

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Rundskriv

Nr.
G-04/2007

Vår ref.
200500382

Dato
19.04.2007

FORORD

Dette rundskrivet omhandler rettsanmodninger i sivile saker. For rettsanmodninger i straffesaker vises det til Justisdepartementets rundskriv [G -19/2001 Internasjonalt rettslig samarbeid i straffesaker](#).

Begrepet rettsanmodninger brukes her i vid forstand, og omfatter både anmodninger om forkynning og anmodninger om bevisopptak. Rundskrivet omhandler fremgangsmåten for forkynning og bevisopptak i utlandet, samt behandling av utenlandske anmodninger om forkynning og bevisopptak. Rundskrivet har også et punkt om stevning av fremmede stater ved norsk domstol.

Rundskrivet gir ikke en fullstendig oversikt over alle former for rettslig samarbeid. For eksempel omfatter rundskrivet ikke anerkjennelse og fullbyrding av dommer. For informasjon om den europeiske konvensjon om opplysninger om fremmed rett vises det til rundskriv [G -134/79](#).

Rundskrivet retter seg særlig mot domstolene, fylkesmannsembetene og andre som har kompetanse til å fremme rettsanmodninger, men vil også være nyttig for andre som har befatning med denne type saker.

Det tas sikte på at rundskrivet skal være en praktisk håndbok for brukerne. De viktigste konvensjonene er derfor inntatt som vedlegg til dette dokumentet. Lister over hvilke stater som er tilsluttet de forskjellige konvensjonene og adresser til aktuelle myndigheter i konvensjonsstatene er tatt inn i rundskriv [G-03/2007](#) som er lagt ut på www.regjeringen.no.

Oppdatert informasjon over ratifikasjoner, nasjonale myndigheter, forbehold og erklæringer til Haag-konvensjonene finnes på Haag-konferansens side på Internett: www.hcch.net.

Rundskrivet erstatter tidligere rundskriv om rettsanmodninger, herunder G -189/80 Rettsanmodninger, G -36/91 Forkynning i utlandet i sivile saker – forkynningskonvensjonen og G -11/2003.

Dette rundskriv trer i kraft straks.

Justisdepartementets sivilavdeling, 19.04.2007

Wenche L. Kverneland
avdelingsdirektør

Liv Christina Houck Egseth
seniorrådgiver

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	6
1.1 <i>Kort om aktuelle konvensjoner og overenskomster</i>	7
1.1.1 Haag-konvensjonene om den sivile prosess 17. juli 1905 og 1. mars 1954	7
1.1.2 Haag-konvensjonen om forkynning av rettslige og utenrettslige dokumenter på sivil- og handelsrettens område 15. november 1965 (forkynningskonvensjonen)	7
1.1.3 Haag-konvensjonen om bevisopptak på sivil- og handelsrettens område 18. mars 1970 (bevisopptakskonvensjonen)	8
1.1.4 Overenskomst mellom de nordiske land om gjensidig rettshjelp 26. april 1974	9
1.1.5 Overenskomst mellom Norge og Storbritannia angående den sivile rettergang 30. januar 1931	9
1.1.6 Overenskomst 17. juni 1977 mellom Tyskland og Norge om ytterligere forenkling av den gjensidige rettshjelp etter Haag-konvensjonen av 1. mars 1954 om den sivile prosess	10
1.1.7 Overenskomst 21. mai 1984 mellom Østerrike og Norge om forenkling av rettshjelp etter Haag-konvensjonen 1. mars 1954 om den sivile prosess	10
1.1.8 Luganokonvensjonen 16. september 1988 protokoll nr. 1 om visse spørsmål om jurisdiksjon, saksbehandling og fullbyrding	10
1.2 <i>Hvilken overenskomst skal velges?</i>	10
2 Rettsanmodninger til utlandet	12
2.1 <i>Oversendelsesmåte ved forkynning av dokumenter</i>	12
2.1.1 Forkynning for norske borgere	12
2.1.2 Haag-konvensjonen om den sivile prosess 1. mars 1954	13
2.1.3 Haag-konvensjonen om forkynning av rettslige og utenrettslige dokumenter på sivil- og handelsrettens område 15. november 1965 (forkynningskonvensjonen)	13
Forkynning via sentralmyndigheten	13
Postforkynning	13
2.1.4 Overenskomst mellom de nordiske land om gjensidig rettshjelp 26. april 1974	14
2.1.5 Overenskomst 17. juni 1977 mellom Tyskland og Norge om ytterligere forenkling av den gjensidige rettshjelp etter Haag-konvensjonen av 1. mars 1954 om den sivile prosess	14
2.1.6 Overenskomst 21. mai 1984 mellom Østerrike og Norge om forenkling av rettshjelp etter Haag-konvensjonen 1. mars 1954 om den sivile prosess	15
2.1.7 Overenskomst mellom Norge og Storbritannia angående den sivile rettergang 30. januar 1931	15
2.1.8 Luganokonvensjonen 16. september 1988 protokoll nr. 1 om visse spørsmål om jurisdiksjon, saksbehandling og fullbyrding	15
2.1.9 Anmodning om forkynning som ikke er omfattet av konvensjon eller avtale	15
2.2 <i>Oversendelsesmåte ved bevisopptak</i>	16
2.2.1 Haag-konvensjonen om den sivile prosess 1. mars 1954	16
2.2.2 Haag-konvensjonen om bevisopptak på sivil- og handelsrettens område 18. mars 1970 (bevisopptakskonvensjonen)	16
2.2.3 Overenskomst mellom de nordiske land om gjensidig rettshjelp 26. april 1974	16
2.2.4 Overenskomst 17. juni 1977 mellom Tyskland og Norge om ytterligere forenkling av den gjensidige rettshjelp etter Haag-konvensjonen av 1. mars 1954 om den sivile prosess	17
2.2.5 Overenskomst 21. mai 1984 mellom Østerrike og Norge om forenkling av rettshjelp etter Haag-konvensjonen 1. mars 1954 om den sivile prosess	17
2.2.6 Overenskomst mellom Norge og Storbritannia angående den sivile rettergang 30. januar 1931	17
2.2.7 Anmodninger om bevisopptak som ikke er omfattet av konvensjon eller avtale	17
2.3 <i>Oversendelsesmåte for anmodninger som gjelder både forkynning og bevisopptak</i>	18
2.4 <i>Utforming av rettsanmodning m.v.</i>	18
2.4.1 Generelt om utforming av rettsanmodninger	18
2.4.2 Særlig om forkynning av dokumenter	19
Særlig om forkynningskonvensjonen	20
Særlig om forkynning i USA i medhold av forkynningskonvensjonen	21
2.4.3 Særlig om bevisopptak	21
2.4.4 Oversettelse	22
2.4.5 Kostnader	24
2.4.6 Tidsfaktoren	24
2.5 <i>Særlig om farskapssaker</i>	24

Erkjennelse av farskap i utlandet	24
Rettsanmodning om forkynning og bevisopptak – avhør og blodprøvetaking av oppgitt barnefar.....	25
2.6 Forkynning og bevisopptak ved norsk utenriksstasjon	26
2.6.1 Forkynning av dokumenter ved norsk utenriksstasjon/forkynning for norske borgere i utlandet ..	26
a) Forkynning av dokumenter for norske borgere	26
b) Forkynning av dokumenter for andre enn norske borgere	27
2.6.2 Bevisopptak ved norsk ambassade eller konsulær fagstasjon.....	27
2.7 Forkynning for og bevisopptak av personer på norsk skip i utenriksfart	29
2.8 Forkynning for norske offentlige tjenestemenn og norske militære i tjeneste utenfor Norge	29
3 Rettsanmodninger fra utlandet	30
3.1 <i>Oversendelsesmåte ved anmodninger om bevisopptak og forkynning</i>	30
3.1.1 Haag-konvensjonen om den sivile prosess 1. mars 1954.....	30
3.1.2 Haag-konvensjonen om forkynning av rettslige og utenrettslige dokumenter på sivil- og handelsrettens område 15. november 1965 (forkynningskonvensjonen).....	30
3.1.3 Haag-konvensjonen om bevisopptak på sivil- og handelsrettens område 18. mars 1970 (bevisopptakskonvensjonen)	31
3.1.4 Overenskomst mellom de nordiske land om gjensidig rettshjelp 26. april 1974	31
3.1.5 Overenskomst 17. juni 1977 mellom Tyskland og Norge om ytterligere forenkling av den gjensidige rettshjelp etter Haag-konvensjonen av 1. mars 1954 om den sivile prosess.....	31
3.1.6 Overenskomst 21. mai 1984 mellom Østerrike og Norge om forenkling av rettshjelp etter Haag-konvensjonen 1. mars 1954 om den sivile prosess	31
3.1.7 Overenskomst mellom Norge og Storbritannia angående den sivile rettergang 30. januar 1931 ..	31
3.1.8 Luganokonvensjonen 16. september 1988 protokoll nr. 1 om visse spørsmål om jurisdiksjon, saksbehandling og fullbyrding.....	32
3.1.9 Rettsanmodninger som ikke er omfattet av overenskomst med fremmed stat	32
3.2 <i>Gjennomføring av anmodning om forkynning</i>	32
3.2.1 Undersøkelsesplikt.....	32
3.2.2 Oversettelse	33
3.2.3 Forkynningsmåter	33
a) Forkynning på vanlig måte	34
b) Forkynning på særskilt anmodet måte	34
c) Forkynning ved frivillig overlevering.....	34
3.2.4 Attest for forkynning	35
3.2.5 Kostnader.....	35
3.3 <i>Gjennomføring av anmodning om bevisopptak</i>	35
3.3.1 Undersøkelsesplikt.....	35
3.3.2 Oversettelse	36
3.3.3 Gjennomføring av anmodninger om bevisopptak.....	36
3.3.4 Kostnader.....	38
3.3.5 Bevisopptak ved utenlandsk utenriksstasjon i Norge	38
4 Stevning av fremmede stater ved norsk domstol.....	38
5 Vedlegg	40
Vedlegg 1 <i>Konvensjon om den sivile prosess av 1. mars 1954</i>	41
Vedlegg 2 <i>Konvensjon om forkynning i utlandet av rettslige og utenrettslige dokumenter på sivil- og handelsrettens område av 15. november 1965 (forkynningskonvensjonen)</i>	48
Forbehold og erklæringer avgitt fra norsk side ved ratifikasjon av forkynningskonvensjonen.....	56
Vedlegg 3 <i>Standardskjema for forkynning etter forkynningskonvensjonen – GA 3018</i>	57
Vedlegg 4 <i>Eksempel på ferdig utfylt skjema – GA 3018</i>	61
Vedlegg 5 <i>Konvensjon om bevisopptak i utlandet på sivil- og handelsrettens område av 18. mars 1970 (bevisopptakskonvensjonen)</i>	64
Forbehold og erklæringer fra norsk side ved ratifikasjonen av bevisopptakskonvensjonen.....	74
Vedlegg 6 <i>Overenskomst mellom Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige om gjensidig rettshjelp av 26. april 1974</i>	75

<i>Vedlegg 7</i>	<i>Overenskomst mellom Norge og Storbritannia om den sivile rettergang av 30. januar 1931</i>	
	77	
<i>Vedlegg 8</i>	<i>Overenskomst mellom Norge og Tyskland av 17. juni 1977 om ytterligere forenkling av den gjensidige rettshjelp etter Konvensjon om den sivile prosess av 1. mars 1954</i>	83
<i>Vedlegg 9</i>	<i>Overenskomst mellom Norge og Østerrike av 21. mai 1984 om forenkling av rettshjelp etter Konvensjon om den sivile prosess av 1. mars 1954</i>	87
<i>Vedlegg 10</i>	<i>Rundskriv av 27. april 1977 fra Utenriksdepartementet til fagstasjonene</i>	89
<i>Vedlegg 11</i>	<i>Kongelig resolusjon av 25. juni 1909</i>	90
<i>Vedlegg 12</i>	<i>Kongelig resolusjon av 28. april 1950</i>	91
<i>Vedlegg 13</i>	<i>Eksempel på rettsanmodning</i>	92
<i>Vedlegg 14</i>	<i>Eksempel på kombinert rettsanmodning i farskapssak</i>	93
<i>Vedlegg 15</i>	<i>Anmodning om tilsvar (til bruk ved stevning av fremmede stater ved norsk domstol)</i>	95

1 INNLEDNING

Når det oppstår behov for rettslig bistand fra et annet lands rettslige myndigheter i forbindelse med en sivil sak, kan det fremmes en anmodning om dette. En slik anmodning kalles rettsanmodning. Eksempler på rettsanmodninger er anmodninger om forkynning av dokumenter, oversendelse av dokumenter og bevismateriale, avhør og blodprøvetaking.

Det finnes ingen entydig definisjon av begrepet rettsanmodninger. Med rettsanmodning menes i snever forstand en anmodning fra et lands judisielle myndigheter til et annet lands judisielle myndigheter om rettslig bistand i forbindelse med en rettstvist som er eller vil bli brakt inn for domstolene. I rundskrivet her vil imidlertid også anmodninger fra andre statlige myndigheter om forkynning av dokumenter være omfattet.

Det foreligger ingen egen lov om rettslig bistand til og fra utlandet i sivile saker. Derimot finnes det enkelte bestemmelser i domstoloven 13. august 1915 nr. 5 kapittel 2 (rettsanmodninger) og kapittel 9 (forkynning).

Norge er tilsluttet flere konvensjoner og avtaler på området. De viktigste konvensjonene er konvensjon om forkynning av rettslige og utenrettslige dokumenter på sivil- og handelsrettens område 15. november 1965 (forkynningskonvensjonen) og konvensjon om bevisopptak på sivil- og handelsrettens område 18. mars 1970 (bevisopptakskonvensjonen). For øvrig er Norge tilsluttet konvensjon om den sivile prosess 1. mars 1954 og nordisk overenskomst 26. april 1974. Videre har Norge inngått bilaterale avtaler med Tyskland, Østerrike og Storbritannia.

Rundskrivet er lagt opp slik at det er skilt mellom anmodninger om forkynning og om bevisopptak, og mellom hvilken konvensjon eller avtale som regulerer forholdet. Kapittel 1 gir en kort beskrivelse av aktuelle konvensjoner og avtaler som kan komme til anvendelse, og har et punkt om hvilken konvensjon eller avtale som bør velges i forhold til den enkelte stat. Kapittel 2 beskriver oversendelsesmåten for rettsanmodninger til utlandet og utforming av rettsanmodninger. Kapittel 3 beskriver oversendelsesmåten for rettsanmodninger fra utlandet, samt gjennomføringen av disse etter norsk rett. I kapittel 4 er det gitt regler for fremgangsmåten ved stevning av fremmede stater.

1.1 Kort om aktuelle konvensjoner og overenskomster

1.1.1 Haag-konvensjonene om den sivile prosess 17. juli 1905 og 1. mars 1954

Det finnes to generelle Haag-konvensjoner om den sivile prosess; konvensjon 17. juli 1905 og konvensjon 1. mars 1954. Sivilprosesskonvensjonene har bestemmelser om forkynning av dokumenter, bevisopptak, sikkerhet for saksomkostninger og fri retts hjelp. De to konvensjonene er stort sett likelydende. Sivilprosesskonvensjonen 1905 har, når det gjelder rettsanmodninger, bare betydning i forhold til Island, og vil ikke bli omhandlet nærmere i rundskrivet. Bestemmelsene i sivilprosesskonvensjonen 1954 om forkynning (kapittel I) og bevisopptak (kapittel II) er avløst av henholdsvis forkynningskonvensjonen og bevisopptakskonvensjonen i forhold til de stater som er tilsluttet disse konvensjonene.

Sivilprosesskonvensjonen 1954 er inntatt som [vedlegg 1](#). For informasjon om øvrige lands forbehold og erklæringer vises det til Haag-konferansens sider på Internett:

www.hcch.net
www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.status&cid=33

1.1.2 Haag-konvensjonen om forkynning av rettslige og utenrettslige dokumenter på sivil- og handelsrettens område 15. november 1965 (forkynningskonvensjonen)

Forkynningskonvensjonen erstatter forkynningsreglene i kapittel I i sivilprosesskonvensjonen 1954 i forholdet mellom de stater som har ratifisert begge konvensjonene. Den forenkler oversendelsesmåten for dokumenter som skal forkynnes i et annet konvensjonsland. Konvensjonen oppstiller en forpliktelse til å forkynne dokumenter på anmodning fra et annet konvensjonsland, såfremt vilkårene i konvensjonen er oppfylt.¹

Konvensjonens anvendelsesområde er sivil- og handelsrettens område.² Tolkningen av begrepet «sivil- og handelsrettens område» varierer i de forskjellige konvensjonslandene, og det er lite rettspraksis på hva som anses å ligge i begrepet. Det er klart at straffesaker og saker om skatt faller utenfor. For øvrig er det ikke avklart om for eksempel forvaltningsrett og øvrig offentlig rett faller inn under konvensjonens anvendelsesområde. Konvensjonen gjelder forkynning av både rettslige og utenrettslige dokumenter. Den har også bestemmelser om alternative forkynningsmåter, for eksempel postforkynning.

Artiklene 15 og 16 oppstiller visse garantier til vern for saksøkte. Artikkel 15 skal hindre at en sak i uteblivelsestilfeller avgjøres før det er på det rene at forkynning har funnet sted til slik tid at saksøkte har hatt tilstrekkelig tid til å forberede sitt forsvar. Artikkel 16 har imidlertid i annet ledd en bestemmelse om at saken på visse vilkår kan avgjøres, uten bekreftelse på at forkynning har funnet sted. Artikkel 16 har bestemmelser om oppreisning for fristoversittelse.

¹ jf. forkynningskonvensjonen artikkel 13

² jf. forkynningskonvensjonen artikkel 1 første ledd

Konvensjonen er tatt inn som [vedlegg 2](#). I vedlegget er også inntatt de norske forbehold og erklæringer til konvensjonen.

Som [vedlegg 3](#) er det konvensjonsfestede standardskjemaet som skal benyttes ved anmodninger om forkynning etter konvensjonen inntatt. [Vedlegg 4](#) er et eksempel på ferdig utfylt standardskjema.

For øvrige lands forbehold og erklæringer vises det til Haag-konferansens sider på Internett:

www.hcch.net
www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.status&cid=17

1.1.3 Haag-konvensjonen om bevisopptak på sivil- og handelsrettens område 18. mars 1970 (bevisopptakskonvensjonen)

Bevisopptakskonvensjonen erstatter reglene om bevisopptak i kapittel II i sivilprosesskonvensjonen 1954 i forholdet mellom de stater som har ratifisert begge konvensjoner. Bevisopptakskonvensjonen forenkler oversendelsesmåten for anmodninger om bevisopptak i et annet konvensjonsland.

Konvensjonen oppstiller i utgangspunktet en forpliktelse til å gjennomføre bevisopptak på anmodning fra et annet konvensjonsland.³

Konvensjonens anvendelsesområde er sivil- og handelsrettens område.⁴ Tolkningen av begrepet «sivil- og handelsrettens område» varierer i de forskjellige konvensjonslandene, og det er lite rettspraksis på hva som anses å ligge i begrepet. Det er klart at straffesaker og saker om skatt faller utenfor. For øvrig er det ikke avklart om for eksempel forvaltningsrett og øvrig offentlig rett faller inn under konvensjonens anvendelsesområde.

Konvensjonen gjelder bare for bevisopptak som skal brukes i en konkret anlagt eller påtenkt rettssak.⁵ Det vil si at det kan fremsettes anmodning om bevisopptak med sikte på en rettssak som ennå ikke verserer for domstolene. På den annen side må det dreie seg om en aktuell rettstvist.⁶

Videre gjelder konvensjonen bare anmodninger fra «judisielle myndigheter».⁷ Begrepet «judisiell myndighet» er ikke nærmere definert, og oppfatningen om hva som er en judisiell myndighet kan variere fra land til land. I Norge fremmes anmodninger om bevisopptak i sivile saker av domstolene. Det følger av domstoloven § 47 at «den rett som har en sak til behandling kan beslutte at bevisopptak skal søkes foretatt ved utenlandsk myndighet. Står saken ikke for noen rett, kan slik beslutning etter søknad treffes av tingretten på det sted hvor søkeren bor, eller hvor det er verneting for saken.»

³ jf. bevisopptakskonvensjonen artikkel 12

⁴ jf. bevisopptakskonvensjonen artikkel 1 første ledd

⁵ jf. bevisopptakskonvensjonen artikkel 1 annet ledd

⁶ Se for øvrig Norges erklæring til bevisopptakskonvensjonen artikkel 23:

http://www.hcch.net/index_en.php?act=status.comment&csid=511&disp=resdn

⁷ jf. bevisopptakskonvensjonen artikkel 1 første ledd

Konvensjonen regulerer både bevisopptak ved domstolene og ved diplomatisk eller konsulær representant eller ved særlig utpekt person («commissioner»).

^{8 9}

En anmodning kan også gjelde andre rettshandlinger enn bevisopptak, for eksempel anmodning om forliksmegling. Konvensjonen omfatter imidlertid ikke midlertidige forføyninger eller fullbyrdelse av avgjørelser.

¹⁰

Konvensjonsteksten er inntatt som [vedlegg 5](#). I vedlegget er også inntatt de norske forbehold og erklæringer til konvensjonen.

For øvrige lands forbehold og erklæringer vises det til Haag-konferansens sider på Internett:

www.hcch.net

www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.status&cid=82

1.1.4 Overenskomst mellom de nordiske land om gjensidig rettshjelp 26. april 1974

Den nordiske overenskomsten gjelder både for sivile saker og straffesaker. Overenskomsten inneholder ingen forpliktelse til å yte rettshjelp, og hjemmelen for slik forpliktelse må søkes i de ovenfor nevnte konvensjoner. Alle de nordiske land, med unntak av Island, er tilsluttet forkynningskonvensjonen og bevisopptakskonvensjonen.

¹¹ For Islands vedkommende, vil sivilprosesskonvensjonen 1905 være den konvensjonen som hjemler forpliktelsen til å gjennomføre anmodninger om forkynning og bevisopptak. Avtalen forenkler oversendelsen av rettsanmodninger ved at disse kan sendes direkte mellom statlige myndigheter, jf artikkel 1. Kommunale myndigheter faller ikke inn under denne bestemmelsen. Overenskomsten har videre bestemmelser om kostnader og om hvilke språk som skal benyttes.

Adresser til de relevante statlige myndigheter i de nordiske land er lagt ut på www.regjeringen.no.

Overenskomsten er inntatt som [vedlegg 6](#).

1.1.5 Overenskomst mellom Norge og Storbritannia angående den sivile rettergang 30. januar 1931

Overenskomsten med Storbritannia inneholder bestemmelser om forkynning, bevisopptak, rettshjelp og sikkerhetsstillelse for saksomkostninger. I og med at både Norge og Storbritannia er tilsluttet både forkynningskonvensjonen og bevisopptakskonvensjonen, har overenskomsten i dag mindre betydning. Forkynningskonvensjonen og bevisopptakskonvensjonen er godt innarbeidet og de er bedre kjent. I de fleste tilfeller kan det derfor være mer hensiktsmessig å benytte disse.

⁸ jf. bevisopptakskonvensjonen kapittel II

⁹ Viser til Norges erklæring til bevisopptakskonvensjonen artikkel 15:

http://www.hcch.net/index_en.php?act=status.comment&csid=511&disp=resdn

¹⁰ jf. bevisopptakskonvensjonen artikkel 1 tredje ledd

¹¹ Overenskomsten gjelder også overfor Færøyene og Grønland

På noen punkter gir imidlertid overenskomsten adgang til en mer effektiv fremgangsmåte, for eksempel ved at dokumenter kan postforkynnes.

Overenskomsten er inntatt som [vedlegg 7](#). En oversikt over hvilke samveldeland og britiske protektorater og territorier overenskomsten gjelder, gis også i vedlegget.

1.1.6 Overenskomst 17. juni 1977 mellom Tyskland og Norge om ytterligere forenkling av den gjensidige rettshjelp etter Haag-konvensjonen av 1. mars 1954 om den sivile prosess

Overenskomst mellom Tyskland og Norge 17. juni 1977 supplerer sivilprosesskonvensjonen 1954, forkynningskonvensjonen og bevisopptakskonvensjonen, som både Norge og Tyskland er tilsluttet. Overenskomsten forenkler oversendelsen av rettsanmodninger ved at disse kan sendes direkte mellom norske og tyske justismyndigheter, for eksempel fra domstol til domstol. Adresser til lokale justismyndigheter og domstoler er lagt ut på www.regjeringen.no.

Overenskomsten er inntatt som [vedlegg 8](#).

1.1.7 Overenskomst 21. mai 1984 mellom Østerrike og Norge om forenkling av rettshjelp etter Haag-konvensjonen 1. mars 1954 om den sivile prosess

Overenskomsten supplerer sivilprosesskonvensjonen 1954 ved at den forenkler oversendelsesmåten for rettsanmodninger. Etter overenskomsten skal rettsanmodninger oversendes direkte mellom statenes justisdepartementer. Østerrike er per september 2006 verken tilsluttet forkynningskonvensjonen eller bevisopptakskonvensjonen.

Overenskomsten er inntatt som [vedlegg 9](#).

1.1.8 Luganokonvensjonen 16. september 1988 protokoll nr. 1 om visse spørsmål om jurisdiksjon, saksbehandling og fullbyrding

Konvensjonen regulerer domsmyndighet og fullbyrding av dommer i sivile og kommersielle saker. Konvensjonens protokoll nr. 1 artikkel IV har imidlertid bestemmelser om forkynning av dokumenter. Protokoll nr. 1 artikkel IV gir adgang til direkte oversendelse av anmodninger om forkynning mellom offentlige tjenestemenn. Tyskland, Østerrike og Sverige har reservert seg mot denne forkynningsmåten.

Konvensjonen og protokollen er inntatt i «Norges lover» under lov 8. januar 1993 nr. 21. Hvilke land som er tilsluttet konvensjonen er inntatt som noter i lovsamlingen.

1.2 Hvilken overenskomst skal velges?

Ved anmodninger om forkynning og bevisopptak innen Norden skal den nordiske overenskomsten benyttes. Forkynningskonvensjonen kan imidlertid benyttes som hjemmel for postforkynning til Danmark, Finland og Sverige.

Ved anmodninger om forkynning eller bevisopptak utenfor Norden, skal forkynningskonvensjonen eller bevisopptakskonvensjonen benyttes for land som er tilsluttet disse. Sivilprosesskonvensjonen 1954 benyttes i forhold til konvensjonsstater

som har ratifisert denne og som ikke er tilsluttet forkynningskonvensjonen og/eller bevisopptakskonvensjonen.

Ved rettsanmodninger til Tyskland benyttes forkynningskonvensjonen og bevisopptakskonvensjonen supplert med overenskomst 17. juni 1977, så sant det er kjent hvilken domstol som er rett adressat for rettsanmodningen. I forhold til Østerrike benyttes sivilprosesskonvensjonen 1954, supplert med overenskomst 21. mai 1984.

Overenskomst med Storbritannia 31. januar 1931 kan benyttes når det anses hensiktsmessig. Ellers benyttes forkynningskonvensjonen eller bevisopptakskonvensjonen.

Forkynning for norske borgere i utlandet skal som hovedregel skje via norsk ambassade eller konsulære fagstasjon. Dette gjelder ikke norske borgere bosatt i et annet nordisk land, der anmodninger uansett sendes etter den nordiske overenskomsten.

2 RETTSANMODNINGER TIL UTLANDET

Bestemmelser om anmodninger om bevisopptak fra norsk domstol til utlandet finnes i domstolloven §§ 47–51. Det følger av domstolloven § 47 første ledd at den rett som har en sak til behandling, kan beslutte at bevisopptak skal søkes foretatt ved utenlandsk myndighet. I enkelte tilfeller kan det være aktuelt å anmode om bevisopptak ved norsk utenriksstasjon.

Bestemmelser om forkynning av norske dokumenter i utlandet finnes i domstolloven § 180 og forskrift om postforkynning 11. oktober 1985 nr. 1810.

Nedenfor i punkt 2.1 og 2.2 følger en redegjørelse for fremgangsmåten ved oversendelse av rettsanmodninger til utlandet. De ulike konvensjoner og avtaler oppstiller forskjellige fremgangsmåter, og i en del tilfeller kan flere av disse komme til anvendelse i forhold til samme land. Som hovedregel skal fremgangsmåten i den konvensjon eller avtale som går lengst i å forenkle det rettslige samarbeidet mellom landene benyttes, jf. punkt 1.2.

Når det gjelder utforming av rettsanmodninger, vises det til punkt 2.4.

2.1 Oversendelsesmåte ved forkynning av dokumenter

2.1.1 Forkynning for norske borgere

Forkynning for norske borgere i utlandet skal som hovedregel skje via norsk ambassade eller konsulære fagstasjon. Anmodningen sendes direkte til vedkommende utenriksstasjon. Adresser til utenriksstasjonene finnes på www.regjeringen.no.

Dette gjelder ikke anmodninger til nordiske land. Disse sendes direkte til vedkommende myndigheter i henhold til den nordiske overenskomsten, jf. pkt 2.1.4.

Anmodninger til USA sendes direkte til vedkommende generalkonsulat. NB: Ambassaden i Washington er ikke mottaker for anmodninger om forkynning for norske borgere i USA. En oversikt over hvilke delstater som utgjør de ulike generalkonsulatenes embetsdistrikter finnes på www.regjeringen.no

Anmodninger om forkynning til Asia, Afrika og hele det amerikanske kontinentet bør imidlertid oversendes via Utenriksdepartementets post- og kurertjeneste på grunn av usikker postgang. Adressen er:

*Kgl norske ambassade X
Det norske generalkonsulat i X (Forkynninger til USA)
c/o Utenriksdepartementet
Post- og kurertjenesten
Postboks 8114 Dep
0032 OSLO*

Anmodningen må foreligge i original eller bekreftet kopi, og i to eksemplarer. I oversendelsesbrevet til utenriksstasjonen bes det presisert at mottaker er norsk statsborger. Det bør ikke forhåndsstipuleres forkynningsdato i disse sakene da det er

usikkert hvor lang tid en gjennomføring av forkynningen vil ta. Av samme grunn anbefales det at eventuelle rettsmøter berammes minst 6 måneder frem i tid.

Det er som hovedregel ikke nødvendig å legge ved oversettelse av dokumentene ved forkynning overfor norske borgere. Det er videre ikke nødvendig å legge ved forkynningsskjema etter forkynningskonvensjonen ved forkynning overfor norske borgere via utenriksstasjonene.

2.1.2 Haag-konvensjonen om den sivile prosess 1. mars 1954

Anmodning om forkynning etter sivilprosesskonvensjonen 1954 sendes til Justisdepartementet. Justisdepartementet sender som hovedregel anmodningen videre til norsk utenriksstasjon i staten der personen som dokumentet skal forkynnes for oppholder seg. Utenriksstasjonen sender anmodningen videre til rette myndighet i vedkommende land,¹² med mindre den selv kan foreta forkynning overfor adressaten, jf. nedenfor punkt 2.6.

2.1.3 Haag-konvensjonen om forkynning av rettslige og utenrettslige dokumenter på sivil- og handelsrettens område 15. november 1965 (forkynningskonvensjonen)

Forkynning via sentralmyndigheten

Anmodninger om forkynning i medhold av forkynningskonvensjonen sendes direkte til sentralmyndigheten i mottakerstaten,¹³ vanligvis vedkommende justisdepartement. Oversikt over hvilke stater som er tilsluttet konvensjonen og statenes sentralmyndigheter med adresser er lagt ut på www.regjeringen.no

De norske myndigheter som anses kompetent etter konvensjonen til å sende anmodninger om forkynning direkte til sentralmyndigheten i mottakerstaten er domstolene, fylkesmennene og Folketrygdkontoret for utenlandssaker. Advokater kan anmode om forkynning i den utstrekning det følger av norsk rett, jf. eksempelvis tvistemålsloven § 200.

Postforkynning

Postforkynningsforskriften var tidligere til hinder for postforkynning til utlandet. Forskriften ble imidlertid endret i 2001, og postforkynning til utlandet kan nå skje i medhold av postforkynningsforskriften § 1 tredje ledd.¹⁴ Det følger av forskriftens § 1 tredje ledd at myndigheter som nevnt i domstolloven § 163 a annet ledd kan foreta forkynning etter forskriften overfor adressater i utlandet i den utstrekning og på den måten som følger av overenskomst med fremmed stat.

Forkynningskonvensjonen åpner for postforkynning av dokumenter direkte til adressat i utlandet, jf. artikkel 10 a. En rekke land har imidlertid reservert seg mot

¹² jf. sivilprosesskonvensjonen 1954 artikkel 1

¹³ jf. forkynningskonvensjonen artiklene 2 og 3

¹⁴ Forskrift om postforkynning, fastsatt ved Kongelig resolusjon av 11. oktober 1985 nr.1810, se Internett: <http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-19851011-1810.html>

postforkynning. For oppdatert informasjon om hvilke land som har reservert seg mot postforkynning, se

www.hcch.net

www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.status&cid=17

Per mars 2007 godtar blant annet følgende land postforkynning:

Sverige, Danmark, Albania, Hviterussland, Belgia, Canada, Estland, Finland, Frankrike, Irland, Italia, Israel, Latvia, Luxembourg, Nederland, Pakistan, Portugal, Romania, Slovenia, Storbritannia, Spania og USA.

2.1.4 Overenskomst mellom de nordiske land om gjensidig rettshjelp

26. april 1974

Ved anmodninger om forkynning i Danmark (Færøyene og Grønland), Finland, Island og Sverige benyttes fremgangsmåten i den nordiske overenskomsten. Det gjelder også anmodninger om forkynning av dokumenter for norske borgere som befinner seg i disse landene. Som nevnt under punkt 2.1.3, kan dokumenter imidlertid også postforkynnes direkte fra norsk myndighet til adressater i Danmark (Færøyene og Grønland), Sverige og Finland i medhold av forkynningskonvensjonen.

I henhold til overenskomstens artikkel 1 kan anmodninger om forkynning sendes direkte mellom landenes judicielle myndigheter. Anmodninger om forkynning i Danmark sendes retten i den rettskrets hvor anmodningen skal utføres. Anmodninger om forkynning til Færøyene sendes sorenskriveren i Torshavn, mens anmodninger til Grønland sendes landsdommeren ved Grønlands landsret. Anmodninger om forkynning i Finland sendes tingsrätten der anmodningen skal utføres. Anmodninger om forkynning på Island sendes sysselmannen (sýslumaðurinn) der adressaten bor eller oppholder seg. Anmodninger om forkynning i Sverige sendes länsstyrelsen i det län hvor adressaten bor eller oppholder seg.

Dersom det er uklart hvilken myndighet en anmodning skal sendes til i et annet nordisk land, kan anmodningen sendes til vedkommende lands justisdepartement, som vil videreformidle anmodningen til rette myndighet.

Oversikt over de relevante myndigheter i de nordiske land er lagt ut på

www.regjeringen.no

2.1.5 Overenskomst 17. juni 1977 mellom Tyskland og Norge om ytterligere forenkling av den gjensidige rettshjelp etter Haag-konvensjonen av 1. mars 1954 om den sivile prosess

Anmodninger om forkynning til Tyskland sendes direkte til vedkommende domstol (Landgericht eller Amtsgericht) i den rettskrets der personen som dokumentet skal forkynnes for oppholder seg.¹⁵ Dersom det er uklart hvilken domstol anmodningen skal sendes til, kan anmodningen sendes justisforvaltningen i vedkommende delstat. Anmodningene skal ikke sendes Forbundsrepublikken Tysklands sentrale justisdepartement i Berlin.

¹⁵ jf. overenskomsten med Tyskland artikkel 1 nr.1

Oversikt over de relevante myndigheter i Tyskland (Landgerichter, Amtsgerichter og delstatenes sentralmyndigheter) er lagt ut på www.regjeringen.no.

2.1.6 Overenskomst 21. mai 1984 mellom Østerrike og Norge om forenkling av rettshjelp etter Haag-konvensjonen 1. mars 1954 om den sivile prosess

Anmodninger om forkynning til Østerrike sendes til Justisdepartementet. Justisdepartementet sender anmodningen videre til Justisdepartementet i Østerrike som videresender anmodningen til rette myndighet.¹⁶

2.1.7 Overenskomst mellom Norge og Storbritannia angående den sivile rettergang 30. januar 1931

Storbritannia er tilsluttet forkynningskonvensjonen. Oversendelsesmåten som er beskrevet under punkt 2.1.2 kan derfor følges ved anmodninger om forkynning for personer som oppholder seg i Storbritannia.

I tillegg oppstiller overenskomsten mellom Norge og Storbritannia alternative oversendelsesmåter. I henhold til overenskomstens artikkel 4 a, kan forkynning av dokumenter eksempelvis skje direkte fra den norske ambassaden, eller ved postforkynning.¹⁷

2.1.8 Luganokonvensjonen 16. september 1988 protokoll nr. 1 om visse spørsmål om jurisdiksjon, saksbehandling og fullbyrding

I henhold til Luganokonvensjonen protokoll nr. 1, artikkel IV, kan forkynning skje ved at dokumentet sendes fra vedkommende offentlige tjenestemann (stevnevitne), direkte til vedkommende offentlige tjenestemann i den stat der den personen som dokumentet skal forkynnes for befinner seg. Det finnes imidlertid ingen oversikt over hvilke offentlige tjenestemenn som anmodninger kan sendes til.

Tyskland, Østerrike og Sverige har tatt forbehold mot denne bestemmelsen.

2.1.9 Anmodning om forkynning som ikke er omfattet av konvensjon eller avtale

I en del tilfeller foreligger det ikke noen konvensjon eller avtale som regulerer forholdet til det landet anmodningen skal sendes til. At en anmodning ikke er omfattet av noen konvensjon eller avtale, kan enten skyldes at den aktuelle staten ikke er tilsluttet noen konvensjon eller avtale på området, eller at anmodningen ikke dekkes av konvensjonenes eller avtalens anvendelsesområde.

Anmodning om forkynning som ikke er omfattet av konvensjon eller avtale sendes til Justisdepartementet. Justisdepartementet sender anmodningen videre til norsk utenriksstasjon i den staten der den personen dokumentet skal forkynnes for oppholder seg. Som hovedregel videresender utenriksstasjonen anmodningen til vedkommende stats utenriksdepartement, som igjen sender den til rette myndighet. I enkelte tilfeller kan utenriksstasjonen selv foreta forkynning av dokumenter, se nedenfor punkt 2.6.1.

¹⁶ jf. overenskomsten med Østerrike artikkel 2 nr. 1

¹⁷ for bedømmelse av gyldighet og virkning av slik forkynning, se overenskomsten med Storbritannia artikkel 4 b

Anmodninger om forkynning og bevisopptak fra norske myndigheter blir erfaringsmessig ofte etterkommet selv om de ikke er omfattet av noen konvensjon eller avtale med vedkommende stat.

2.2 Oversendelsesmåte ved bevisopptak

2.2.1 Haag-konvensjonen om den sivile prosess 1. mars 1954

Anmodninger om bevisopptak etter sivilprosesskonvensjonen 1954 sendes til Justisdepartementet. Justisdepartementet videresender anmodningen til norsk utenriksstasjon i den staten der bevisopptaket skal gjennomføres. Utenriksstasjonen videresender anmodningen til rette myndighet.¹⁸

2.2.2 Haag-konvensjonen om bevisopptak på sivil- og handelsrettens område 18. mars 1970 (bevisopptakskonvensjonen)

Anmodninger i medhold av bevisopptakskonvensjonen sendes direkte fra norsk domstol til sentralmyndigheten i mottakerstaten, vanligvis justisdepartementet.¹⁹

Oversikt over hvilke stater som er tilsluttet konvensjonen og disse lands sentralmyndigheter med adresser er lagt ut på www.regjeringen.no.

2.2.3 Overenskomst mellom de nordiske land om gjensidig rettshjelp 26. april 1974

Ved anmodninger om bevisopptak i Danmark (Færøyene og Grønland), Finland, Island og Sverige skal fremgangsmåten i den nordiske overenskomsten benyttes. Det gjelder også anmodninger om bevisopptak av norske borgere som befinner seg i disse landene.

I henhold til overenskomstens artikkel 1 kan anmodninger om bevisopptak sendes direkte mellom landenes judisielle myndigheter. Anmodninger om bevisopptak i Danmark sendes retten i den rettskrets hvor anmodningen skal utføres. Anmodninger til Færøyene sendes sorenskriveren i Torshavn, mens anmodninger til Grønland sendes landsdommeren ved Grønlands landsret. Anmodninger om bevisopptak i Finland sendes tingsrätten der anmodningen skal utføres. Anmodninger om bevisopptak på Island sendes herredsdomstolen (héraðsdómur) der bevisopptaket skal utføres. Anmodninger om bevisopptak i Sverige sendes tingsrätten der bevisopptaket skal utføres.

Dersom det er uklart hvilken myndighet en anmodning skal sendes til i et annet nordisk land, kan anmodningen sendes til vedkommende lands justisdepartement, som vil videreformidle anmodningen til rette myndighet.

Oversikt over de relevante myndigheter i de nordiske land er lagt ut på www.regjeringen.no.

¹⁸ jf. sivilprosesskonvensjonen 1954 artikkel 9 første ledd

¹⁹ jf. bevisopptakskonvensjonen artikkel 1 første ledd og artikkel 2. Domstolene er gitt myndighet til å oversende rettsanmodninger i medhold av domstolloven § 48 direkte til utenlandsk sentralmyndighet ved Kongelig resolusjon av 30. juni 2006

2.2.4 Overenskomst 17. juni 1977 mellom Tyskland og Norge om ytterligere forenkling av den gjensidige rettshjelp etter Haag-konvensjonen av 1. mars 1954 om den sivile prosess

Anmodninger om bevisopptak til Tyskland sendes direkte fra norsk anmodende myndighet til vedkommende domstol (Landgericht eller Amtsgericht) i den rettskrets bevisopptaket skal gjennomføres.²⁰ Dersom det er uklart hvilken domstol anmodningen skal sendes til, kan anmodningen sendes justisforvaltningen i vedkommende delstat. Anmodningene skal ikke sendes Forbundsrepublikken Tysklands sentrale justisdepartement i Berlin.

Oversikt over de relevante myndigheter i Tyskland (Landgerichter, Amtsgericther og delstatenes sentralmyndigheter) er lagt ut på www.regjeringen.no.

2.2.5 Overenskomst 21. mai 1984 mellom Østerrike og Norge om forenkling av rettshjelp etter Haag-konvensjonen 1. mars 1954 om den sivile prosess

Anmodninger om bevisopptak til Østerrike sendes Justisdepartementet. Justisdepartementet sender anmodningen videre til Justisdepartementet i Østerrike, som videresender anmodningen til kompetent myndighet i Østerrike.²¹

2.2.6 Overenskomst mellom Norge og Storbritannia angående den sivile rettergang 30. januar 1931

Storbritannia er tilsluttet bevisopptakskonvensjonen, og oversendelsesmåten som er beskrevet under punkt 2.2.2 kan derfor følges ved anmodninger om bevisopptak i Storbritannia.

I tillegg oppstiller overenskomsten alternative oversendelsesmåter, men vi antar bevisopptakskonvensjonen oppstiller den enkleste fremgangsmåten, jf. punkt 2.2.2.

2.2.7 Anmodninger om bevisopptak som ikke er omfattet av konvensjon eller avtale

I en del tilfeller foreligger det ikke noen konvensjon eller avtale som regulerer forholdet til det landet anmodningen skal sendes til. At en anmodning ikke omfattes av noen konvensjon eller avtale, kan enten skyldes at landet ikke er tilsluttet noen konvensjon eller avtale på området, eller at anmodningen ikke dekkes av konvensjonenes eller avtalens anvendelsesområde.

Anmodning om bevisopptak som ikke er omfattet av konvensjon eller avtale sendes til Justisdepartementet. Justisdepartementet sender anmodningen videre til norsk utenriksstasjon i den staten der bevisopptaket skal gjennomføres. Som hovedregel videresender utenriksstasjonen anmodningen til vedkommende lands utenriksdepartement, som igjen sender den til rette myndighet.

²⁰ jf. overenskomsten med Tyskland artikkel 5

²¹ jf. overenskomsten med Østerrike artikkel 2 nr. 1

2.3 Oversendelsesmåte for anmodninger som gjelder både forkynning og bevisopptak

I noen tilfeller kan retten ha behov for både forkynning og bevisopptak i utlandet i samme sak. I disse tilfellene bør det sendes en kombinert anmodning til utlandet, som omfatter både anmodning om forkynning og om bevisopptak. Siden kombinerte anmodninger gjelder både forkynning og bevisopptak, vil ofte flere konvensjoner eller avtaler kunne komme til anvendelse, eventuelt at kun den ene delen av anmodningen omfattes av en konvensjon eller avtale. De enkelte land kan videre ha utpekt forskjellige sentralmyndigheter for å motta anmodninger om forkynning og bevisopptak.

I de sakene der den aktuelle staten er tilsluttet både konvensjon om bevisopptak og om forkynning, bør den kombinerte anmodningen sendes sentralmyndigheten for bevisopptak. Når det gjelder kombinerte anmodninger til USA, som er tilsluttet både forkynningskonvensjonen og bevisopptakskonvensjonen, kan det likevel være hensiktsmessig å sende anmodningene hver for seg. Dette skyldes at USA har satt forkynning av dokumenter til et privat selskap, mens anmodninger om bevisopptak skal sendes sentralmyndigheten. Se mer om dette i punkt 2.4.2.

Dersom mottakerstaten bare er tilsluttet én konvensjon eller avtale, bør anmodning om både forkynning og bevisopptak sendes via diplomatiske kanaler, det vil si via Justisdepartementet for videresending til norsk utenriksstasjon.

Se for øvrig punkt 2.5 om farskapssaker.

2.4 Utforming av rettsanmodning m.v.

2.4.1 Generelt om utforming av rettsanmodninger

En rettsanmodning skal utarbeides som et eget brev som stiles «til vedkommende domstol», eventuelt «til vedkommende myndighet i X». Rettsanmodningen skal inneholde de opplysninger som er nødvendige for at mottakeren kan ta stilling til og gjennomføre anmodningen. Saken skal fremstilles kort, men tilstrekkelig utførlig til at man i størst mulig grad unngår å sende med kopi av saksdokumenter.

Når det gjelder anmodninger om bevisopptak, kan sakens faktum og eventuelt referat fra avhør innarbeides i selve rettsanmodningen i den utstrekning det antas å være av betydning for gjennomføring av bevisopptaket ved den utenlandske domstol. I enkelte tilfeller kan det være hensiktsmessig å legge ved vitneavhør, for eksempel barnemorens forklaring i farskapssaker (se punkt 2.5). Det er den anmodende myndighet som tar stilling til hvilke dokumenter som skal vedlegges. For de tilfeller der anmodningen sendes via Justisdepartementet, er Justisdepartementets funksjon kun å videresende rettsanmodningen. Departementet foretar kun en summarisk gjennomgang av anmodningen.

Rettsanmodningen skal inneholde følgende:

- hvilken myndighet som fremsetter anmodningen, og opplysninger om kontaktperson med telefon- og telefaksnummer, samt e-post
- sakens art
- partenes navn og eventuelt deres prosessfullmektiger

- henvisning til eventuelle konvensjoner eller avtaler som kommer til anvendelse og hvilke bestemmelser som eventuelt forplikter mottakeren til å gjennomføre anmodningen
- bakgrunnen for anmodningen og konkretisering av den bistand som ønskes
- ved bevisopptak: personalia og adresse til den som skal avhøres. Det bør angis om noen av sakens parter, prosessfullmektiger eller andre skal varsles om tidspunktet for gjennomføringen av bevisopptaket. Dersom det er ønskelig at eventuelt prosessfullmektig i Norge skal være til stede ved gjennomføringen av bevisopptaket, må det anmodes særskilt om dette.
- ved forkynning: navn og fullstendig adresse på adressaten (den dokumentene skal forkynnes for). Postboksadresse er normalt ikke tilstrekkelig.

Se mal for utforming av rettsanmodning i [vedlegg 13](#).

Ved anmodning om forkynning i medhold av forkynningskonvensjonen, skal særskilt konvensjonsfestet standardskjema GA-3018 benyttes i stedet for rettsanmodning, jf. nedenfor punkt 2.4.2. Skjemaet er vedlagt dette rundskrivet ([vedlegg 3](#)). Eksempel på ferdig utfylt skjema finnes under [vedlegg 4](#).

Rettsanmodningen med eventuelle vedlegg skal sendes i to eksemplarer og bør være i original eller bekreftet kopi. Hvilke øvrige formkrav som må være oppfylt, følger av eventuelle konvensjoner eller avtaler som kommer til anvendelse. Ved rettsanmodning til land som ikke er omfattet av overenskomst, bør det undersøkes om vedkommende land oppstiller særskilte formkrav.

2.4.2 Særlig om forkynning av dokumenter

Anmodning om forkynning av dokumenter i utlandet kan omfatte både rettslige og utenrettslige dokumenter. Blant de mest aktuelle dokumenter å forkynne er stevning, pålegg om tilsvar, innkalling til hovedforhandling og dom (med rettsmiddelorientering). Som eksempel på utenrettslige dokumenter som forkynnes kan nevnes betalingsvarsel etter konkursloven. Forkynningsanmodninger kan også omfatte forvaltningsavgjørelser som for eksempel fylkesmannens vedtak om innvilgelse av skilsmisse eller fastsettelse av barnebidrag fattet av Folketrygdkontoret for utenlandssaker.

Det er viktig at navn og adresse til vedkommende dokumentet skal forkynnes for oppgis så nøyaktig og fullstendig som mulig. Sakens parter vil ofte kunne bidra med opplysninger om navn og adresse. Hvis opplysningene om navn og adresse er mangelfulle, bør det tas med andre opplysninger som kan være av betydning for identifisering av adressaten, for eksempel fødselsnummer. En bør imidlertid være klar over at forkynning kan nektes med den begrunnelse at det ikke foreligger fullstendig eller riktig adresse.

Ved forkynning i utlandet anses dokumentet forkynt den dato det faktisk er kommet frem til adressaten. Utenlandsk myndighet returnerer skriftlig bekreftelse på at dokumentet er forkynt og forkynningsdato. Den norske myndighet som anmoder om forkynning skal derfor ikke fastsette en forkynningsdato på forhånd.

Ved innkalling til rettsmøter må en huske på at personer som oppholder seg i utlandet i utgangspunktet ikke har møteplikt for norske domstoler, jf. tvistemålsloven § 115, jf. § 199. Skjematekst med informasjon om straff ved uteblivelse passer derfor ikke i disse tilfellene. Eventuelt kan det i innkallingen gjøres oppmerksom på at vedkommende ikke har møteplikt. Dersom omkostninger som påløper ved reise og fremmøte ikke vil bli dekket, bør det opplyses om dette. Når det gjelder innkalling av vitner som er bosatt og oppholder seg i Danmark, Finland, Island eller Sverige, vises det imidlertid til lov 21. mars 1975 om nordisk vitneplikt.

Særlig om forkynningskonvensjonen

Ved forkynning etter forkynningskonvensjonen skal særskilt konvensjonsfestet standardskjema GA-3018 alltid benyttes i stedet for rettsanmodning. Skjemaet kan bestilles fra Statens forvaltningstjeneste, Informasjonsforvaltning på telefon 22 24 98 06 eller per e-post til publikasjonsbestilling@ft.dep.no. Skjemaet er også vedlagt dette rundskrivet, se [vedlegg 3](#).

I det konvensjonsfestede skjemaet er det angitt tre alternative forkynningsmåter:²²

- a. etter forkynningsstatens alminnelige regler,
- b. på en særskilt måte eller
- c. ved overlevering til mottakeren såfremt han er villig til å motta det.

Ved utfylling av skjemaet må det markeres hvilken forkynningsmåte som ønskes forsøkt. Hvilken forkynningsmåte som velges, må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Forkynning etter forkynningsstatens alminnelige regler (bokstav a) vil i de fleste tilfeller være den mest aktuelle fremgangsmåten. Ved valg av forkynningsmåte bør man være oppmerksom på reglene om oversettelse av dokumenter, se punkt 2.4.4. I alternativ a og b vil det normalt kreves at dokumentene er oversatt til den anmodede stats språk, mens oversettelse som hovedregel ikke er nødvendig ved frivillig overlevering etter alternativ c.

Skjemaet må fylles ut på engelsk, fransk eller eventuelt på mottakerstatens språk.²³ Den norske anmodende myndighets adresse må være inntatt, slik at anmodningen kan returneres til denne. Det er kun sidene 1 og 3 som skal fylles ut. Skjemaet på side 1 skal undertegnes og stemples. Side 2 er forbeholdt mottakerlandets attest for utført forkynning. På side 3 er det sondret mellom «rettslige» og «utenrettslige» dokumenter. Domstolene skal fylle ut under «rettslige dokumenter» og fylkesmennene og Folketrygdkontoret for utenlandssaker under «utenrettslige dokumenter». Skjemaet skal fylles ut i 2 eksemplarer. Det kan være hensiktsmessig å oppbevare en kopi av det utfylte skjemaet i sakens dokumenter.

I henhold til forkynningskonvensjonen artikkel 1 annet ledd får konvensjonen ikke anvendelse når adressen til den dokumentene skal forkynnes for er ukjent. Det innebærer at dersom det er oppgitt ufullstendig eller uriktig adresse, kan anmodningen bli avslått.

²² jf. forkynningskonvensjonen artikkel 5 første og annet ledd

²³ jf. forkynningskonvensjonen artikkel 7 annet ledd

Eksempel på ferdig utfylt standardskjema finnes under [vedlegg 4](#).

Særlig om forkynning i USA i medhold av forkynningskonvensjonen

Ved forkynning av dokumenter i USA gjelder det særlige regler. Den amerikanske sentralmyndigheten har inngått avtale med et privat forkynningsfirma, Process Forwarding International, om gjennomføring av forkynning på anmodning fra utenlandske myndigheter. Avtalen trådte i kraft 1. juni 2003, og har en varighet på 5 år.

Adressen til Process Forwarding International er:

Process Forwarding International

633 Yesler Way

Seattle, WA 98104

USA

Forkynning i USA skjer ved personlig overlevering, og firmaet har forpliktet seg til å gjennomføre anmodninger om forkynning innen 6 uker etter de har mottatt anmodningen. Hver anmodning belastes med et gebyr, som skal være betalt på forhånd. I 2007 vil gebyret være 95 USD. Gebyret kan enten betales med en sjekk som vedlegges anmodningen, eller det kan overføres Process Forwarding Internationals konto direkte. Det er også mulig å betale med kredittkort. Dersom gebyret betales inn ved bankoverføring, må det oppgis referanse. Referansen er navnet / identiteten til den dokumentene skal forkynnes for. Kvittering på bankoverføringen må vedlegges forsendelsen. Anmodninger som ikke er forhåndsbetalt vil bli sendt tilbake ubehandlet.

Betalingsdetaljer:

Wells Fargo Bank

1763 4th Ave South, Seattle, WA 98134, USA

Tlf: (001) 206 903 6447

Kontonummer: 2007107119

Routing No: 121000248

Swift Code: WFBIUS6S

Det gjøres oppmerksom på at de ovenfor nevnte opplysningene kan forandre seg. Oppdatert informasjon om Process Forwarding International finnes på følgende nettsted:

www.hagueservice.net

Det gjøres for øvrig oppmerksom på at USA i stor utstrekning godtar bruk av de alternative forkynningsmåter som er nevnt i forkynningskonvensjonen.²⁴ Norske utenriksstasjoner kan dermed forkynne dokumenter også overfor andre enn norske borgere som oppholder seg i USA, såfremt dette skjer frivillig, jf. punkt 2.6.

2.4.3 Særlig om bevisopptak

²⁴ jf. forkynningskonvensjonen artiklene 8-10

Dersom retten beslutter å fremme anmodning om bevisopptak i utlandet i medhold av domstollosen § 47, utferdiges anmodningen av retten selv. Har retten flere medlemmer, utferdiges anmodningen av rettens formann, jf. domstollosen § 48 første ledd første punktum.

Anmodningen om avhør skal inneholde en kort fremstilling av saksforholdet og angi det som begjæres foretatt, jf. domstollosen § 48 annet ledd. Ved anmodning om rettslig avhør, bør de forhold vitnet eller parten skal forklare seg om og de spørsmål som særlig ønskes stilt, være mest mulig spesifisert. Eget spørsmålsskrift kan eventuelt vedlegges.

Bevisopptak i utlandet betraktes som feilfrie dersom enten den fremmede retts eller den norske retts former er iakttatt, jf. domstollosen § 48 femte ledd. Retten kan imidlertid anmode om at en særskilt fremgangsmåte benyttes. I henhold til bevisopptakskonvensjonen artikkel 9 annet ledd, skal en slik anmodning etterkommes, såfremt fremgangsmåten ikke er uforenlig med den interne lovgivning i mottakerstaten, eller ikke kan benyttes på grunn av intern praksis eller praktiske vansker. Hovedregelen er imidlertid at bevisopptak følger prosedyrene i den stat der bevisopptaket gjennomføres.

Ved anmodning om avhør av en saksøkt, bør det opplyses om stevningen er forkynt for ham.

For enkelte land som ikke er omfattet av noen konvensjon eller avtale kan det være hensiktsmessig å undersøke om disse oppstiller spesielle formkrav.²⁵

2.4.4 Oversettelse

Hovedregelen er at både rettsanmodningen og eventuelle vedlegg skal være avfattet på eller oversatt til det offisielle språket i mottakerstaten.²⁶ Dersom ulike regioner i en stat har ulike offisielle språk (for eksempel Sveits og Belgia), skal dokumentene oversettes til det offisielle språket i den region hvor adressaten bor eller oppholder seg.

Så vidt mulig bør det benyttes statsautorisert translatør. Det er viktig at translatøren bekrefter oversettelsens riktighet. Den anmodende myndighet må sørge for at oversettelsen ikke blir dyrere enn nødvendig. Dette gjelder særlig i de saker hvor det er fare for at utgiftene til oversettelse vil overstige det krav anmodningen gjelder. Det bør derfor nøye vurderes hvilke dokumenter som er nødvendige vedlegg til rettsanmodningen.

Den anmodende myndighet må selv besørge de nødvendige oversettelser. Det gjelder også når anmodningen skal sendes via Justisdepartementet. Det kan være

²⁵ Enkelte stater krever at de spørsmål som ønskes stilt tas inn i selve rettsanmodningen. Departementet er ikke kjent med at dette gjelder noen europeiske stater. Japan krever tydelig spesifiserte spørsmål ved rettslig avhør. Spørsmålene må tas inn i selve rettsanmodningen, og kan med andre ord ikke følge som et vedlegg. Anmodninger til Vietnam må utferdiges i tre eksemplarer. Nicaragua og Costa Rica (antakelig også andre mellomamerikanske stater som ikke er tilknyttet Haag-konvensjonen 5. oktober 1961 om legalisering av utenlandske dokumenter) har regler om at alle underskrifter og dokumenter må legaliseres etter nærmere angitte prosedyrer.

²⁶ jf. sivilprosesskonvensjonen 1954 artiklene 1 første ledd og 3 annet ledd, forkynningskonvensjonen artiklene 5, tredje ledd og 7, annet ledd, og bevisopptakskonvensjonen artikkel 4

hensiktsmessig å bestille tre eksemplarer av oversettelsen, slik at ett eksemplar kan beholdes i sakens dokumenter.

Dersom en rettsanmodning til Østerrike inneholder oversatte dokumenter er det viktig at disse stiftes sammen med originaldokumentene. Dersom de oversatte dokumenter ikke er stiftet sammen med de norske originaldokumentene, risikerer anmodningen bli returnert ubehandlet av Østerrikske myndigheter.

Ved rettsanmodninger i Norden etter den nordiske overenskomsten, er det ikke nødvendig med oversettelse, såfremt dokumentene er utferdiget på norsk, dansk eller svensk.²⁷

Ved anmodninger om forkynning kan oversettelse videre unnlates dersom det bes om frivillig overlevering av dokumentene i stedet for formell forkynning.²⁸ Adressaten kan da som regel nekte å motta dokumentene.

Dersom det er kjent at adressaten behersker norsk eller et annet språk som dokumentet er utferdiget på eller oversatt til, men som ikke er offisielt språk i mottakerstaten, kan det forsøkes formell forkynning uten oversettelse til mottakerstatens språk. Det må i tilfelle opplyses i anmodningen at dokumentene ikke er oversatt fordi adressaten behersker norsk. Det bør også gis en begrunnelse for dette, for eksempel at vedkommende har vært bosatt i Norge i flere år. Det er mulig at mottakerstaten i slike tilfeller kan gjøre unntak fra kravet til oversettelse. I slike saker er det viktig at det redegjøres for dokumentets art og innhold i et språk som mottakermyndigheten forstår. Ved anmodninger etter forkynningskonvensjonen benyttes sammendragssiden i konvensjonsskjemaet. Ellers kan redegjørelsen inntas i rettsanmodningen.

Ved forkynning av dokumenter for norsk borger ved norsk utenriksstasjon er oversettelse ikke nødvendig. Dersom det er kjent at adressaten ikke behersker norsk, bør imidlertid dokumentet oversettes til et språk som adressaten behersker.

Huskeliste oversettelser:

Hovedregel: Rettsanmodningen og alle vedlegg skal oversettes, fortrinnsvis av en statsautorisert translator

Unntak: Oversettelse av dokumenter som skal forkynnes kan unnlates dersom:

- dokumentene skal forkynnes i Norden
- det bes om frivillig overlevering av dokumentene
- adressaten behersker norsk
- adressaten er norsk statsborger og dokumentene skal forkynnes ved norsk utenriksstasjon

Justisdepartementet har oversatt skjemaet «Melding om rett til å klage på forvaltningsvedtak» til flere språk. Oversettelsene er lagt ut på www.regjeringen.no

²⁷ jf. den nordiske overenskomsten artikkel 2 første ledd

²⁸ jf. sivilprosesskonvensjonen 1954 artikkel 2, forkynningskonvensjonen artikkel 5 tredje ledd, den nordiske overenskomsten artikkel 2 annet ledd, overenskomsten med Tyskland artikkel 3

2.4.5 Kostnader

Forkynning i utlandet er som regel kostnadsfritt.²⁹ Enkelte stater krever imidlertid refusjon av utgifter i forbindelse med forkynning, særlig der private firmaer benyttes til å besørge forkynning. Det kan også være aktuelt der norsk utenriksstasjon er anmodet om å besørge forkynning, og postforkynning ikke fører frem. Eventuelle utgifter som påløper må dekkes av anmodende myndighet. Det vises i den forbindelse også til rundskriv 27. april 1977 fra Utenriksdepartementet til fagstasjonene. Rundskrivet er inntatt som [vedlegg 10](#).

I USA besørges forkynning av et privat firma. Gebyr for forkynning må forhåndsbetales, se ovenfor punkt 2.4.2.

2.4.6 Tidsfaktoren

Det tar ofte lang tid å få forkynt dokumenter eller gjennomført bevisopptak i utlandet. Ved beramning av hovedforhandling bør det derfor beregnes god tid, og som hovedregel anbefales det at hovedforhandlingen berammes minst 6 måneder frem i tid. Hvor lang tid som bør beregnes, avhenger av i hvilket land dokumentet skal forkynnes eller bevisopptaket gjennomføres. For å spare tid, kan det være hensiktsmessig å anmode om forkynning av innkalling til hovedforhandling samtidig med stevning og pålegg om tilsvær.

Om nødvendig kan den anmodende myndighet som hovedregel selv purre og følge opp rettsanmodninger overfor utenlandske myndigheter. Husk imidlertid at det tar tid å få gjennomført rettsanmodninger i utlandet, og at de dermed skal oversendes i god tid. Av hensyn til samarbeidet med andre stater, er det viktig at purring ikke brukes i utide.

Huskeliste rettsanmodninger:

- rettsanmodning i original
- vedleggsoversikt og nummerering av vedleggene
- vedleggene bør foreligge i original eller i bekreftet kopi
- statsautorisert oversettelse av alle dokumenter (utenom i Norden, der mottaker er norsk borger eller der det bes om frivillig overlevering)
- to eksemplarer av alle dokumenter, også oversettelsene
- rettsanmodninger kan ta tid

2.5 Særlig om farskapssaker

Når farskap ikke følger av 'pater est' -regelen eller av erkjennelse, har det offentlige, ved trygdeetaten, ansvar for å fastsette farskap til barnet, jf. lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) § 5.

Erkjennelse av farskap i utlandet

Dersom den oppgitte barnefaren bor eller oppholder seg i utlandet, sender trygdekontoret saken til fylkestyngdekontoret som vurderer om det er hensiktsmessig å

²⁹ jf. forkynningskonvensjonen artikkel 12, sivilprosesskonvensjonen 1954 artikkel 7, den nordiske overenskomsten artikkel 4, overenskomsten med Tyskland artikkel 7 og overenskomsten med Østerrike artikkel 4

forsøke å få farskapet fastsatt ved erkjennelse, jf. barnelova § 4 annet ledd bokstav c eller d. Hvis opplysningene fra barnets mor tyder på at oppgitt far vil erkjenne farskapet og hans fullstendige adresse er oppgitt, bør erkjennelse forsøkes innhentet ved den norske ambassade i det land der oppgitt barnefar oppholder seg.

Erkjennelse av farskap gjøres på blanketten IA/NAV 55-00.10 «Erkjennelse av farskap». Den gir også veiledning om familie- og arverettslige følger av at farskap blir fastslått når barnets foreldre ikke er gift med hverandre. Blanketten kan sendes direkte fra fylkestrygdekontoret til den norske ambassade i vedkommende land, eller, dersom vedkommende land ikke har norsk ambassade, til den ambassade som er sideakkreditert for dette landet.

Hvis fylkestrygdekontoret ikke finner det hensiktsmessig å forsøke å fastsette farskap ved erkjennelse ved ambassaden, eller dersom forsøk på å innhente erkjennelse ikke fører fram, skal saken som hovedregel oversendes tingretten for behandling.

Rettsanmodning om forkynning og bevisopptak – avhør og blodprøvetaking av oppgitt barnefar

Dersom den oppgitte barnefaren ikke erkjenner farskap, og saken er oversendt tingretten til behandling, kan det være nødvendig for retten å fremme en rettsanmodning til det land der den oppgitte barnefar oppholder seg. Rettsanmodningen vil som regel inneholde en anmodning om forkynning av stevningen og en anmodning om avhør og eventuelt blodprøvetaking av oppgitt barnefar.

Retten kan anmode utenlandsk domstol om at oppgitt barnefar avhøres og at han pålegges å ta blodprøve. En må imidlertid være oppmerksom på at domstolene i enkelte land ikke har adgang til å gi pålegg om blodprøvetaking. Det bør derfor fremgå av anmodningen at dersom blodprøve etter vedkommende lands rett ikke kan pålegges, bes domstolen henstille parten om å medvirke frivillig til at blodprøve kan bli tatt, og opplyse ham om at en nekting vil kunne bli tillagt betydning i hans disfavør. Videre bør en be den utenlandske domstolen protokollere de spørsmål og svar som fremkommer om dette.

I forbindelse med oversending av rettsanmodning, kan retten vurdere om det bør forsøkes å få saksøkte til å erkjenne farskap, jf. barnelova § 4 bokstav c eller d. Blanketten IA/NAV 55-00.10 «Erkjennelse av farskap» kan benyttes. Det er viktig at retten på forhånd har fylt ut punkt 2 og 3 av blanketten.

Ved oversendelse av blanketten IA/NAV 55-00.10 til utlandet er det viktig å være oppmerksom på at barnefaren må erkjenne farskapet overfor norsk diplomatisk eller konsulær tjenestemann, jf. barnelova § 4 annet ledd bokstav c. Dersom barnefaren er om bord på norsk skip i utenriksfart, kan farskapet erkjennes overfor skipsføreren, jf. bokstav d. Farskapet kan ikke erkjennes overfor utenlandsk myndighet, for eksempel en utenlandsk dommer. En slik erkjennelse vil imidlertid kunne tjene som bevis for at vedkommende er far, men det må i disse tilfellene avsies dom for farskapet etter barnelova § 9.

Når stevning forkynnes uten forsøk på erkjennelse, bør retten sende med blanketten IA/NAV 55-00.05 «Familie- og arverettslige følger av at farskap blir fastslått når barnets foreldre ikke er gift med hverandre». Vi gjør oppmerksom på at baksiden av blanketten IA/NAV 55-00.10 «Erkjennelse av farskap» inneholder mer utfyllende opplysninger om farskap.

Blanketten IA/NAV 55-00.55 «Melding om blodprøver i farskapssaker» skal sendes til Rettsmedisinsk institutt når det er anmodet om blodprøvetaking i en farskapssak hvor den oppgitte barnefar oppholder seg i utlandet.

Blanketten IA/NAV 55-00.36 «Blodprøve i farskapssak» bør utfylles og vedlegges rettsanmodningen. Blanketten inneholder også en rettleiding til legen.

Blankettene foreligger på engelsk og fransk. Justisdepartementet har oversettelser til enkelte andre språk.

Se for øvrig om oversendelsesmåte for kombinerte rettsanmodninger³⁰ i punkt 2.3. Et eksempel på hvordan en kombinert rettsanmodning i farskapssak kan utformes er inntatt som [vedlegg 14](#).

2.6 Forkynning og bevisopptak ved norsk utenriksstasjon

2.6.1 Forkynning av dokumenter ved norsk utenriksstasjon/forkynning for norske borgere i utlandet

I en del tilfeller kan utenriksstasjonen selv foreta forkynning av dokumenter på anmodning fra norsk myndighet.

Forkynning av dokumenter er å anse som en rettshandling. Det kreves derfor en form for samtykke fra vertsstaten for at utenriksstasjonene skal kunne forkynne dokumenter for personer som oppholder seg i vedkommende land. De fleste stater tillater at norsk utenriksstasjon forkynner dokumenter for norske borgere. Enkelte stater tillater også at utenriksstasjonene foretar forkynning for andre enn egne (norske) borgere.

a) Forkynning av dokumenter for norske borgere

Forkynning for norske borgere i utlandet kan skje fra den norske utenriksstasjonen i det land der adressaten oppholder seg. Dette gjelder uavhengig av om vi har konvensjon eller avtale med vedkommende land. Et viktig unntak er forkynning innen Norden, der anmodningen sendes direkte til vedkommende judisielle myndighet, jf. punkt 2.1.4.

Anmodning om forkynning for norske borgere kan sendes direkte til vedkommende utenriksstasjon. Adresser til utenriksstasjonene finnes på www.regjeringen.no.

Anmodninger til USA sendes direkte til vedkommende generalkonsulat. NB: Ambassaden i Washington er ikke mottaker for anmodninger om forkynning for norske

³⁰ Anmodning om både forkynning og bevisopptak

borgere i USA. En oversikt over hvilke delstater som utgjør de ulike generalkonsulatenes embetsdistrikter finnes på www.regjeringen.no.

Anmodninger om forkynning til Asia, Afrika og hele det amerikanske kontinentet bør imidlertid oversendes via Utenriksdepartementets post- og kurertjeneste på grunn av usikker postgang. Adressen er:

*Kgl norske ambassade X
Det norske generalkonsulat i X (Forkynninger til USA)
c/o Utenriksdepartementet
Post- og kurertjenesten
Postboks 8114 Dep
0032 OSLO*

Anmodningen må foreligge i original eller bekreftet kopi, og i to eksemplarer. I oversendelsesbrevet til utenriksstasjonen bes det presisert at mottaker er norsk statsborger. Det bør ikke forhåndsstipuleres forkynningsdato i disse sakene da det er usikkert hvor lang tid en gjennomføring av forkynningen vil ta. Av samme grunn anbefales det at eventuelle rettsmøter berammes minst 6 måneder frem i tid.

Det er som hovedregel ikke nødvendig å legge ved oversettelse av dokumentene ved forkynning overfor norske borgere. Det er videre ikke nødvendig å legge ved forkynningsskjema etter forkynningskonvensjonen ved forkynning overfor norske borgere via utenriksstasjonene.

Utenriksstasjonen kan i henhold til [domstoloven § 180](#) tredje ledd, annet punktum og [forskrift 11. oktober 1985 om postforkynning § 1](#) tredje ledd forkynne dokumenter per post.

b) Forkynning av dokumenter for andre enn norske borgere

I enkelte tilfeller kan utenriksstasjonene forkynne dokumenter også overfor andre enn norske borgere. Forutsetningen er at vedkommende stat ikke motsetter seg dette, og at man ikke anvender tvang overfor adressaten. Dette er regulert i flere av konvensjonene om forkynning. Utgangspunktet etter sivilprosesskonvensjonen 1954, forkynningskonvensjonen og overenskomsten med Storbritannia,³¹ er at utenriksstasjonene kan forestå slik forkynning. En rekke land har imidlertid reservert seg mot at utenriksstasjonene forkynner dokumenter overfor andre enn egne borgere.

Slike anmodninger sendes til Justisdepartementet, som videresender dem til norsk utenriksstasjon i den staten der den personen som dokumentet skal forkynnes for oppholder seg.

2.6.2 Bevisopptak ved norsk ambassade eller konsulær fagstasjon

I noen tilfeller kan ambassade eller konsulær fagstasjon selv oppta bevis etter anmodning fra norsk kompetent myndighet, jf. [domstoloven § 50](#).

³¹ jf. sivilprosesskonvensjonen 1954 artikkel 6 første ledd nr. 3 og annet ledd, forkynningskonvensjonen artikkel 8 og overenskomsten med Storbritannia artikkel 4 bokstav (a) nr. (1)

Ved kongelig resolusjon 28. april 1950 er Utenriksdepartementet bemyndiget til, etter samråd med Justisdepartementet, å autorisere norske diplomatiske og konsulære tjenestemenn til å oppta bevis i utlandet i sivile saker i henhold til domstolloven § 50. Bevis opptatt ved norsk ambassade eller konsulær fagstasjon i medhold av domstolloven § 50 likestilles med bevis opptatt ved norske domstoler. Bevisopptaket skal foregå etter de regler som gjelder for bevisopptak foretatt ved norsk domstol så langt de hensiktsmessig kan følges, jf. domstolloven § 50 annet ledd. Se også forskrift om bevisopptak i sivile saker i utlandet 28. april 1950 nr. 3419.

Kongelig resolusjon 28. april 1950 er inntatt som [vedlegg 12](#).

For informasjon om hvilken bemyndigelse de ulike utenriksstasjonene har, må den norske fagstasjonen – ambassade eller generalkonsulat – i vedkommende land kontaktes. En oversikt over Norges ambassader og generalkonsulater, samt kontaktinformasjon til disse, er lagt ut på www.regjeringen.no

Bevisopptak er å anse som en rettshandling. Det kreves derfor en form for samtykke fra vertsstaten for at ambasadene og de konsulære fagstasjonene skal kunne foreta bevisopptak. En forutsetning for bemyndigelse er derfor at vertslandet aksepterer at norsk diplomatisk tjenestemann foretar bevisopptak, og at det ikke kreves gjensidighet.

Rettslig avhør kan bare foretas ved norsk fagstasjon.

Utenrettslige forklaringer og erklæringer kan opptas ved flere norske utenriksstasjoner enn rettslig avhør. Slike forklaringer og erklæringer kan imidlertid bare brukes som bevis når rettslig avhør ikke kan foretas eller når motparten samtykker, jf. tvistemålsloven § 197 første ledd første punktum.

Både rettslig og utenrettslig avhør ved utenriksstasjon, forutsetter i alminnelighet frivillig medvirkning fra den som skal avgi forklaring.

Bevisopptakskonvensjonen har bestemmelser om bevisopptak ved ambassaden, jf. artikkel 15 og 16.

Overenskomsten mellom Norge og Storbritannia artikkel 8 gir adgang til bevisopptak ved ambassaden uten mellomkomst av britiske myndigheter. Ambassaden må være bemyndiget av norske myndigheter til å oppta bevis, og bevisopptaket må skje frivillig, uten bruk av tvangsmidler. Bevisopptak etter overenskomstens artikkel 8 er ikke begrenset til bevisopptak fra norske borgere.

Retten må i hvert enkelt tilfelle vurdere hensiktsmessigheten av å anmode om bevisopptak ved norsk ambassade eller konsulær fagstasjon i stedet for å anmode om bevisopptak ved vedkommende stats domstoler. Bevisopptak i andre nordiske land bør imidlertid alltid skje ved anmodning til vedkommende lands kompetente myndigheter etter nordisk overenskomst 1974, se punkt 2.2.3. Dette gjelder selv om vedkommende er norsk borger.

2.7 Forkynning for og bevisopptak av personer på norsk skip i utenriksfart

Anmodninger om forkynning og/eller bevisopptak av besetningsmedlemmer på norske skip i utenriksfart, kan sendes fra retten eller annen kompetent myndighet til Justisdepartementet, sammen med opplysning om hvor mottaker befinner seg. Justisdepartementet videresender anmodningen til vedkommende utenriksstasjon.

2.8 Forkynning for norske offentlige tjenestemenn og norske militære i tjeneste utenfor Norge

Forkynning i utlandet for norske offentlige tjenestemenn som er ansatt i utlandet, kan foregå gjennom arbeidsgiver, jf. domstoloven § 180 første ledd. Anmodningen sendes direkte fra den myndighet som har utstedt dokumentet til mottakerens arbeidsgiver, som overleverer dokumentet til mottakeren.

Forkynning for norske militære i tjeneste utenfor rikets grenser foregår gjennom mottakers arbeidsgiver, jf. domstoloven § 180 annet ledd. Anmodninger om forkynning etter denne bestemmelsen skal sendes direkte fra den myndighet som har utstedt dokumentet til Fellesoperativt hovedkvarter, Forsvaret.

3 RETTSANMODNINGER FRA UTLANDET

Rettsanmodninger fra utenlandske myndigheter kan etterkommes uavhengig av om vi har en konvensjons- eller avtaleforpliktelse med den anmodende stat. Dersom vi har en konvensjon eller avtale med den anmodende stat, har vi i utgangspunktet en folkerettslig forpliktelse til å etterkomme anmodningen, såfremt vilkårene etter konvensjonen eller avtalen er oppfylt, og gjennomføring av anmodningen ikke er i strid med norsk rett.

Lovbestemmelser om rettsanmodninger fra utenlandske myndigheter finnes i domstolloven § 46. Rettsanmodninger skal bare etterkommes når de er sendt gjennom Justisdepartementet, med mindre annet er avtalt med fremmed stat, jf. § 46 første ledd. Kongen kan bestemme at rettsanmodninger kan sendes direkte til domstolene, jf. domstolloven § 46 fjerde ledd. Avtale om direkte oversendelse til domstolene er bare inngått med de nordiske land og med Tyskland. I tillegg åpner flere konvensjoner for at anmodninger kan oversendes direkte til tingretten via konsulær vei.³² Dersom retten mottar en anmodning direkte fra utenlandsk myndighet som ikke er omfattet av en slik avtale, må anmodningen sendes til Justisdepartementet for forholdsordre.

3.1 Oversendelsesmåte ved anmodninger om bevisopptak og forkynning

3.1.1 Haag-konvensjonen om den sivile prosess 1. mars 1954

Anmodninger etter sivilprosesskonvensjonen 1954 kan sendes fra den anmodende stats konsul direkte til den myndighet som den anmodede stat har utpekt.³³ I Norge er det tingretten i den rettskrets der den person anmodningen gjelder oppholder seg.³⁴ I praksis sendes ofte rettsanmodninger etter sivilprosesskonvensjonen via diplomatiske kanaler til Justisdepartementet, som så oversender anmodningene til tingretten. Anmodningene skal sendes tilbake samme vei som de ble fremsendt.

3.1.2 Haag-konvensjonen om forkynning av rettslige og utenrettslige dokumenter på sivil- og handelsrettens område 15. november 1965 (forkynningskonvensjonen)

Anmodninger etter forkynningskonvensjonen sendes direkte fra kompetent myndighet i den anmodende stat til Justisdepartementet, som er sentralmyndighet i Norge.³⁵ Justisdepartementet videresender anmodningen til tingretten i den rettskrets hvor adressaten oppholder seg. Anmodningen skal ikke returneres til Justisdepartementet, men sendes tilbake direkte til rekvirenten.

³² jf. sivilprosesskonvensjonen 1954 artikkel 9, forkynningskonvensjonen artikkel 9 og overenskomsten med Storbritannia artikkel 3a.

³³ jf. sivilprosesskonvensjonen 1954 artiklene 1 første ledd første punktum og 9 første ledd første punktum

³⁴ Det følger av kongelig resolusjon 25. juni 1909 at rettsanmodninger fra land som har tiltrådt

sivilprosesskonvensjonen 1905 kan rettes «direkte fra den fremmede stats konsul til underdommeren paa det sted, hvor forkyndelsen eller den retslige handling skal finde sted», se vedlegg 10. Resolusjonen er antatt også å gjelde for sivilprosesskonvensjonen 1954.

³⁵ jf. forkynningskonvensjonen artikkel 2 første ledd og punkt 1 i Norges erklæring til konvensjonen, se vedlegg 2

Anmodninger om forkynning kan i medhold av forkynningskonvensjonen også fremsettes direkte til tingretten på konsulær vei.³⁶ Også i slike tilfeller skal anmodningen returneres tilbake direkte til rekvirenten.

3.1.3 Haag-konvensjonen om bevisopptak på sivil- og handelsrettens område 18. mars 1970 (bevisopptakskonvensjonen)

Anmodninger etter bevisopptakskonvensjonen sendes fra kompetent judisiell myndighet i den anmodende stat til Justisdepartementet, som er sentralmyndighet i Norge.³⁷ Departementet videresender anmodningen til tingretten i den rettskrets hvor bevisopptaket skal gjennomføres. Anmodningen skal sendes tilbake samme vei som den ble fremsendt.³⁸ Dersom retten mottar en anmodning som ikke er sendt via Justisdepartementet, skal det innhentes forholdsordre fra departementet.

3.1.4 Overenskomst mellom de nordiske land om gjensidig rettshjelp 26. april 1974

Rettsanmodninger fra de statlige myndigheter i de andre nordiske landene fremsettes direkte til tingretten. Anmodningene returneres direkte til rekvirenten.

3.1.5 Overenskomst 17. juni 1977 mellom Tyskland og Norge om ytterligere forenkling av den gjensidige rettshjelp etter Haag-konvensjonen av 1. mars 1954 om den sivile prosess

Etter overenskomsten mellom Norge og Tyskland kan justismyndighetene i Tyskland sende rettsanmodninger direkte til tingretten.³⁹ Anmodningene returneres direkte til rekvirenten.

3.1.6 Overenskomst 21. mai 1984 mellom Østerrike og Norge om forenkling av rettshjelp etter Haag-konvensjonen 1. mars 1954 om den sivile prosess

Rettsanmodninger mellom Norge og Østerrike sendes fra Justisdepartementet i Østerrike til Justisdepartementet i Norge.⁴⁰ Justisdepartementet videresender anmodningen til den tingretten i den rettskrets der forkynningen eller bevisopptaket skal gjennomføres. Anmodningen skal returneres direkte til rekvirenten⁴¹.

3.1.7 Overenskomst mellom Norge og Storbritannia angående den sivile rettergang 30. januar 1931

Rettsanmodninger fra Storbritannia kan sendes direkte fra den anmodende stats diplomatiske eller konsulære tjenestemann til tingretten i den rettskrets i Norge der vedkommende som rettsanmodningen gjelder oppholder seg.⁴² Det vises for øvrig til overenskomstens artikkel 4 som på visse vilkår tillater forkynning uten mellomkomst

³⁶ jf. forkynningskonvensjonen artikkel 9 første ledd og punkt 3 i Norges erklæring til konvensjonen, se vedlegg 2

³⁷ jf. bevisopptakskonvensjonen artikkel 2 og punkt 1 i Norges erklæring til konvensjonen, se vedlegg 4

³⁸ jf. bevisopptakskonvensjonen artikkel 13 første ledd

³⁹ jf. overenskomsten med Tyskland artikkel 1 nr. 2 og artikkel 5

⁴⁰ jf. overenskomsten med Østerrike artikkel 2 nr. 1

⁴¹ Endret 15.09.08

⁴² jf. overenskomsten med Storbritannia artikkelene 3a og 7c

av norske myndigheter. De fleste rettsanmodninger mellom Storbritannia og Norge sendes i medhold av forkynningskonvensjonen eller bevisopptakskonvensjonen. Anmodningene skal sendes tilbake samme vei som de ble fremsendt.

3.1.8 Luganokonvensjonen 16. september 1988 protokoll nr. 1 om visse spørsmål om jurisdiksjon, saksbehandling og fullbyrding

Anmodninger om forkynning etter Luganokonvensjonen protokoll nr. 1 artikkel IV kan sendes direkte fra vedkommende offentlige tjenestemann i den anmodende stat til stevnevitnet i Norge.

3.1.9 Rettsanmodninger som ikke er omfattet av overenskomst med fremmed stat

Rettsanmodninger som ikke er omfattet av overenskomst med fremmed stat, skal oversendes fra den fremmede stat via diplomatiske kanaler. Utenriksdepartementet oversender anmodningen til Justisdepartementet, jf. domstoloven § 46 første ledd, som sender anmodningen til tingretten i den rettskrets der vedkommende som rettsanmodningen gjelder oppholder seg. Tingretten sender anmodningen tilbake via Justisdepartementet.

3.2 Gjennomføring av anmodning om forkynning

3.2.1 Undersøkelsesplikt

Når retten mottar en anmodning om forkynning fra en utenlandsk myndighet, skal den alltid, selv om anmodningen er oversendt fra Justisdepartementet, ta stilling til om det er adgang til å foreta handlingen, jf. domstoloven § 46 annet ledd.

Retten må for det første undersøke om den er kompetent til å motta og gjennomføre anmodningen. Dersom retten mottar en anmodning om forkynning direkte fra en utenlandsk myndighet i tilfeller hvor den skulle vært sendt via Justisdepartementet, skal anmodningen forelegges Justisdepartementet. Hvis anmodningen om forkynning er fremsatt direkte overfor et stevnevitne, skal stevnevitnet forelegge anmodningen for retten, med mindre anmodningen er sendt stevnevitnet direkte i medhold av Luganokonvensjonen protokoll nr. 1 artikkel IV.

Finner retten at rettsanmodningen burde vært sendt en annen rett eller myndighet, kan den sende anmodningen videre til denne, jf. domstoloven § 46 annet ledd.

Dersom retten har mottatt anmodningen direkte i medhold av den nordiske overenskomsten eller overenskomsten med Tyskland eller via konsulær vei, bør den anmodende utenlandske myndighet underrettes dersom anmodningen sendes videre.⁴³

Rettsanmodninger fra utlandet skal angi den anmodende myndighet, sakens art, og partenes fulle navn og adresse. Retten skal videre kontrollere om anmodningen kommer fra kompetent utenlandsk myndighet, og om dokumentene er avfattet på eller vedlagt oversettelse til norsk, svensk eller dansk, jf. punkt 3.2.2 nedenfor om oversettelse.

⁴³ jf. overenskomsten med Tyskland artikkel 2

En anmodning om forkynning kan etterkommes selv om den ikke er omfattet av en konvensjon eller avtale, jf. innledningen i punkt 3 ovenfor. Retten har ikke plikt til å etterkomme anmodninger om forkynning dersom mottakers adresse er ukjent, jf. forkynningskonvensjonen artikkel 1 annet ledd. Dersom adressen kan fremskaffes på en enkel måte, bør anmodningen likevel forsøkes etterkommet.

3.2.2 Oversettelse

Som hovedregel skal utenlandske dokumenter som skal forkynnes i Norge være avfattet på norsk, svensk eller dansk, eller være vedlagt oversettelse til ett av disse språkene, jf. forskrift om forkynnelse av utenlandske dokumenter i Norge 12. september 1969 § 1.⁴⁴

I mange tilfeller er imidlertid ikke dokumentene som skal forkynnes oversatt.

Justisdepartementet kan i disse tilfellene gi tillatelse til at dokumentene kan forkynnes uten oversettelse. Dersom retten mottar anmodning om forkynning direkte fra utenlandsk myndighet,⁴⁵ må spørsmålet om dispensasjon fra forskriften om forkynning fra utenlandske dokumenter forelegges Justisdepartementet.

Vilkåret for dispensasjon er at forkynning uten oversettelse «finnes ubetenkelig», jf. forskriftens § 1. Dispensasjon fra kravet til oversettelse kan eksempelvis gis der adressaten er borger av vedkommende land eller det er på det rene at han forstår vedkommende språk, og hvor oversettelse heller ikke er nødvendig av hensyn til myndighetenes behandling av saken. Unntak fra kravet til oversettelse har også blitt gjort i tilfeller der dokumenter som er avfattet på engelsk skal forkynnes for et selskap som har engelsk som arbeidsspråk.

Dersom ikke Justisdepartementet gir dispensasjon fra kravet til oversettelse, kan forkynning skje ved frivillig overlevering av dokumentene. Frivillig overlevering innebærer at adressaten kan nekte å motta dokumentene, se nedenfor under punkt 3.2.3.

I forholdet til Tyskland gjelder en særlig regel om oversettelse i overenskomstens artikkel 3 nr. 3. Dersom retten mottar dokumenter som ikke er oversatt, og det ikke foretas frivillig overlevering av dokumentene, skal retten besørge oversettelse. Omkostningene skal i så fall dekkes av den anmodende myndighet. I slike tilfeller bør retten kontakte den anmodende tyske myndighet i forkant, for å få nærmere avklart spørsmålet om kostnadene.

3.2.3 Forkynningsmåter

Forkynning av dokumenter på anmodning fra en utenlandsk myndighet vil som regel kunne gjennomføres på samme måte som ved forkynning av dokumenter fra norske myndigheter.

⁴⁴ se forskriften på Internett: <http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-19690912-0005.html>

⁴⁵ anmodninger om forkynning fra Norden, Tyskland eller via konsulær vei

Ved forkynning av dokumenter fra utlandet, er det som hovedregel tre alternative forkynningsmåter: ordinær forkynning i samsvar med norsk rett, forkynning ved særskilt anmodet fremgangsmåte og forkynning ved frivillig overlevering av dokumentene.⁴⁶ Det vil som regel fremgå av anmodningen hvilken forkynningsmåte som er ønsket. Dersom det ikke fremgår av anmodningen, forsøkes forkynning i medhold av norsk rett såfremt vilkårene for dette er oppfylt, eventuelt forsøkes frivillig overlevering dersom dokumentene ikke er oversatt til norsk, dansk eller svensk.

a) Forkynning på vanlig måte

Forkynning av dokumenter skal utføres i overensstemmelse med norsk lov, jf. domstoloven § 46 tredje ledd.

Dersom retten ikke selv sørger for forkynning, sendes anmodningen fra retten til vedkommende stevnevitne som utfører forkynningen. Retten må påse at stevnevitnet får den nødvendige veiledning. Forkynningen skjer i henhold til bestemmelsene i domstoloven kapittel 9, og stevnevitnet skal gi bevitnelse i samsvar med domstoloven § 177.

Det er et vilkår at dokumentene som skal forkynnes er oversatt til norsk, svensk eller dansk, eller at Justisdepartementet har gitt tillatelse til at forkynning skjer på vanlig måte uten oversettelse, jf. ovenfor punkt 3.2.2.

b) Forkynning på særskilt anmodet måte

Dersom det i anmodningen er bedt om at forkynning skal skje ved en særskilt fremgangsmåte, skal denne fremgangsmåten benyttes så lenge det ikke er i strid med norsk lov, jf. domstoloven § 46 tredje ledd.

c) Forkynning ved frivillig overlevering

Forkynning ved frivillig overlevering av dokumenter er regulert i flere konvensjoner og overenskomster.⁴⁷

Forkynning ved frivillig overlevering kan forsøkes dersom dokumentene som skal forkynnes ikke er utferdiget på norsk, svensk eller dansk, eller vedlagt oversettelse til ett av disse språkene, og Justisdepartementet ikke har dispensert fra kravet til oversettelse.

Forkynning ved frivillig overlevering innebærer at adressaten kan nekte å motta dokumentene. Når frivillig overlevering forsøkes, må adressaten uttrykkelig gjøres kjent med adgangen til å nekte å ta imot dokumentene. Han må også gjøres kjent med at forkynningen kan regnes som lovlig foretatt i forhold til den anmodende stats rett selv om han nekter å motta dokumentene.

Forkynning ved frivillig overlevering kan skje på rettens kontor. Dersom dette ikke lar seg gjøre, skal anmodningen sendes stevnevitnet med nødvendig veiledning.

⁴⁶ jf. eksempelvis forkynningskonvensjonen artikkel 5 første og annet ledd

⁴⁷ jf. forkynningskonvensjonen artikkel 5 annet ledd, sivilprosesskonvensjonen 1954 artikkel 2, overenskomsten med Tyskland artikkel 3 og den nordiske overenskomsten artikkel 2 annet ledd

3.2.4 Attest for forkynning

En anmodning om forkynning skal være vedlagt to eksemplarer av dokumentene som skal forkynnes. Ett av eksemplarene overleveres adressaten ved forkynningen. Det andre eksemplaret returneres rekvirenten med påtegning om at dokumentet er forkynt. En datert erkjennelse fra adressaten om at han har mottatt dokumentet bør påføres eksemplaret. Adressatens underskrift skal bekreftes av stevnevitnet, jf. domstoloven § 179. En undertegnet bevitnelse fra vedkommende tjenestemann om at dokumentene er overlevert kan også godtas som bevis. Erkjennelsen eller bevitnelsen bør påføres det eksemplaret av dokumentene som skal returneres til rekvirenten. Forkynningspåtegningen skal påføres stevnevitnets stempel, eventuelt rettens embetsstempel.

Det bør i tillegg opplyses om når forkynningen ble foretatt og på hvilken måte i eget følgebrev. Følgebrevet bør være på engelsk med mindre dokumentene skal returneres noen av de nordiske land eller dokumentene skal sendes tilbake via Justisdepartementet.

Ved forkynning etter forkynningskonvensjonen skal attest for forkynning gis på det konvensjonsfestede standard skjemaet (GA-3018), jf. [vedlegg 3](#). Attesten på side 2 i skjemaet skal gis av retten.⁴⁸ Skjemaet skal returneres direkte til rekvirenten i utlandet sammen med et eksemplar av dokumentene. Eget følgebrev er ikke nødvendig.

Dersom den anmodende myndighet har vedlagt særskilt skjema for attest for forkynning, skal dette fylles ut av retten.

3.2.5 Kostnader

Ved gjennomføringen av forkynningsanmodninger vil det kunne påløpe kostnader. Hovedregelen er at kostnader ved forkynning ikke kreves refundert, og at det ikke skal kreves gebyr.⁴⁹ Unntak kan være dersom det er anmodet om en særskilt fremgangsmåte ved gjennomføring av forkynnelsen. Den anmodende stat bør i tilfelle varsles på forhånd både om at utgiftene vil bli krevd refundert, og om beløpets størrelse.

3.3 Gjennomføring av anmodning om bevisopptak

3.3.1 Undersøkelsesplikt

Når retten mottar en anmodning om bevisopptak, skal den alltid, selv om anmodningen er oversendt fra Justisdepartementet, ta stilling til om det er adgang til å foreta handlingen, jf. domstoloven § 46 annet ledd.

Retten må for det første undersøke om den er kompetent til å motta og gjennomføre anmodningen. Dersom noen mottar en anmodning om bevisopptak direkte fra en

⁴⁸ jf. forkynningskonvensjonen artikkel 6 og punkt 2 i Norges erklæring til konvensjonen, se vedlegg 2

⁴⁹ jf. forkynningskonvensjonen artikkel 12, sivilprosesskonvensjonen 1954 artikkel 7, den nordiske overenskomsten artikkel 4, overenskomsten med Tyskland artikkel 7 og overenskomsten med Østerrike artikkel 4

utenlandsk myndighet i tilfeller hvor den skulle vært sendt via Justisdepartementet, skal anmodningen forelegges Justisdepartementet.

Finner retten at rettsanmodningen burde vært sendt en annen rett eller myndighet, kan den sende anmodningen videre til denne, jf. domstoloven § 46 annet ledd.

Dersom retten har mottatt anmodningen direkte i medhold av den nordiske overenskomsten, overenskomsten med Tyskland eller via konsulær vei,⁵⁰ bør den anmodende utenlandske myndighet underrettes dersom anmodningen sendes videre.⁵¹

Rettsanmodninger fra utlandet skal angi den anmodende myndighet, sakens art, partenes fulle navn og adresse samt hva rettsanmodningen gjelder og hvilke tiltak som ønskes gjennomført. Anmodninger om bevisopptak skal inneholde en beskrivelse av de forholdene bevisopptaket gjelder. Retten skal videre kontrollere om anmodningen kommer fra kompetent utenlandsk myndighet og om den er utformet på et språk som Norge har godtatt, jf. punkt 3.3.2 nedenfor.

Dersom retten finner at anmodningen ikke kan etterkommes, skal den straks underrette den anmodende myndighet om dette, eventuelt Justisdepartementet, dersom anmodningen er sendt via Justisdepartementet. Årsaken til at anmodningen ikke kan etterkommes skal angis.⁵²

3.3.2 Oversettelse

Anmodninger om bevisopptak skal være avfattet på eller vedlagt oversettelse til norsk, svensk eller dansk.

Anmodninger om bevisopptak i medhold av bevisopptakskonvensjonen kan også være avfattet på eller være oversatt til engelsk. Selv om vi godtar at anmodninger er utformet på engelsk, har vi ikke forpliktet oss til å gjennomføre anmodninger på annet språk enn norsk.

I forholdet til Tyskland gjelder en særlig regel om oversettelse i overenskomstens artikkel 6 nr. 1. Dersom retten mottar en anmodning som ikke er oversatt, skal retten besørge oversettelse. Omkostningene skal dekkes av den anmodende myndighet. I slike tilfeller bør imidlertid retten kontakte den anmodende tyske myndighet for å avklare spørsmålet om kostnader.

Det er ikke nødvendig å oversette protokoll fra gjennomført bevisopptak ved retur til den utenlandske myndighet, jf. nedenfor punkt 3.3.3.

3.3.3 Gjennomføring av anmodninger om bevisopptak

Bevisopptak på anmodning fra utenlandsk myndighet skal gjennomføres i samsvar med norsk rett, jf. domstoloven § 46 tredje ledd.⁵³

⁵⁰ jf. overenskomsten med Storbritannia artikkel 7a

⁵¹ jf. overenskomsten med Tyskland artikkel 2

⁵² jf. bevisopptakskonvensjonen artikkel 13 annet ledd

⁵³ dette følger blant annet også av bevisopptakskonvensjonen artikkel 9 og sivilprosesskonvensjonen 1954 artikkel 14

Dersom det er anmodet om at bevisopptaket skal gjennomføres på en særskilt måte, skal denne fremgangsmåten forsøkes fulgt så langt det er forenlig med norsk rett, jf. domstolloven § 46 tredje ledd. Retten må vurdere konkret om den anmodede fremgangsmåten kan benyttes. Det at fremgangsmåten er ulik den norske fremgangsmåten er ikke i seg selv nok til å avslå en slik begjæring. Det må vurderes om den strider mot norsk rett. Gjør den ikke det, bør det tilrettelegges for at bevisopptaket gjennomføres på den anmodede fremgangsmåten så lenge dette praktisk lar seg gjøre uten for store vanskeligheter. Etter bevisopptakskonvensjonen kan en særskilt anmodet fremgangsmåte nektes etterkommet når den ikke kan benyttes på grunn av intern praksis eller praktiske vansker.⁵⁴

Bevisopptakskonvensjonen kommer kun til anvendelse for bevisopptak som skal brukes i en konkret anlagt eller påtenkt rettssak.⁵⁵ Det kan med andre ord foretas bevisopptak selv om det foreløpig ikke er reist sak for domstolen, men det må dreie seg om en aktuell rettstvist.

Retten plikter ikke å gjennomføre bevisopptak som har til formål såkalt «pre-trial discovery of documents», kjent fra common law-systemet, jf. bevisopptakskonvensjonen artikkel 23. Norge har avgitt en erklæring til denne bestemmelsen som spesifiserer hva slags type anmodninger vi har forbeholdt oss mot å etterkomme. Erklæringen lyder:

«The declaration made by the Kingdom of Norway in accordance with Article 23 concerning "Letters of Request issued for the purpose of obtaining pre-trial discovery of documents" shall apply only to Letters of Request which require a person

- a. to state what documents relevant to the proceedings to which the Letter of Request relates, are, or have been, in his possession, other than particular documents specified in the Letter of Request; or
- b. to produce any documents other than particular documents which are specified in the Letter of Request, and which are likely to be in his possession.»

Dette innebærer blant annet at de dokumenter som søkes fremlagt må være tilstrekkelig spesifisert / identifisert til at de ville kunne kreves fremlagt i medhold av norsk rett. Anmodninger som for eksempel krever at alle relevante dokumenter, eller all e-post fremlegges, kan derfor nektes etterkommet i medhold av den norske erklæringen. Det er imidlertid anledning til å kreve at den utenlandske anmodende myndighet spesifiserer nærmere hvilke dokumenter som kreves fremlagt.

Den domstol som skal utføre bevisopptaket kan benytte seg av tvangsmidler i samme utstrekning som etter intern rett.⁵⁶

Dersom den anmodende utenlandske myndighet ber om det, skal den varsles om når bevisopptaket skal finne sted, slik at parter og prosessfullmektiger kan få anledning til å til å møte.⁵⁷ Slikt varsel kan skje ved alminnelig brev direkte fra retten til den som skal varsles. Det er viktig at varselet gis i god tid før bevisopptaket skal finne sted.

⁵⁴ jf. bevisopptakskonvensjonen artikkel 9 annet ledd i.f.

⁵⁵ jf. bevisopptakskonvensjonen artikkel 1 annet ledd

⁵⁶ jf. bevisopptakskonvensjonen artikkel 10 og sivilprosesskonvensjonen 1954 artikkel 11

⁵⁷ jf. bevisopptakskonvensjonen artikkel 7 og sivilprosesskonvensjonen 1954 artikkel 11 annet ledd.

Medlemmer av den utenlandske domstol har adgang til det rettsmøte der bevisopptaket foregår i samme utstrekning som enhver annen. Det kan dessuten være grunn til å gi dem adgang til å være til stede selv om allmennheten er utelukket i medhold av domstolloven § 127. Norge har ikke avgitt erklæring etter bevisopptakskonvensjonen artikkel 8 om adgang for dommere i den utenlandske rettssaken til å være til stede ved bevisopptaket.

Protokollen for bevisopptaket skal i utgangspunktet føres på norsk, men det er ikke noe i veien for at dommeren foretar nedtegnning på et annet språk som passer den anmodende myndighet. Det er ikke nødvendig å besørge oversettelse av protokoll ført på norsk. Konvensjonene påbyr ikke at dokumentene som skal tilbakesendes skal være oversatt til det anmodende lands språk, og hovedregelen er at det er den anmodende stat som skal besørge oversettelse.

Av hensyn til den videre saksgang i utlandet, bør man generelt forsøke å gjennomføre rettsanmodninger raskt. Dette følger også av bevisopptakskonvensjonen artikkel 9 tredje ledd.

3.3.4 Kostnader

Ved gjennomføringen av enkelte typer rettsanmodninger vil det kunne påløpe kostnader. Hovedregelen er at kostnader ved bevisopptak ikke kreves refundert, og at det ikke skal kreves gebyr.⁵⁸ De ulike konvensjoner og avtaler gir imidlertid adgang til å kreve refusjon av visse type utgifter, for eksempel til tolk og sakkyndige. I praksis kreves det sjelden refusjon fra den anmodende stat. Det vil imidlertid kunne være aktuelt for større sakkyndighetsoppdrag. Den anmodende stat bør i tilfelle varsles på forhånd både om at utgiftene vil bli krevd refundert og om beløpets størrelse.

3.3.5 Bevisopptak ved utenlandsk utenriksstasjon i Norge

Ifølge bevisopptakskonvensjonen artikkel 15 kan en diplomatisk eller konsulær representant for en kontraherende stat oppta bevis på en annen kontraherende stats territorium. Norge har imidlertid erklært at bevisopptak ved utenlandske utenriksstjenestemenn bare kan foretas dersom det er gitt tillatelse til det av Justisdepartementet, jf. artikkel 15 annet ledd. Samtykke til å foreta avhør må innhentes for hvert enkelt tilfelle. En diplomatisk eller konsulær representant kan også oppta bevis av andre, for eksempel norske borgere, ved utenlandske ambassader her i landet, jf. artikkel 16. Dette forutsetter tillatelse fra Justisdepartementet i hvert enkelt tilfelle. Vilkår for slik tillatelse er blant annet at den det skal tas bevisopptak av samtykker, og at gjennomføringen av bevisopptaket ikke er i strid med norsk lov.

4 STEVNING AV FREMMEDE STATER VED NORSK DOMSTOL

I de tilfeller der en fremmed stat er saksøkt ved en norsk domstol, skal forkynning av stevningen skje via diplomatiske kanaler. Retten sender de dokumenter som skal forkynnes til Justisdepartementet. Justisdepartementet videresender dokumentene til

⁵⁸ jf. bevisopptakskonvensjonen artikkel 14, sivilprosesskonvensjonen 1954 artikkel 16, den nordiske overenskomsten artikkel 4, overenskomsten med Tyskland artikkel 7 og overenskomsten med Østerrike artikkel 4.

Utenriksdepartementet, som besørger oversendelse av dokumentene ved diplomatisk note til vedkommende stats utenriksstasjon i Norge.

Ved forkynning av stevning for fremmede stater skal ikke standardbrevet «Pålegg om tilsvar» benyttes. Det er utarbeidet et eget standardbrev som heter «Anmodning om tilsvar», som skal benyttes. Årsaken er at ved forkynning overfor en suveren stat er det uheldig å bruke begrepet «pålegg». Skjemaet er utarbeidet på norsk og engelsk, og er lagt ved rundskrivet som [vedlegg 15](#).

Stevningen og andre sentrale dokumenter utferdiges på eller oversettes til det korrespondansespråk som benyttes av Utenriksdepartementet overfor den stevnede stats ambassade. Dokumentene kan også oversettes til mottakerstatens offisielle språk. På denne måten kan vedkommende stats hjemlige myndigheter raskt sette seg inn i sakens hovedtrekk.

Tilsvarsfristen i saker hvor innstevnede er en fremmed stat settes normalt til åtte uker.

5 VEDLEGG

1. Haag-konvensjonen om den sivile prosess 1. mars 1954
2. Haag-konvensjonen om forkynning av rettslige og utenrettslige dokumenter på sivil- og handelsrettens område 15. november 1965 (forkynningskonvensjonen) samt norske forbehold og erklæringer til konvensjonen
3. Standardskjema for forkynning etter forkynningskonvensjonen – GA 3018
4. Eksempel på ferdig utfyllt standardskjema etter forkynningskonvensjonen
5. Haag-konvensjonen om bevisopptak på sivil- og handelsrettens område 18. mars 1970 (bevisopptakskonvensjonen) samt norske forbehold og erklæringer til konvensjonen
6. Overenskomst mellom de nordiske land om gjensidig rettshjelp 26.april 1974
7. Overenskomst mellom Norge og Storbritannia angående den sivile rettergang 30. januar 1931
8. Overenskomst 17. juni 1977 mellom Tyskland og Norge om ytterligere forenkling av den gjensidige rettshjelp etter Haag-konvensjonen av 1. mars 1954 om den sivile prosess
9. Overenskomst 21. mai 1984 mellom Østerrike og Norge om forenkling av rettshjelp etter Haag-konvensjonen 1. mars 1954 om den sivile prosess
10. Rundskriv 27. april 1977 fra Utenriksdepartementet til fagstasjonene
11. Kongelig resolusjon 25. juni 1909
12. Kongelig resolusjon 28. april 1950
13. Eksempel på rettsanmodning
14. Eksempel på kombinert rettsanmodning i farskapssak
15. Anmodning om tilsvar (ved stevning av fremmede stater ved norsk domstol)

Vedlegg 1 Konvensjon om den sivile prosess av 1. mars 1954

I. Meddelelse av rettslige og utenrettslige dokumenter.

Art 1. I sivile eller kommersielle saker skal forkynnelse av dokumenter for personer som oppholder seg i utlandet utføres i de kontraherende stater på begjæring av den anmodende stats konsul rettet til den myndighet som den anmodede stat utpeker. Begjæringen skal inneholde opplysninger om den myndighet som det oversendte dokument er kommet fra, partenes navn og stilling, destinatarens adresse og dokumentenes art og være avfattet i den anmodede myndighets språk. Denne myndigheten skal sende konsulen det skrift som beviser at forkynnelse er utført eller gir opplysning om den omstendighet som har hindret utførelsen.

Alle vanskeligheter som måtte oppstå i anledning av konsulens begjæring, skal ordnes på diplomatisk vei.

Enhver kontraherende stat kan ved meddelelse til de andre kontraherende stater bestemme at begjæringer om forkynnelse på dens territorium, med innhold som nevnt i første ledd, skal sendes den på diplomatisk vei.

Foranstående bestemmelser er ikke til hinder for at to kontraherende stater kommer overens om å tillate direkte korrespondanse mellom deres respektive myndigheter.

Art 2. Forkynnelsen besørges utført av den myndighet som er kompetent etter den anmodede stats lov. Denne myndighet kan, bortsett fra de tilfelle som er nevnt i artikkel 3, innskrenke seg til å utføre forkynnelsen ved å overlevere dokumentet til destinataren når han er villig til å motta det.

Art 3. Med begjæringen skal følge to eksemplarer av det dokument som skal forkynnes.

Hvis det dokument som skal forkynnes er avfattet enten i den anmodede myndighets språk eller i det språk de to interesserte stater er kommet overens om, eller hvis det følger med en oversettelse til et av disse språk, skal den anmodede myndighet, såfremt det i begjæringen er uttalt ønske herom, la forkynnelsen utføre på den måte som landets lovgivning foreskriver for tilsvarende forkynnelse, eller på en særskilt måte, forutsatt at den ikke strider mot denne lovgivning. Er et slikt ønske ikke uttalt, skal den anmodede myndighet først forsøke å overlevere dokumentet slik som angitt i artikkel 2.

Hvis ikke annet er avtalt, skal den oversettelse som er nevnt i foregående ledd være bekreftet av den anmodende stats diplomatiske eller konsulære representant eller av en edsvoren translatør i den anmodede stat.

Art 4. Utførelsen av en forkynnelse som nevnt i artiklene 1, 2 og 3, kan ikke nektes medmindre den stat på hvis territorium den skulle foretas finner at utførelsen ville gjøre inngrep i dens suverenitet eller sikkerhet.

Art 5. Beviset for forkynnelsen gis enten ved et datert og legalisert mottakelsesbevis fra destinataren eller ved en bevitnelse fra den anmodede stats myndighet om

utførelsen, med opplysning om på hvilken dag og på hvilken måte forkynnelsen er utført.

Mottakelsesbeviset eller bevitnelsen skal være påført eller vedheftet det ene eksemplar av det forkynnte dokument.

Art 6. Bestemmelsene i de foregående artikler er ikke til hinder for:

1. at dokumenter gjennom posten kan sendes direkte til interesserte som oppholder seg i utlandet;
2. at de interesserte kan la forkynnelsen utføre direkte ved bestemmelseslandets rettsbetjenter eller kompetente tjenestemenn;
3. at enhver stat kan la forkynnelsen utføre direkte ved sine diplomatiske eller konsulære representanter.

Adgangen til å la forkynnelsen utføre på en av disse måter er dog betinget av at det er hjemlet ved overenskomst mellom vedkommende stater, eller - når overenskomst ikke foreligger - den stat på hvis territorium forkynnelsen skal foretas ikke motsetter seg det. Denne stat kan ikke motsette seg forkynnelsen etter første ledd nr. 3 når forkynnelsen skal foretas uten tvang overfor en borger av den anmodende stat.

Art 7. Forkynnelsen medfører ikke krav på betaling av sportler eller omkostninger av noen som helst art.

Hvis ikke annet er avtalt, har dog den anmodende stat rett til å kreve at den anmodende stat godtgjør omkostninger foranlediget ved at en rettsbetjent har medvirket eller ved at det er benyttet en særskilt fremgangsmåte i de tilfelle som er nevnt i artikkel 3.

II. Rettsanmodninger.

Art 8. I sivile eller kommersielle saker skal den judisielle myndighet i en kontraherende stat, overensstemmende med forskriftene i egen lovgivning, ved rettsanmodning kunne henvende seg til den kompetente myndighet i en annen kontraherende stat for å be den om å foreta enten et bevisopptak eller en annen rettslig handling innenfor sitt område.

Art 9. Rettsanmodningene skal oversendes av den anmodende stats konsul til den myndighet som utpekes av den anmodende stat. Denne myndighet skal sende konsulen det skrift som viser at rettsanmodningen er etterkommet eller gir opplysning om den omstendighet som har hindret etterkommelsen.

Alle vanskeligheter som måtte oppstå i anledning av oversendelsen skal ordnes på den diplomatisk vei.

Enhver kontraherende stat kan ved meddelse til de andre kontraherende stater bestemme at rettsanmodninger som skal etterkommes på dens territorium, skal sendes den på diplomatisk vei.

Foranstående bestemmelser er ikke til hinder for at to kontraherende stater kommer overens om å tillate direkte oversendelse av rettsanmodninger mellom deres respektive myndigheter.

Art 10. Hvis ikke annet er avtalt, skal rettsanmodningen være avfattet enten i den anmodende myndighets språk eller i det språk de to interesserte stater er kommet

overens om, eller det skal følge med en oversettelse til et av disse språk, bekreftet av en diplomatisk eller konsulær representant for den anmodende stat eller av en edsvoren translatør i den anmodende stat.

Art 11. Den judisielle myndighet som rettsanmodningen er rettet til, plikter å etterkomme den ved bruk av de samme tvangsmidler som ved utførelsen av en rettsanmodning fra statens egne myndigheter eller en tilsvarende begjæring fra en interessert part. Det er dog ikke nødvendig å gjøre bruk av disse tvangsmidler når det gjelder fremmøte av parter i saken.

Den anmodende myndighet skal på forlangende underrettes om tid og sted for utførelsen, slik at den interesserte part kan få adgang til å møte.

En rettsanmodning kan bare nektes etterkommet:

1. såfremt dokumentets ekthet ikke er på det rene;
2. såfremt utførelsen av rettsanmodningen i den anmodende stat ikke hører under domstolenes kompetanseområde;
3. såfremt den stat på hvis territorium rettsanmodningen skulle utføres, finner at etterkommelsen ville gjøre inngrep i dens suverenitet eller sikkerhet.

Art 12. Hvis den anmodende myndighet er inkompetent, skal den av eget tiltak oversende rettsanmodningen til den kompetente judisielle myndighet i samme stat, overensstemmende med forskriftene i dennes lovgivning.

Art 13. I alle tilfelle hvor rettsanmodningen ikke blir etterkommet av den anmodende myndighet skal denne straks underrette den anmodende myndighet herom, og opplyse, i de i artikkel 11 omhandlede tilfelle, grunnene til at etterkommelse er nektet og i det i artikkel 12 omhandlede tilfelle, til hvilken myndighet anmodningen er blitt oversendt.

Art 14. Den judisielle myndighet som utfører rettsanmodningen, skal iaktta de former som er foreskrevet i landets egen lovgivning.

Den skal dog ta til følge en begjæring fra den anmodende myndighet om at en særskilt form må bli brukt, forutsatt at denne form ikke er i strid med den anmodende stats lovgivning.

Art 15. Bestemmelsene i de foregående artikler utelukker ikke at en stat kan la rettsanmodninger utføre direkte av sine diplomatiske eller konsulære representanter såfremt dette er hjemlet ved overenskomst mellom vedkommende stater, eller den stat på hvis territorium rettsanmodningen skal utføres ikke motsetter seg det.

Art 16. Utførelsen av rettsanmodninger medfører ikke krav på betaling av sportler eller omkostninger av noen som helst art.

Hvis ikke annet er avtalt, har dog den anmodende stat rett til å kreve at den anmodende stat refunderer godtgjørelser som er utbetalt til vitner eller sakkyndige og omkostninger foranlediget ved at en rettsbetjent har medvirket fordi vitnene ikke har møtt frivillig, eller ved at det er benyttet en særskilt fremgangsmåte i tilfelle som nevnt i artikkel 14, annet ledd.

III. Sikkerhet for saksomkostninger. (Cautio judicatum solvi.)

Art 17. Sikkerhetsstillelse eller deponering kan ikke i noen som helst form pålegges borgere av en av de kontraherende stater bosatt i en av disse når de opptrer som saksøkere eller intervenienter for domstolene i en annen av statene, hverken av den grunn at de er utlendinger eller fordi de ikke har fast bopel i eller fast opphold i landet.

Det samme gjelder innbetalinger som måtte forlanges av saksøkere eller intervenienter til sikkerhet for rettsgebyrer.

Overenskomster mellom de kontraherende stater om å fritta deres borgere uansett bosted for å stille sikkerhet for saksomkostninger eller for innbetaling av rettsgebyrer, vedblir å gjelde.

Art 18. Rettsavgjørelser som i en av de kontraherende stater pålegger en saksøker eller intervenient å betale saksomkostninger eller rettsgebyrer i tilfelle hvor han er fritatt for sikkerhetsstillelse, deponering eller innbetaling etter artikkel 17, første og annet ledd, eller etter loven i den stat hvor saken er reist, skal etter begjæring fremsatt på diplomatisk vei gjøres gratis eksigible av den kompetente myndighet i enhver av de øvrige kontraherende stater.

Det samme gjelder rettsavgjørelser som senere fastsetter saksomkostningsbeløpet.

Foranstående bestemmelser er ikke til hinder for at to kontraherende stater kommer overens om å tillate at begjæringen om eksekvatur også skal kunne fremsettes direkte av den interesserte part.

Art 19. Avgjørelser om saksomkostninger eller gebyrer skal erklæres eksigible uten at partene høres, men med adgang for den domfelte part til senere å få avgjørelsen prøvet overensstemmende med lovgivningen i den stat hvor fullbyrdelse søkes.

Den myndighet som er kompetent til å avgjøre begjæringen om eksekvatur skal innskrenke seg til å undersøke:

1. om utskriften av avgjørelsen er bekreftet i samsvar med loven i den stat hvor avgjørelsen er truffet;
2. om avgjørelsen etter samme lov er rettskraftig;
3. om avgjørelsens slutning er avfattet i den anmodede myndighets språk eller i det språk de to stater er kommet overens om, eller om den er ledsaget av en oversettelse til et av disse språk, bekreftet, såfremt ikke annet er avtalt, av en diplomatisk eller konsulær representant for den anmodende stat eller av en edsvoren translator i den anmodede stat.

Til bevis for at vilkårene etter annet ledd nr. 1 og 2 er oppfylt, er det tilstrekkelig å fremlegge enten en erklæring fra den kompetente myndighet i den anmodende stat om at avgjørelsen er rettskraftig, eller behørig legaliserte dokumenter som viser at den er rettskraftig. Den nevnte myndighets kompetanse skal, hvis ikke annet er avtalt, være bekreftet av den høyeste tjenestemann som står for administrasjonen av rettsvesenet i den anmodende stat. Erklæringen og bekreftelsen skal være avfattet eller oversatt i overensstemmelse med forskriften i annet ledd nr. 3.

Den myndighet som er kompetent til å avgjøre begjæringen om eksekvatur skal, hvis parten samtidig krever det, fastsette hvor meget utgiftene til bevitnelse, oversettelse og legalisering som nevnt i annet ledd nr. 3 beløper seg til. Disse utgifter regnes med til saksomkostningene.

IV. Fri rettshjelp.

Art 20. I sivile eller kommersielle saker skal borgere av enhver av de kontraherende stater ha samme adgang til fri rettshjelp i alle de øvrige kontraherende stater som landets egne borgere, under iakttagelse av lovgivningen i den stat hvor fri rettshjelp søkes.

I de stater hvor fri rettshjelp tilstås i administrative saker, får bestemmelsene i foregående ledd tilsvarende anvendelse på saker som bringes inn for de domstoler som er kompetente på dette område.

Art 21. Bevitnelsen eller erklæringen om trang skal i alle tilfelle avgis eller mottas av myndighetene på det sted hvor utlendingen har sin vanlige bopel, eller, i mangel av slik bopel, av myndighetene på hans oppholdssted. Hvis disse myndigheter ikke tilhører en kontraherende stat og ikke mottar eller avgir bevitnelser eller erklæringer av denne art, skal det være tilstrekkelig med en bevitnelse eller erklæring avgitt eller mottatt av en diplomatisk eller konsulær representant for den stat utlendingen tilhører.

Hvis søkeren ikke oppholder seg i det land hvor rettshjelp søkes, skal bevitnelsen eller erklæringen om trang legaliseres gratis av en diplomatisk eller konsulær representant for den stat hvor dokumentet skal fremlegges.

Art 22. Den myndighet som er kompetent til å avgi bevitnelsen eller motta erklæringen om trang, kan innhente opplysninger om søkerens formuesforhold hos de andre kontraherende staters myndigheter.

Den myndighet som skal avgjøre søknaden om fri rettshjelp, har innenfor grensene av sin kompetanse rett til å kontrollere de bevitnelser, erklæringer og opplysninger som fremlegges for den, og til å kreve seg forelagt de ytterligere opplysninger som den finner påkrevet.

Art 23. Når søkeren oppholder seg i et annet land enn i det hvor han skal søke fri rettshjelp, kan hans søknad om rettshjelp med bevitnelser eller erklæringer om trang og i tilfelle andre skriftlige bevis til støtte for søknaden, oversendes gjennom konsulen for hans land til den myndighet som er kompetent til å avgjøre søknaden, eller til den myndighet som utpekes av den stat hvor søknaden skal behandles.

Bestemmelsene om rettsanmodninger i artikkel 9, annet, tredje og fjerde ledd, og i artiklene 10 og 12 skal også gjelde oversendelse av søknader om fri rettshjelp og disses vedlegg.

Art 24. Blir fri rettshjelp tilstått en borger av en av de kontraherende stater, skal ikke noen slags forkynnelse som vedrører saken og som foretas i en annen av disse stater foranledige refusjon av omkostninger fra den anmodende til den anmodede stat.

Det samme gjelder rettsanmodninger, bortsett fra godtgjørelser som er betalt til sakkyndige.

V. Gebyrfri utskrift av sivilstandsregistre.

Art 25. Trengende borger av en av de kontraherende stater kan kreve utskrift av sivilstandsregisteret levert gebyrfritt under samme vilkår som innlendinger. De

dokumenter som er nødvendige ved inngåelse av ekteskap skal legaliseres uten betaling av de kontraherende staters diplomatiske eller konsulære representanter.

VI. Personlig arrest.

Art 26. Personlig arrest som ledd i tvangsfullbyrdelse eller som midlertidig forføyning kan ikke anvendes i sivile eller kommersielle saker overfor utlendinger som er borgere av en kontraherende stat, i tilfelle hvor arrest ikke er anvendelig overfor statens egne borgere. En omstendighet som en i landet bosatt statsborger kan påberope for å få arresten hevet, skal ha samme virkning for borgere av en annen kontraherende stat selv om denne omstendighet er inntruffet i utlandet.

VII. Slutningsbestemmelser.

Art 27. Denne konvensjon er åpen for undertegning av de stater som har vært representert på den syvende Konferanse om Internasjonal Privatrett.

Den skal ratifiseres, og ratifikasjonsdokumentene skal deponeres i det nederlandske utenriksministerium.

Om hver deponering av ratifikasjonsdokumenter skal det settes opp en protokoll, og en bekreftet gjenpart av denne skal på diplomatisk vei sendes til hver av signatarstatene.

Art 28. Denne konvensjon trer i kraft den sekstiende dag etter at det fjerde ratifikasjonsdokument er deponert i samsvar med artikkel 27, annet ledd.

For hver signatarstat som ratifiserer senere, trer konvensjonen i kraft den sekstiende dag etter datoen for deponeringen av ratifikasjonsdokumentet.

Art 29. I forhold mellom de ratifiserende stater trer denne konvensjon i stedet for konvensjonen om den sivile prosess, undertegnet i Haag 17. juli 1905.

Art 30. Denne konvensjon gjelder for de kontraherende staters egentlige territorier (territoires metropolitains).

Hvis en kontraherende stat ønsker konvensjonen satt i kraft for alle sine andre territorier eller for territorier hvis internasjonale forbindelser staten har ansvaret for, skal den tilkjenne sin hensikt i så henseende ved et dokument som skal deponeres i det nederlandske utenriksministerium. Dette sender på diplomatisk vei en bekreftet gjenpart av dokumentet til hver av de kontraherende stater.

Seks måneder etter denne meddelelse trer konvensjonen i kraft i forholdet mellom de stater som ikke har gjort noen innvending mot det, og det territorium eller de territorier som tilkjenne seg og hvis internasjonale forbindelser vedkommende stat har ansvaret for.

Art 31. Enhver stat som ikke har vært representert på den syvende Konferanse om Internasjonal Privatrett, kan tiltre denne konvensjon, hvis ikke en eller flere stater som har ratifisert konvensjonen, gjør noen innvendinger mot det innen seks måneder etter at den nederlandske regjering har gitt meddelelse om tiltredelsen. Tiltredelsen foregår på den måte som er foreskrevet i artikkel 27, annet ledd.

Tiltredelse av konvensjonen kan ikke finne sted før den er trådt i kraft i henhold til artikkel 28, første ledd.

Art 32. Enhver kontraherende stat kan ved undertegningen, ratifikasjonen eller tiltredelsen av denne konvensjon ta forbehold om å begrense artikkel 17 til å gjelde de borgere av de kontraherende stater som har sin vanlige bopel på dens territorium.

En stat som tar forbehold som nevnt i foregående ledd, kan bare kreve at andre kontraherende stater skal anvende artikkel 17 til fordel for dens borgere når de har vanlig bopel i den kontraherende stat for hvis domstol de opptrer som saksøkere eller intervenienter.

Art 33. Denne konvensjon gjelder i fem år fra den dag som er nevnt i konvensjonens artikkel 28, første ledd.

Dette tidsrom regnes fra denne dag også for stater som ratifiserer eller tiltrer senere.

Konvensjonen skal ansees stilltiende forlenget for fem år ad gangen hvis den ikke blir oppsagt. Oppsigelsen må minst seks måneder før periodens utløp notifiseres til det nederlandske utenriksministerium, som gir alle de andre kontraherende stater meddelelse om den.

Oppsigelsen kan begrenses til de enkelte territorier eller enkelte av de territorier som er nevnt i en notifikasjon avgitt i henhold til artikkel 30, annet ledd.

Oppsigelsen har bare virkning i forhold til den stat som har notifisert den. Konvensjonen vedblir å gjelde mellom de andre kontraherende stater.

Til bekreftelse herav har de undertegnede etter behørig fullmakt fra sine respektive regjeringer, undertegnet denne konvensjon.

Utferdiget i Haag den 1. mars 1954 i ett eksemplar som skal deponeres i den nederlandske regjerings arkiver, og hvorav en bekreftet gjenpart på diplomatisk vei skal oversendes hver av de stater som har vært representert på den syvende Haagkonferanse Om Internasjonal Privatrett.

Vedlegg 2 Konvensjon om forkynnelse i utlandet av rettslige og utenrettslige dokumenter på sivil- og handelsrettens område av 15. november 1965 (forkynningskonvensjonen)

De stater som har undertegnet denne konvensjon,

som ønsker å skape passende framgangsmåter for at rettslige og utenrettslige dokumenter som skal forkynnes (eller meddeles) i utlandet, skal bli brakt til adressatens kunnskap i tide, og

som for å oppnå dette ønsker å forbedre den gjensidige rettshjelp ved å gjøre behandlingsmåten enklere og raskere,

har besluttet å inngå en konvensjon om dette og er blitt enige om følgende bestemmelser:

Artikkel 1

Denne konvensjon skal komme til anvendelse på sivil- og handelsrettens område i alle tilfelle hvor et rettslig eller utenrettslig dokument skal sendes til forkynnelse eller lignende meddelelse i utlandet.

Konvensjonen får ikke anvendelse når dokumentmottakerens adresse er ukjent.

KAPITTEL I - RETTSLIGE DOKUMENTER.

Artikkel 2

Hver kontraherende stat skal peke ut en sentral myndighet som skal motta anmodninger om forkynnelse (eller meddelelse) fra de øvrige kontraherende stater og utføre disse i samsvar med artiklene 3 til 6.

Hver stat skal organisere den sentrale myndighet i henhold til sin interne rett.

Artikkel 3

Den myndighet eller rettsbetjent som er kompetent etter opphavsstatens rett, skal oversende til den sentrale myndighet i mottakerstaten en anmodning i samsvar med det mønsterskjema som følger som vedlegg til denne konvensjon, uten at det skal kreves rettslig bekreftelse av dokumentet eller anvendelse av andre lignende formkrav.

Dokumentet eller en kopi av dette skal medfølge anmodningen. Anmodningen og dokumentet skal begge foreligge i to eksemplarer.

Artikkel 4

Dersom den sentrale myndighet finner at anmodningen ikke fyller de vilkår som denne konvensjon setter, skal den straks underrette rekvirenten og angi sine innvendinger mot anmodningen.

Artikkel 5

Den sentrale myndighet i mottakerstaten skal selv eller ved andre sørge for forkynnelse av dokumentet enten

- a) på de måter som er fastsatt i mottakerstatens interne rett for forkynnelse og meddelelse av dokumenter i innenlandske saker for personer som oppholder seg på dens territorium, eller
- b) på en særskilt måte begjært av rekvirenten, såfremt denne måte ikke er uforenlig med mottakerstatens rett.

Med unntak av de tilfelle som nevnt i bokstav b) i første ledd, kan forkynnelse av et dokument alltid skje ved overlevering til en adressat som frivillig mottar det.

Skal forkynnelse skje i samsvar med første ledd, kan den sentrale myndighet kreve dokumentet avfattet i eller oversatt til det offisielle språk eller ett av de offisielle språk i mottakerstaten.

Den del av anmodningen som er avfattet slik som vedlegget til denne konvensjon viser, og som inneholder et sammendrag av det dokument som skal forkynnes, skal overleveres adressaten sammen med dokumentet.

Artikkel 6

Den sentrale myndighet i mottakerstaten eller enhver myndighet som mottakerstaten har utpekt til formålet, skal utferdige en attest i samsvar med det mønsterskjema som er vedlagt denne konvensjon.

Attesten skal gå ut på at forkynnelsen er foretatt, og angi måten, stedet og datoen for dette, samt den person som dokumentet ble overlevert til. Dersom forkynnelsen ikke er foretatt, skal attesten angi grunnene for dette.

Rekvirenten kan kreve at en attest som ikke er utferdiget av den sentrale myndighet eller en rettslig myndighet, skal medunderskrives av en av disse myndigheter.

Attesten skal sendes direkte til rekvirenten.

Artikkel 7

Den trykte tekst i det mønsterskjema som er vedlagt denne konvensjon, skal i et hvert tilfelle være avfattet på enten fransk eller engelsk. Teksten kan i tillegg være trykket på det offisielle språk eller på ett av de offisielle språk i opphavsstaten.

Skjemaet skal utfylles enten på mottakerstatens språk eller på fransk eller engelsk.

Artikkel 8

Hver kontraherende stat skal ha adgang til å forkynne rettslige dokumenter for personer i utlandet direkte ved sine diplomatiske eller konsulære representanter, dog uten å anvende tvangsmidler. Hver stat kan erklære at den motsetter seg denne adgang innen sitt territorium med mindre dokumentet skal forkynnes for en borger av opphavsstaten.

Artikkel 9

Hver kontraherende stat skal dessuten ha adgang til å sende dokumenter som skal forkynnes, på konsulær vei, til den myndighet i en annen kontraherende stat som denne har utpekt til formålet.

Hver kontraherende stat har også adgang til å bruke diplomatisk vei for samme formål, dersom ekstraordinære forhold krever dette.

Artikkel 10

Såfremt mottakerstedets stat ikke reiser innvendinger skal denne konvensjonen ikke vedrøre

- a) adgangen til å sende rettslige dokumenter i posten direkte til personer i utlandet,
- b) adgangen for opphavsstatens rettsbetjenter, tjenestemenn eller andre kompetente personer til å la rettslige dokumenter forkynne direkte ved rettsbetjenter, tjenestemenn eller andre kompetente personer i mottakerstatens,
- c) adgangen for enhver som er interessert i en rettergang til å la rettslige dokumenter forkynne direkte ved rettsbetjenter, tjenestemenn eller andre kompetente personer i mottaker staten.

Artikkel 11

Denne konvensjon er ikke til hinder for at to eller flere kontraherende stater blir enige om å tillate bruk av andre oversendelsesmåter ved forkynnelse av rettslige dokumenter enn dem som er beskrevet i de foregående artikler, og særlig direkte korrespondanse mellom deres respektive myndigheter.

Artikkel 12

Forkynnelse av rettslige dokumenter som kommer fra en kontraherende stat, skal ikke være gjenstand for betaling eller refusjon av sportler eller utgifter for mottakerstatens tjenester.

Dog skal rekvirenten betale eller refundere utgifter som grunner seg på

- a) arbeid utført av en rettsbetjent eller en person som er kompetent etter mottakerstatens lov,
- b) anvendelse av en særskilt fremgangsmåte ved forkynnelsen.

Artikkel 13

Mottakerstaten kan ikke nekte å etterkomme en anmodning om forkynnelse som fyller kravene i denne konvensjon, med mindre den finner at utførelsen av anmodningen ville gripe inn i dens suverenitet eller sikkerhet.

Mottakerstaten kan ikke nekte å etterkomme en anmodning utelukkende av den grunn at kravet ifølge statens interne rett eksklusivt hører under dens domstoler eller at dens interne rett ikke ville tillate det rettergangsskritt som danner grunnlag for anmodningen.

Den sentrale myndighet skal, dersom anmodningen blir nektet, straks underrette rekvirenten og oppgi grunnene for nektelsen.

Artikkel 14

Vanskeligheter som måtte oppstå i anledning av oversendelse av dokumenter for forkynnelse, skal ordnes på diplomatisk vei.

Artikkel 15

Hvor en stevning eller et tilsvarende dokument skulle sendes til utlandet for forkynnelse (eller lignende meddelelse) etter denne konvensjon og saksøkte ikke har møtt for retten, skal dommeren ikke avgjøre saken før det er brakt på det rene at

- a) dokumentet er blitt forkynt i samsvar med mottakerstatens interne rett vedrørende forkynnelse av dokumenter i innenlandske saker for personer som oppholder seg på dens territorium, eller
- b) dokumentet er blitt overlevert saksøkte personlig eller på hans bopel i samsvar med andre fremgangsmåter som er hjemlet i denne konvensjon,

og at i begge tilfelle forkynnelsen eller overleveringen har funnet sted slik at saksøkte har hatt tilstrekkelig tid til sitt forsvar.

Hver kontraherende stat skal ha adgang til å erklære at dommeren, uten hensyn til bestemmelsene i første ledd, kan avgjøre saken selv om attest om forkynnelse eller overlevering ikke er mottatt, dersom alle de følgende vilkår er oppfylt:

- a) dokumentet ble oversendt på en av de måter som er hjemlet i denne konvensjon,
- b) et tidsrom som dommeren finner tilstrekkelig i den enkelte sak, dog ikke mindre enn 6 måneder, er gått siden datoen for oversendelsen av dokumentet,
- c) ingen attest er mottatt trass i at et hvert rimelig forsøk er blitt gjort for å få attest gjennom de kompetente myndigheter i mottakerstaten.

Uten hensyn til bestemmelsene i de foregående ledd kan dommeren i påtrengende tilfelle beslutte midlertidige forføyninger eller sikringstiltak av enhver art.

Artikkel 16

Når en stevning eller et tilsvarende dokument skulle sendes til utlandet for forkynnelse etter denne konvensjon, og det er truffet en avgjørelse mot en saksøkt som ikke har møtt, skal dommeren ha adgang til å gi saksøkte oppreisning for oversittelse av fristen for å anvende rettsmidler når følgende vilkår er oppfylt:

- a) saksøkte fikk uten at dette kunne bebreides ham, ikke kjennskap til dokumentet til en slik tid at han kunne forsvare seg, eller kjennskap til avgjørelsen til en slik tid at han kunne angripe den ved rettsmidler, og
- b) saksøktes forsvar mot saksøkerens krav forekommer ikke å være helt grunnløst.

En begjæring om oppreisning må fremsettes innen rimelig tid etter at saksøkte har fått kjennskap til avgjørelsen.

Hver kontraherende stat kan erklære at begjæringen ikke vil bli tatt under behandling dersom den er fremsatt etter utløpet av en frist som angis i erklæringen, men som ikke kan være kortere enn ett år etter at avgjørelsen er truffet.

Denne artikkel skal ikke gjelde avgjørelser om personers status.

KAPITTEL II - UTENRETTSLIGE DOKUMENTER.

Artikkel 17

Utenrettslige dokumenter som kommer fra offentlige myndigheter eller rettsbetjenter i en kontraherende stat, kan oversendes til forkynnelse i en annen kontraherende stat på de måter og under de vilkår som er bestemt i denne konvensjon.

KAPITTEL III - ALMINNELIGE BESTEMMELSER.

Artikkel 18

Hver kontraherende stat kan peke ut andre myndigheter i tillegg til den sentrale myndighet og skal bestemme rekkevidden av deres kompetanse.

Rekvirenten skal likevel i et hvert tilfelle ha rett til å henvende seg direkte til den sentrale myndighet.

Føderale stater skal ha adgang til å peke ut flere enn en sentral myndighet.

Artikkel 19

Denne konvensjon er ikke til hinder for at den interne rett i en kontraherende stat tillater andre måter for oversendelse av dokumenter fra utlandet for forkynnelse på sitt territorium enn dem som er angitt i de foregående artikler.

Artikkel 20

Denne konvensjon er ikke til hinder for at to eller flere kontraherende stater inngår avtale om å avvike fra:

- a) kravet i artikkel 3 annet ledd, om at dokumenter skal oversendes i to eksemplarer,
- b) bestemmelsene om språk i artikkel 5 tredje ledd og artikkel 7,
- c) bestemmelsene i artikkel 5 fjerde ledd,
- d) bestemmelsene i artikkel 12 annet ledd.

Artikkel 21

Hver av de kontraherende stater skal samtidig med deponering av sitt ratifikasjons- eller tiltredelsesdokument eller senere, underrette Nederlands Utenriksministerium om følgende:

- a) betegnelsen på de myndigheter som er omtalt i artiklene 2 og 18,
- b) betegnelsen på den myndighet som er kompetent til å utstede attest etter artikkel 6,
- c) betegnelse på den myndighet som er kompetent til å motta dokumenter oversendt på konsulær vei i samsvar med artikkel 9.

Hver av de kontraherende stater skal likeledes, dersom det er behov for det, underrette Ministeriet om:

- a) forbehold om ikke å anerkjenne de oversendelsesmåter som er hjemlet i artiklene 8 og 10,
- b) erklæringer etter artikkel 15 annet ledd, og artikkel 16 tredje ledd,

- c) alle endringer i de ovenfor nevnte betegnelser, forbehold og erklæringer.

Artikkel 22

I forholdet mellom de stater som står tilsluttet denne konvensjon, trer denne istedenfor artiklene 1-7 i konvensjonene om den sivile prosess, undertegnet i Haag henholdsvis 17. juli 1905 og 1. mars 1954, i den utstrekning statene har sluttet seg til dem.

Artikkel 23

Denne konvensjon skal ikke ha noen innvirkning på anvendelsen av artikkel 23 i konvensjonen om den sivile prosess, undertegnet i Haag 17. juli 1905 eller artikkel 24 i konvensjonen om den sivile prosess, undertegnet i Haag 1. mars 1954.

Disse artikler skal likevel bare få anvendelse når det blir nyttet oversendelsesmåter som er identiske med dem som er angitt i disse konvensjonene.

Artikkel 24

Tilleggsavtaler til konvensjonene av 1905 og 1954 som de kontraherende stater har inngått, skal ansees anvendelige også på denne konvensjon, med mindre partene har avtalt noe annet.

Artikkel 25

Bortsett fra bestemmelsene i artiklene 22 og 24 skal denne konvensjon ikke gripe inn i andre konvensjoner vedrørende de spørsmål den gjelder og som de kontraherende stater har sluttet eller vil slutte seg til.

Artikkel 26

Denne konvensjon er åpen for undertegning av stater som var representert på den tiende sesjon av Haag-konferansen for Internasjonal Privatrett.

Den skal ratifiseres, og ratifikasjonsdokumentene skal deponeres i Nederlands Utenriksministerium.

Artikkel 27

Denne konvensjon trer i kraft den sekstiende dag etter at det tredje ratifikasjonsdokument er deponert i samsvar med artikkel 26 annet ledd.

For hver signatarstat som ratifiserer senere, trer konvensjonen i kraft den sekstiende dag etter deponeringen av ratifikasjonsdokumentet.

Artikkel 28

Enhver stat som ikke var representert på den tiende sesjon av Haag-konferansen for Internasjonal Privatrett kan tiltre konvensjonen etter at den er trådt i kraft i samsvar med artikkel 27 første ledd. Tiltredelsesdokumentet skal deponeres i Nederlands Utenriksministerium.

Konvensjonen trer ikke i kraft for en slik stat dersom en stat som har ratifisert konvensjonen før deponeringen av tiltredelsesdokumentet, reiser innvending som

notifiseres til Nederlands Utenriksministerium innen seks måneder fra den dato da dette ministerium notifikerte den om tiltredelsen.

Blir det ikke reist slik innvending, trer konvensjonen i kraft for den tiltredende stat den første dag i den måned som kommer etter utløpet av den siste av de frister som er nevnt i foregående ledd.

Artikkel 29

Hver stat kan ved undertegningen, ratifikasjonen eller tiltredelsen erklære at konvensjonen skal gjelde for alle de territorier som den representerer internasjonalt, eller for en eller flere av disse. En slik erklæring får virkning fra ikrafttredelsen av konvensjonen i forhold til vedkommende stat.

Etter dette tidspunkt skal en slik utvidelse notifikeres til Nederlands Utenriksministerium.

Konvensjonen trer i kraft for de territorier som omfattes av utvidelsen den sekstiende dag etter den notifikasjon som er nevnt i foregående ledd.

Artikkel 30

Denne konvensjon skal gjelde i fem år regnet fra den dag da den trådte i kraft etter artikkel 27 første ledd, også for de stater som ratifiserer eller tiltrer den senere.

Konvensjonen forlenges stilltiende for fem år om gangen, såfremt den ikke blir sagt opp.

En oppsigelse skal notifikeres til Nederlands Utenriksministerium senest seks måneder før utløpet av femårsperioden.

Oppsigelsen kan være begrenset til enkelte av de territorier som konvensjonen gjelder for.

Oppsigelsen har bare virkning i forhold til den stat som har oppsagt konvensjonen. Konvensjonen skal forbli i kraft for de andre kontraherende stater.

Artikkel 31

Nederlands Utenriksministerium skal notifisere følgende til de stater som omfattes av artikkel 26 og de stater som har tiltrådt konvensjonen etter artikkel 28:

- a) undertegninger og ratifikasjoner etter artikkel 26,
- b) datoen for konvensjonens ikrafttredelse etter artikkel 27 første ledd,
- c) tiltredelser etter artikkel 28 og datoen for når de får virkning,
- d) utvidelser etter artikkel 29 og datoen for når de får virkning,
- e) betegnelser, forbehold og erklæringer som nevnt i artikkel 21,
- f) oppsigelser som nevnt i artikkel 30 tredje ledd.

Til bekreftelse herav har de undertegnede, som har behørig fullmakt, undertegnet denne konvensjon.

Utfærdiget i Haag, den 15. november 1965, på fransk og engelsk, begge tekster er autentiske, i ett eksemplar som skal deponeres i den nederlandske regjerings arkiv, og hvorav en bekreftet kopi skal sendes på diplomatisk vei til hver stat som var representert på den tiende sesjon av Haag-konferansen for Internasjonal Privatrett.

Forbehold og erklæringer avgitt fra norsk side ved ratifikasjon av
forkynningskonvensjonen

1. Justisdepartementet, Oslo/Dep, skal være sentralmyndighet, jf. artikkel 2.
2. Herreds- eller byretten i den rettskrets hvor forkynnelse utføres, skal gi attest etter konvensjonen, jf. artikkel 6.
3. Anmodning om forkynning av dokumenter som oversendes på konsulær vei, skal rettes til herreds- eller byretten på det sted hvor den person som dokumentet skal forkynnes for, bor eller oppholder seg, jf. artikkel 9 første ledd.
4. Den norske regjering motsetter seg bruk av de oversendelsesmåter som er nevnt i konvensjonens artikkel 8 og 10.
5. Norske domstoler kan treffe avgjørelse i saker når de vilkår som er nevnt i artikkel 15 annet ledd er til stede.
6. Begjæring om oppreisning etter artikkel 16 kan ikke tas til følge dersom den er avgitt til vedkommende norske myndighet senere enn tre år etter at avgjørelsen ble truffet, jf. artikkel 16 tredje ledd.

**Vedlegg 3 Standardskjema for forkynning etter forkynningskonvensjonen –
GA 3018**

DEMANDE

AUX FINS DE SIGNIFICATION OU DE NOTIFICATION A L'ÉTRANGER D'UN ACTE JUDICIAIRE OU EXTRAJUDICIAIRE

REQUEST

FOR SERVICE ABROAD OF JUDICIAL OR EXTRAJUDICIAL DOCUMENTS

(ANMODNING)

(OM FORKYNNELSE I UTLANDET AV RETTSLIGE ELLER UTENRETTLIGE DOKUMENTER)

Convention relative à la signification et à la notification à l'étranger des actes judiciaires ou extrajudiciaires en matière civile ou commerciale, signée à La Haye, le 15. novembre 1965.

Convention on the service abroad of judicial and extrajudicial documents in civil or commercial matters, signed at The Hague, 15th November 1965.

(Konvensjon om forkynnelse i utlandet av rettslige og utenrettslige dokumenter på sivil- og handelsrettens område, undertegnet i Haag 15. november 1965.)

Identité et adresse du requérant
Identity and address of the applicant
(Rekvirentens navn og adresse)

Adresse de l'autorité destinataire
Address of receiving authority
(Mottakemyndighetens navn og adresse)

Le requérant soussigné a l'honneur de faire parvenir - en double exemplaire - à l'autorité destinataire les documents ci-dessous énumérés, en la priant conformément à l'article 5 de la Convention précitée, d'en faire remettre sans retard un exemplaire au destinataire, savoir:

The undersigned applicant has the honour to transmit - in duplicate - the documents listed below and, in conformity with article 5 of the above-mentioned Convention, requests prompt service of one copy thereof on the addressee i.e.:

(Undertegnede rekvirent oversender herved - in duplo - de nedenfor nevnte dokumenter og vil i samsvar med nevnte konvensjons artikkel 5 be om at ett eksemplar bli overlevert snarest til:)

(identité et adresse)

(identity and address)

(navn og adresse)

a) selon les formes légales (article 5, alinéa premier, lettre a)*

in accordance with the provision of sub-paragraph (a) of the first paragraph of article 5 of the Convention*
(overensstemmende med reglene i artikkel 5 første ledd pkt. a*)

b) selon la forme particulière suivante (article 5, alinéa premier, lettre b)*

in accordance with the following particular method (sub-paragraph (b) of the first paragraph of article 5)*
(under iakttagelse av følgende særskilte fremgangsmåte (artikkel 5 første ledd pkt. b*))

c) le cas échéant, par remise simple (article 5, alinéa 2)*

by delivery to the addressee, if he accepts it voluntarily (second paragraph of article 5)*
(ved overlevering til adressaten såfremt han er villig til å motta det (artikkel 5 annet ledd*))

Cette autorité est priée de renvoyer ou de faire renvoyer au requérant un exemplaire de l'acte - et de ses annexes* - avec l'attestation figurant au verso.

The authority is requested to return or to have returned to the applicant a copy of the documents - and of the annexes* - with a certificate as provided on the reverse side.

(Mottakemyndigheten anmodes om å returnere eller få returnert et eksemplar av dokumentene - og bilagene* - til rekvirenten med attest som fremgår av baksiden.)

Énumération des pièces

List of documents

(Dokumentliste:)

Fait à
Done at
(Sted)

le
the
(dato)

Signature et/ ou cachet.
Signature and/ or stamp.
(Underskrift og/ eller stempel.)

* Rayer les mentions inutiles.

Delete if inappropriate.

(Stryk det som ikke passer.)

GA-3018 Elektronisk utgave (Godkj. 09.02)

ATTESTATION - CERTIFICATE - (ATTEST)

L'autorité soussignée a l'honneur d'attester conformément à l'article 6 de ladite Convention,
The undersigned authority has the honour to certify, in conformity with article 6 of the Convention,
(Undertegnede myndighet attesterer hermed i samsvar med konvensjonens artikkel 6)

1) que la demande a été exécutée* le (date)
that the document has been served* the (date)
(at anmodningen er etterkommet*) (dato)

- à (localité, rue, numéro) _____
- at (place, street, number) _____
- i (sted, gate, nummer) _____

- dans une des formes suivantes prévues à l'article 5:
- in one of the following methods authorised by article 5:
- (på en av følgende måter hjemlet i artikkel 5:)

- a) selon les formes légales (article 5, alinéa premier, lettre a)*:
in accordance with the provisions of sub-paragraph (a) of the first paragraph of article 5 of the Convention*.
(overensstemmende med reglene i artikkel 5 første ledd pkt. a*.)
- b) selon la forme particulière suivante*:
in accordance with the following particular method*:
(under iakttagelse av følgende særskilte framgangsmåte*.)

- c) par remise simple*:
by delivery to the addressee, who accepted it voluntarily*.
(ved overlevering til adressaten, som var villig til å motta det*.)

Les documents mentionnés dans la demande ont été remis à:
The documents referred to in the request have been delivered to:
(De dokumentene som er nevnt i anmodningen, er blitt overlevert til:)

- (identité et qualité de la personne) _____
- (identity and description of person) _____
- (personens navn og stilling) _____

- liens de parenté, de subordination ou autres, avec
le destinataire de l'acte:
- relationship to the addressee (family, business or other):
- (forhold til adressaten (familie, yrkesmessig eller annet):

2) que la demande n'a pas été exécutée, en raison des faits suivants*:
that the document has not been served, by reason of the following facts*:
(at anmodningen ikke er etterkommet på grunn av følgende*.)

Conformément à l'article 12, alinéa 2, de ladite Convention, le requérant est prié de payer ou de rembourser les frais dont le détail figure au mémoire ci-joint*.

In conformity with the second paragraph of article 12 of the Convention, the applicant is requested to pay or reimburse the expenses detailed in the attached statement*.

(I medhold av konvensjonens artikkel 12 annet ledd anmodes rekvirenten om å betale eller refundere de utgifter som fremgår av vedlagte bilag*.)

Annexes - Annexes - (Bilag.)

Pièces renvoyées:

Documents returned:

(Returnerte dokumenter:)

Le cas échéant, les documents justificatifs de l'exécution:
In appropriate cases, documents establishing the service:

(Eventuelt dokumenter som viser at anmodningen er etterkommet:)

* Rayer les mentions inutiles.

Delete if inappropriate.

(Stryk det som ikke passer.)

GA-3018 Elektronisk utgave (Godkj. 09.02)

ELEMENTS ESSENTIELS DE L'ACTE
SUMMARY OF THE DOCUMENT TO BE SERVED
(SAMMENDRAG AV DOKUMENTET)

Convention relative à la signification et à la notification à l'étranger des actes judiciaires et extrajudiciaires en matière civile ou commerciale, signée à La Haye, le 15. novembre 1965.

Convention on the service abroad of judicial and extrajudicial documents in civil or commercial matters, signed at The Hague, 15th November 1965.

(Konvensjon om forkynnelse i utlandet av rettslige og utenrettslige dokumenter på sivil- og handelsrettens område, undertegnet i Haag 15. november 1965.)

(article 5, alinéa 4)
(article 5, fourth paragraph)
(artikkel 5 fjerde ledd)

Nom et adresse de l'autorité requérante:
Name and adress of the requesting authority:
(Navn og adresse på anmodende myndighet:)

Identité des parties*:
Particulars of the parties*:
(Partenes navn*.)

ACTE JUDICIAIRE**
JUDICIAL DOCUMENT**
(RETTLIG DOKUMENT**)

Nature et objet de l'acte:
Nature and purpose of the document:
(Dokumentets art og formål:)

Nature et objet de l'instance, le cas échéant, le montant du litige:
Nature and purpose of the proceedings and, where appropriate, the amount in dispute:
(Sakens art og eventuelt tvistegjenstandens verdi:)

Date et lieu de la comparution**:
Date and place for entering appearance**:
(Tid og sted for møtet for retten**:)

Jurisdiction qui a rendu la décision**:
Court which has given judgment**:
(Domstolen som har truffet avgjørelsen**:)

Date de la décision**:
Date of judgment**:
(Dato for domstolens avgjørelse**:)

Indication des délais figurant dans l'acte**:
Time limits stated in the document**:
(Tidsfrister i dokumentet**:)

ACTE EXTRAJUDICIAIRE**
EXTRAJUDICIAL DOCUMENT**
(UTENRETLIG DOKUMENT**)

Nature et objet de l'acte:
Nature and purpose of the document:
(Dokumentets art og formål:)

Indication des délais figurant dans l'acte**:
Time limits stated in the document**:
(Tidsfrister i dokumentet**:)

* S'il y a lieu, identité et adresse de la personne intéressée à la transmission de l'acte.
If appropriate, identity and address of the person interested in the transmission of the document.
(Dersom det er grunn til det, navn og adresse på den person som er interessert i oversendelsen av dokumentet.)

** Rayer les mentions inutiles.
Delete if inappropriate.
(Stryk det som ikke passer.)

Vedlegg 4 Eksempel på ferdig utfylt skjema – GA 3018

REQUEST FOR SERVICE ABROAD OF JUDICIAL OR EXTRAJUDICIAL DOCUMENTS

(ANMODNING) (OM FORKYNNELSE I UTLANDET AV RETTSLIGE ELLER UTENRETTLIGE DOKUMENTER)

Convention relative à la signification et à la notification à l'étranger des actes judiciaires ou extrajudiciaires en matière civile ou commerciale, signée à La Haye, le 15. novembre 1965.

Convention on the service abroad of judicial and extrajudicial documents in civil or commercial matters, signed at The Hague, 15th November 1965.

(Konvensjon om forkynnelser i utlandet av rettslige og utenrettslige dokumenter på sivil- og handelsrettens område, undertegnet i Haag 15. november 1965.)

Identité et adresse du requérant
Identity and address of the applicant
(Rekvirentens navn og adresse)

Oslo tingrett (Oslo District Court)
Postboks 8023 Dep
0030 Oslo, Norway

Adresse de l'autorité destinataire
Address of receiving authority
(Mottakemyndighetens navn og adresse)

De Officier van Justitie
Postbus 20302
2500 EH The Hague, Netherlands

Le requérant soussigné a l'honneur de faire parvenir - en double exemplaire - à l'autorité destinataire les documents ci-dessous énumérés, en la priant conformément à l'article 5 de la Convention précitée, d'en faire remettre sans retard un exemplaire au destinataire, savoir:

The undersigned applicant has the honour to transmit - in duplicate - the documents listed below and, in conformity with article 5 of the above-mentioned Convention, requests prompt service of one copy thereof on the addressee i.e.:

(Undertegnede rekvirent oversender herved - in duplo - de nedenfor nevnte dokumenter og vil i samsvar med nevnte konvensjons artikkel 5 be om at ett eksemplar bli overlevert snarest til:)

(identité et adresse)

Jaap von Huysman

(identity and address)

(navn og adresse)

Hemonystraat 7, Amsterdam, Netherlands

a) selon les formes légales (article 5, alinéa premier, lettre a)*

in accordance with the provision of sub-paragraph (a) of the first paragraph of article 5 of the Convention*
(overensstemmende med reglene i artikkel 5 første ledd pkt. a*)

b) selon la forme particulière suivante (article 5, alinéa premier, lettre b)*

in accordance with the following particular method (sub-paragraph (b) of the first paragraph of article 5)*
(under iakttagelse av følgende særskilte fremgangsmåte (artikkel 5 første ledd pkt. b*))

c) le cas échéant, par remise simple (article 5, alinéa 2)*

by delivery to the addressee, if he accepts it voluntarily (second paragraph of article 5)*
(ved overlevering til adressaten såfremt han er villig til å motta det (artikkel 5 annet ledd*))

Cette autorité est priée de renvoyer ou de faire renvoyer au requérant un exemplaire de l'acte - et de ses annexes* - avec l'attestation figurant au verso.

The authority is requested to return or to have returned to the applicant a copy of the documents - and of the annexes* - with a certificate as provided on the reverse side.

(Mottakemyndigheten anmodes om å returnere eller få returnert et eksemplar av dokumentene - og bilagene* - til rekvirenten med attest som fremgår av baksiden.)

Énumération des pièces
List of documents
(Dokumentliste:)

Writ of summons (stevning)

Order to reply (tilsvar)

Summons to main hearing (innkalling til hovedforhandling)

Done at *Oslo* (Sted)

the *2 February 2007* (dato)

Signature and/or stamp.

(Underskrift og/eller stempel.) Signature and/ or stamp

ATTESTATION - CERTIFICATE - (ATTEST)

L'autorité soussignée a l'honneur d'attester conformément à l'article 6 de ladite Convention,
The undersigned authority has the honour to certify, in conformity with article 6 of the Convention,
(Undertegnede myndighet attesterer hermed i samsvar med konvensjonens artikkel 6)

- 1) que la demande a été exécutée* le (date)
that the document has been served* the (date)
(at anmodningen er etterkommet*) (dato)

- à (localité, rue, numéro)
- at (place, street, number)
- i (sted, gate, nummer)

- dans une des formes suivantes prévues à l'article 5:
- in one of the following methods authorised by article 5:
- (på en av følgende måter hjemlet i artikkel 5:)

- a) selon les formes légales (article 5, alinéa premier, lettre a)*.
in accordance with the provisions of sub-paragraph (a) of the first paragraph of article 5 of the Convention*.
(overensstemmende med reglene i artikkel 5 første ledd pkt. a*)
- b) selon la forme particulière suivante*:
in accordance with the following particular method*:
(under iakttagelse av følgende særskilte framgangsmåte*.)

- c) par remise simple*.
by delivery to the addressee, who accepted it voluntarily*.
(ved overlevering til adressaten, som var villig til å motta det*.)

Les documents mentionnés dans la demande ont été remis à:
The documents referred to in the request have been delivered to:
(De dokumentene som er nevnt i anmodningen, er blitt overlevert til:)

- (identité et qualité de la personne)
- (identity and description of person)
- (personens navn og stilling)

- liens de parenté, de subordination ou autres, avec
le destinataire de l'acte:
- relationship to the addressee (family, business or other):
- (forhold til adressaten (familie, yrkesmessig eller annet):

- 2) que la demande n'a pas été exécutée, en raison des faits suivants*:
that the document has not been served, by reason of the following facts*:
(at anmodningen ikke er etterkommet på grunn av følgende*.)

Conformément à l'article 12, alinéa 2, de ladite Convention, le requérant est prié de payer ou de rembourser les frais dont le détail figure au mémoire ci-joint*.
In conformity with the second paragraph of article 12 of the Convention, the applicant is requested to pay or reimburse the expenses detailed in the attached statement*.
(I medhold av konvensjonens artikkel 12 annet ledd anmodes rekvirenten om å betale eller refundere de utgifter som fremgår av vedlagte bilag*.)

Annexes - Annexes - (Bilag.)

Pièces renvoyées:
Documents returned:
(Returnerte dokumenter:)

Fait à
Done at
(Sted)

le
the
(dato)

Le cas échéant, les documents justificatifs de l'exécution:
In appropriate cases, documents establishing the service:
(Eventuelt dokumenter som viser at anmodningen er etterkommet:)

Signature et/ou cachet.
Signature and/or stamp.
(Underskrift og/eller stempel.)

* Rayer les mentions inutiles.
Delete if inappropriate.
(Stryk det som ikke passer.)

GA-3018 Elektronisk utgave (Godkj. 09.02)

**ELEMENTS ESSENTIELS DE L'ACTE
SUMMARY OF THE DOCUMENT TO BE SERVED
(SAMMENDRAG AV DOKUMENTET)**

Convention relative à la signification et à la notification à l'étranger des actes judiciaires et extrajudiciaires en matière civile ou commerciale, signée à La Haye, le 15. novembre 1965.

Convention on the service abroad of judicial and extrajudicial documents in civil or commercial matters, signed at The Hague, 15th November 1965.

(Konvensjon om forkynnelse i utlandet av rettslige og utenrettslige dokumenter på sivil- og handelsrettens område, undertegnet i Haag 15. november 1965.)

(article 5, alinéa 4)
(article 5, fourth paragraph)
(artikkel 5 fjerde ledd)

Nom et adresse de l'autorité requérante:

Name and adress of the requesting authority:

(Navn og adresse på anmodende myndighet):

Oslo District Court ,

Postboks 8023 Dep, 0030 Oslo, Norway

Identité des parties*:

Particulars of the parties*:

(Partenes navn*):

Dr Jonas Fjeld (plaintiff) vs Jaap von Huysman (defendant)

ACTE JUDICIAIRE**
JUDICIAL DOCUMENT**
(RETTLIG DOKUMENT**)

Nature et objet de l'acte:

Nature and purpose of the document:

(Dokumentets art og formål):

Writ of summons, Summons to main hearing, Order to reply

Nature et objet de l'instance, le cas échéant, le montant du litige:

Nature and purpose of the proceedings and, where appropriate, the amount in dispute:

(Sakens art og eventuelt tvistegenstandens verdi):

Claim for damage NOK 500000.-

Date et lieu de la comparution**:

Date and place for entering appearance**:

(Tid og sted for møtet for retten**):

The Law Courts of Oslo, Tuesday 8 May 2007 at 0900, Court Room 1,

Jurisdiction qui a rendu la décision**:

Court which has given judgment**:

(Domstolen som har truffet avgjørelsen**):

C.J.Hambros plass 4, 0164 Oslo

Date de la décision**:

Date of judgment**:

(Dato for domstolens avgjørelse**):

Indication des délais figurant dans l'acte**:

Time limits stated in the document**:

(Tidsfrister i dokumentet**):

The recipient must submit a reply to Oslo District Court within three weeks after the said

documents have been received by the recipient

ACTE EXTRAJUDICIAIRE**
EXTRAJUDICIAL DOCUMENT**
(UTENRETTLIG DOKUMENT**)

Nature et objet de l'acte:

Nature and purpose of the document:

(Dokumentets art og formål):

Indication des délais figurant dans l'acte**:

Time limits stated in the document**:

(Tidsfrister i dokumentet**):

* S'il y a lieu, identité et adresse de la personne intéressée à la transmission de l'acte.

If appropriate, identity and address of the person interested in the transmission of the document.

(Dersom det er grunn til det, navn og adresse på den person som er interessert i oversendelsen av dokumentet.)

** Rayer les mentions inutiles.

Delete if inappropriate.

(Stryk det som ikke passer.)

Vedlegg 5 Konvensjon om bevisopptak i utlandet på sivil- og handelsrettens område av 18. mars 1970 (bevisopptakskonvensjonen)

KAPITTEL I - RETTSANMODNINGER

Artikkel 1

På sivil- og handelsrettens område kan en judisiell myndighet i en kontraherende stat i samsvar med bestemmelsene i lovgivningen i denne stat ved en rettsanmodning be den kompetente myndighet i en annen kontraherende stat å foreta bevisopptak eller andre rettshandlinger.

En anmodning må ikke brukes til å oppnå bevis som ikke skal brukes i en anlagt eller påtenkt rettssak.

Uttrykket «andre rettshandlinger» omfatter ikke forkynnelse av rettslige dokumenter, foreløpige forføyninger eller fullbyrdelse av avgjørelser.

Artikkel 2

Hver av de kontraherende stater skal utpeke en sentral myndighet til å motta rettsanmodninger som kommer fra en rettslig myndighet i en annen kontraherende stat og å oversende dem til den myndighet som er kompetent til å utføre dem. Den sentrale myndighet organiseres i samsvar med hver stats egen lovgivning.

Rettsanmodninger sendes til den sentrale myndighet i den stat der de skal utføres, uten å fremsendes gjennom noen annen myndighet i denne stat.

Artikkel 3

En rettsanmodning skal angi:

- (a) den myndighet anmodningen skriver seg fra og den myndighet som anmodes om å utføre den, dersom sistnevnte myndighet er kjent av den anmodende myndighet;
- (b) navn og adresse for partene og i tilfelle deres prosessfullmektiger;
- (c) sakens art og gjenstand og en kortfattet saksframstilling;
- (d) de bevis som skal opptas eller andre rettshandlinger som skal foretas.

Når det er hensiktsmessig skal anmodningen bl.a. angi:

- (e) navn og adresse for de personer som skal avhøres;
- (f) de spørsmål som skal stilles til de personer som skal avhøres, eller de faktiske forhold de skal forklare seg om;
- (g) dokumenter eller andre ting som skal undersøkes;
- (h) hvorvidt forklaringen Ønskes avgitt under ed eller forsikring og om det i tilfelle skal anvendes noe særskilt formular;
- (i) særskilte former som Ønskes brukt i samsvar med artikkel 9.

En anmodning kan også nevne opplysninger som trengs for anvendelsen av artikkel 11.

Det kan ikke kreves legalisering eller annen lignende formalitet.

Artikkel 4

En rettsanmodning skal være avfattet på språket til den myndighet som skal utføre anmodningen, eller være ledsaget av en oversettelse til dette språk.

En kontraherende stat skal likevel godta en anmodning på engelsk eller fransk eller en oversettelse til ett av disse språk, med mindre den har tatt forbehold etter artikkel 33.

En kontraherende stat som har mer enn ett offisielt språk, og som på grunn av sin interne lovgivning ikke kan godta anmodningen på ett av disse språk for hele sitt territorium, skal ved en erklæring angi hvilket språk som skal brukes i anmodninger eller oversettelse angående bevisopptak som skal utføres innen bestemte deler av territoriet. Dersom erklæringen uten rimelig grunn tilsidesettes, skal omkostningene med å oversette anmodningen bæres av den anmodende stat.

En kontraherende stat kan ved en erklæring angi det eller de språk ut over dem som er nevnt ovenfor, som kan benyttes i rettsanmodninger sendt til dens sentrale myndighet.

Enhver oversettelse som følger med en rettsanmodning, skal være bekreftet av en diplomatisk eller konsulær tjenestemann, en edsvoren translatør eller en annen person som er godkjent til det i en av de to stater.

Artikkel 5

Dersom den sentrale myndighet finner at anmodningen ikke er i samsvar med bestemmelsene i denne konvensjon, skal den straks underrette den myndighet i den anmodende stat som har fremsendt rettsanmodningen, og angi innsigelsene mot anmodningen.

Artikkel 6

Dersom den myndighet som har mottatt en rettsanmodning ikke er kompetent til å utføre den, skal anmodningen uten opphold videresendes til den myndighet i samme stat som etter denne stats lovgivning er kompetent til å utføre den.

Artikkel 7

Dersom den anmodende myndighet ber om det, skal den underrettes om tid og sted for rettshandlingen, slik at vedkommende parter og i tilfelle deres prosessfullmektiger kan være til stede. Meddelelsen sendes direkte til partene eller deres prosessfullmektiger når myndigheten i den anmodende stat ber om det.

Artikkel 8

En kontraherende stat kan erklære at rettsmedlemmer fra en anmodende myndighet i en annen kontraherende stat kan være til stede ved utførelsen av en rettsanmodning. Det kan kreves tillatelse på forhånd fra den kompetente myndighet som utpekes av den stat som avgir slik erklæring.

Artikkel 9

Den rettslige myndighet som utfører en rettsanmodning, skal benytte sitt eget lands lover når det gjelder den fremgangsmåte og saksbehandling som skal følges.

En henstilling fra den anmodende myndighet om å bruke en særskilt fremgangsmåte skal likevel etterkommes, såfremt denne ikke er uforenelig med den interne lovgivning i den stat der anmodningen utføres, eller ikke kan benyttes på grunn av intern praksis i denne stat eller på grunn av praktiske vansker.

En rettsanmodning skal utføres snarest mulig.

Artikkel 10

Ved utførelsen av en rettsanmodning skal den anmodete myndighet anvende passende tvangsmidler i de tilfelle og i den utstrekning som er fastsatt i den interne lovgivning for utførelse av anmodninger fra myndigheter i dens eget land eller av anmodninger fremsatt av partene i interne rettssaker.

Artikkel 11

En person kan nekte å avgi bevis under utførelse av en rettsanmodning dersom han har rett eller plikt til det etter

- (a) lovgivningen i den stat der rettsanmodningen utføres, eller
- (b) lovgivningen i den anmodende stat, og hans plikt eller rett er angitt i rettsanmodningen eller er blitt bekreftet av den anmodende myndighet overfor den anmodete myndighet på dennes foranledning.

En kontraherende stat kan erklære at den dessuten vil anerkjenne rettigheter og plikter etter lovgivningen i andre stater enn den anmodende stat eller den stat der anmodningen utføres, i den utstrekning det er angitt i erklæringen.

Artikkel 12

En rettsanmodning kan bare nektes etterkommet når

- (a) utførelsen faller utenfor de rettslige myndigheters funksjoner i den stat der anmodningen skal utføres, eller
- (b) denne stat finner at utførelsen ville innebære et inngrep i dens selvstendighet eller sikkerhet.

Utførelsen kan ikke nektes bare fordi sakens gjenstand etter den interne lovgivning i den stat hvor anmodningen skal utføres, hører under den eksklusive kompetanse til domstolene i denne stat eller fordi den interne lovgivning ikke tillater det søksmål eller rettergangsskritt som ligger til grunn for anmodningen.

Artikkel 13

Den anmodete myndighet skal sende de dokumenter som godtgjør at anmodningen er utført, til den anmodende myndighet gjennom samme kanal som ved fremsettelsen av anmodningen.

I ethvert tilfelle hvor anmodningen helt eller delvis ikke etterkommes, skal den anmodende myndighet straks underrettes som foran nevnt og opplyses om grunnen.

Artikkel 14

Utførelsen av rettsanmodningen skal ikke medføre krav om refusjon av gebyr eller omkostninger av noe slag.

Den stat der anmodningen er utført, kan likevel kreve at den stat som anmodningen skriver seg fra, refunderer utgifter til sakkyndige og tolker og utgifter som skyldes at det har vært benyttet en særlig fremgangsmåte som den anmodende stat har bedt om etter artikkel 9 annet ledd.

Overlater den lovgivning som gjelder for den anmodete myndighet, til partene selv å skaffe bevisene, og er den anmodete myndighet ikke selv i stand til å utføre anmodningen, kan den, etter å ha innhentet samtykke fra den anmodende myndighet, utpeke en passende person til å utføre anmodningen. Den anmodete myndighet skal, når samtykket innhentes, oppgi hva en slik fremgangsmåte omtrent vil koste. Dersom den anmodende myndighet samtykker, skal den refundere omkostningene; uten samtykke er den anmodende myndighet ikke ansvarlig for omkostningene.

KAPITTEL II - BEVISOPPTAK VED DIPLOMATISKE ELLER KONSULÆRE REPRESENTANTER OG VED SÆRLIG UTPEKTE PERSONER («COMMISSIONERS»).

Artikkel 15

På sivil- og handelsrettens område kan en diplomatisk eller konsulær representant for en kontraherende stat uten anvendelse av tvangsmidler oppta bevis på en annen kontraherende stats territorium og innenfor det område han har sine funksjoner fra statsborgere i den stat han representerer i saker som er reist for domstolene i denne stat.

En kontraherende stat kan erklære at bevisopptak bare må foretas av en diplomatisk eller konsulær representant som har fått tillatelse etter søknad som han eller noen på hans vegne har inngitt til den kompetente myndighet, utpekt av den erklærende stat.

Artikkel 16

En diplomatisk eller konsulær representant for en kontraherende stat kan på en annen kontraherende stats territorium og innenfor det område han har sine funksjoner, uten anvendelse av tvangsmidler også oppta bevis fra statsborgere i den stat der han utøver sine funksjoner eller statsborgere i en tredje stat i saker som er reist for domstolene i den stat han representerer, dersom:

- (a) en kompetent myndighet utpekt av den stat hvor han utøver sine funksjoner, har gitt tillatelse til det, enten generelt eller for det enkelte tilfelle, og
- (b) han overholder de vilkår som den kompetente myndighet har satt i tillatelsen.

En kontraherende stat kan erklære at bevisopptak etter denne artikkel kan foregå uten forutgående tillatelse.

Artikkel 17

På Sivil- og handelsrettens område kan enhver person som lovlig er utpekt som «commissioner» i dette øyemed, uten anvendelse av tvangsmidler oppta bevis på en kontraherende stats territorium i saker som er reist for domstolene i en annen kontraherende stat, dersom

- (a) en kompetent myndighet utpekt av den stat hvor bevisopptaket foregår, har gitt tillatelse til det, enten generelt eller for det enkelte tilfelle, og
- (b) han overholder de vilkår som den kompetente myndighet har satt i tillatelsen.

En kontraherende stat kan erklære at bevisopptak etter denne artikkel kan foregå uten forutgående tillatelse.

Artikkel 18

En kontraherende stat kan erklære at en diplomatisk eller konsulær representant eller en «commissioner» som har adgang til å foreta bevisopptak etter artiklene 15, 16 eller 17, kan henvende seg til en kompetent myndighet, utpekt av den erklærende stat, for å få passende bistand til å gjennomføre bevisopptaket ved bruk av tvang. Erklæringen kan fastsette slike vilkår den erklærende stat finner rimelig.

Dersom myndigheten imøtekommer anmodningen, skal den anvende ethvert tvangsmiddel som er passende og fastsatt i dens lovgivning for interne rettssaker.

Artikkel 19

Den kompetente myndighet kan, når den gir tillatelse som nevnt i artiklene 15, 16 eller 17 eller imøtekommer anmodning som nevnt i artikkel 18, fastsette de vilkår den finner rimelige, blant annet om tid og sted for bevisopptaket. Likeledes kan den kreve å få varsel om tid og sted for bevisopptaket i god tid i forveien; i så fall skal myndigheten ha rett til å la en representant være til stede ved bevisopptaket.

Artikkel 20

Personer som berøres av et bevisopptak etter dette kapittel, kan la seg bistå av prosessfullmektig.

Artikkel 21

Når en diplomatisk eller konsulær representant eller en «commissioner» har tillatelse til å oppta bevis etter artiklene 15, 16 eller 17 -

- (a) kan han oppta bevis av enhver art som ikke er i strid med lovgivningen i den stat der beviset opptas eller med tillatelse som er gitt etter de nevnte artikler, og han kan innenfor de samme grenser la en forklaring edfeste eller bekrefte med forsikring;

- (b) skal en anmodning til en person om å møte eller avgi bevis være avfattet på det språk som brukes på det sted der bevisopptaket finner sted, eller være ledsaget av en oversettelse til dette språk, med mindre mottakeren er statsborger i den stat rettssaken er reist;
- (c) skal anmodningen opplyse personen om at han kan la seg bistå av prosessfullmektig; dersom den stat der bevisopptaket finner sted ikke har avgitt erklæring som nevnt i artikkel 18, skal anmodningen også opplyse ham om at han ikke er tvunget til å møte eller å avgi bevis;
- (d) kan bevisopptaket skje på den måte som foreskrevet i lovgivningen i den stat rettssaken er reist, med mindre en slik fremgangsmåte er forbudt etter lovgivningen i den stat der bevisopptaket finner sted;
- (e) kan den person som anmodes om å avgi bevis, påberope seg slik rett eller plikt til å nekte å gi bevis som nevnt i artikkel 11.

Artikkel 22

Det at et bevisopptak etter fremgangsmåten i dette kapittel ikke har latt seg gjennomføre fordi vedkommende person har nektet å avgi bevis, skal ikke være til hinder for at det senere anmodes om bevisopptak etter kapittel I.

KAPITTEL III - ALMINNELIGE BESTEMMELSER

Artikkel 23

En kontraherende stat kan ved undertegningen, ratifiseringen eller tiltredelsen erklære at den ikke vil utføre rettsanmodninger som har til formål å oppnå den form for bevisopptak som i «Common law»-land er kjent som «pre-trial discovery of documents».

Artikkel 24

En kontraherende stat kan utpeke andre myndigheter i tillegg til den sentrale myndighet og skal fastsette utstrekningen av deres kompetanse. En rettsanmodning skal likevel alltid kunne sendes til den sentrale myndighet.

Forbundsstater skal kunne utpeke mer enn én sentral myndighet.

Artikkel 25

En kontraherende stat som har mer enn ett rettssystem, kan utpeke myndighetene innenfor ett av systemene som enekompetente til å utføre rettsanmodninger etter denne konvensjon.

Artikkel 26

Når det er nødvendig av forfatningsmessige grunner, kan en kontraherende stat be den anmodende stat å refundere de gebyrer og omkostninger i forbindelse med utførelsen av rettsanmodningen som gjelder forkynning av pålegg til en person om å møte, dekning av møtegodtgjørelse til den som avgir forklaring, og utgifter med utskrift av bevisopptaket.

Dersom en stat har kommet med en begjæring etter foregående ledd, kan enhver annen kontraherende stat kreve refusjon av tilsvarende gebyr og omkostninger av denne stat.

Artikkel 27

Bestemmelsene i denne konvensjon skal ikke være til hinder for at en kontraherende stat -

- (a) erklærer at rettsanmodninger kan oversendes til dens rettslige myndigheter gjennom andre kanaler enn foreskrevet i artikkel 2;
- (b) i sin interne lovgivning eller praksis tillater at enhver rettshandling etter denne konvensjon foretas på mindre restriktive vilkår;
- (c) i sin interne lovgivning eller praksis tillater andre fremgangsmåter for bevisopptak enn foreskrevet i denne konvensjon.

Artikkel 28

Denne konvensjon skal ikke være til hinder for at to eller flere kontraherende stater blir enige om å fravike –

- (a) bestemmelsene i artikkel 2 om oversendelse av rettsanmodninger;
- (b) bestemmelsene i artikkel 4 om de språk som kan brukes;
- (c) bestemmelsene i artikkel 8 om at rettsmedlemmer kan være til stede ved utførelse av rettsanmodningen;
- (d) bestemmelsene i artikkel 11 om rett og plikt for et vitne til å nekte å avgi bevis;
- (e) bestemmelsene i artikkel 13 om fremgangsmåten ved tilbakesendelse av utførte anmodninger til den anmodende myndighet;
- (f) bestemmelsene i artikkel 14 om gebyrer og omkostninger;
- (g) bestemmelsene i kapittel II.

Artikkel 29

Mellom stater som ratifiserer denne konvensjon, trer denne istedenfor artiklene 8-16 i konvensjonene om den sivile prosess undertegnet i Haag 17. juli 1905 og 1. mars 1954, for så vidt disse stater har sluttet seg til den ene eller begge av de nevnte konvensjoner.

Artikkel 30

Denne konvensjon skal ikke ha noen betydning for anvendelsen av artikkel 23 i konvensjonen av 1905 eller artikkel 24 i konvensjonen av 1954.

Artikkel 31

Tilleggsavtaler til konvensjonene av 1905 og 1954 skal anses å gjelde også denne konvensjon, når ikke vedkommende stater har bestemt noe annet.

Artikkel 32

Med unntak av artiklene 29 og 31 skal denne konvensjon ikke gripe inn i konvensjoner som de kontraherende stater har sluttet eller vil slutte seg til og som omfattes av denne konvensjon.

Artikkel 33

En stat kan ved undertegningen, ratifisering eller tiltredelsen helt eller delvis utelukke anvendelsen av bestemmelsene i artikkel 4 annet ledd og kapittel II. Andre forhold er det ikke adgang til.

Enhver kontraherende stat kan tilbakekalle et forbehold den har gjort; forbeholdets virkning opphører den sekstiende dag etter notifiseringen av tilbakekallelsen.

Når en stat har gjort et forbehold, kan enhver annen stat som forbeholdet berører, bruke den samme regel overfor den stat som har tatt forbeholdet.

Artikkel 34

En stat kan til enhver tid tilbakekalle eller modifisere en erklæring.

Artikkel 35

En kontraherende stat skal når ratifikasjons- eller tiltredelsesdokumentene deponeres, eller senere, underrette det nederlandske utenriksministerium om utpekingen av myndigheter som nevnt i artiklene 2, 8, 24 og 25.

Likeledes skal en kontraherende stat i tilfelle underrette ministeriet om

- (a) utpeking av de myndigheter som etter artiklene 15, 16 og 18 skal gi tillatelse eller anmodes om hjelp ved bevisopptak som utføres av diplomatiske eller konsulære representanter;
- (b) utpeking av de myndigheter som gir tillatelse til bevisopptak ved «commissioners» etter artikkel 17 og av dem som kan yte hjelp etter artikkel 18;
- (c) erklæringer som nevnt i artiklene 4, 8, II, 15, 16, 17, 18, 23 og 27;
- (d) enhver tilbakekallelse eller endring av de utpekinger og erklæringer som er nevnt ovenfor;
- (e) enhver tilbakekallelse av forbehold.

Artikkel 36

Vansker som måtte oppstå mellom kontraherende stater i forbindelse med anvendelsen av denne konvensjon, skal løses ad diplomatisk vei.

Artikkel 37

Denne konvensjon er åpen for undertegning av stater som var representert på den ellefte sesjon av Haag-konferansen for Internasjonal Privatrett.

Den skal ratifiseres og ratifikasjonsdokumentene skal deponeres i Nederlands Utenriksministerium.

Artikkel 38

Denne konvensjon trer i kraft den sekstiende dag etter at det tredje ratifikasjonsdokument er deponert i samsvar med artikkel 37, annet ledd.

For hver signatarstat som ratifiserer senere, trer konvensjonen i kraft den sekstiende dag etter deponeringen av ratifikasjonsdokumentet.

Artikkel 39

Enhver stat som ikke var representert på den ellefte sesjon av Haag-konferansen for Internasjonal Privatrekt og som er medlem av konferansen, eller av De Forente Nasjoner eller av en underorganisasjon innen De Forente Nasjoner, eller som er part i Statuttene for Den Internasjonale Domstol, kan tiltre konvensjonen etter at den er trådt i kraft i samsvar med artikkel 38 første ledd.

Tiltredelsesdokumentet skal deponeres i Nederlands Utenriksministerium.

Konvensjonen trer i kraft for en tiltredende stat den sekstiende dag etter deponeringen av tiltredelsesdokumentet.

Konvensjonen vil bare få virkning i forholdet mellom den tiltredende stat og de kontraherende stater som har erklært at de godtar tiltredelsen. Slik erklæring skal deponeres i Nederlands Utenriksministerium, som skal fremsende en bekreftet kopi til hver av de kontraherende stater ad diplomatisk vei.

Konvensjonen skal tre i kraft mellom den tiltredende stat og den stat som har erklært at den godtar tiltredelsen, den sekstiende dag etter deponeringen av erklæringen.

Artikkel 40

Hver stat kan ved undertegningen, ratifikasjonen eller tiltredelsen erklære at konvensjonen skal gjelde for alle de territorier som den representerer internasjonalt, eller for en eller flere av disse. En slik erklæring får virkning fra konvensjonens ikrafttreden i forhold til vedkommende stat.

Etter dette tidspunkt skal en slik utvidelse notifiseres til Nederlands Utenriksministerium.

Konvensjonen trer i kraft for de territorier som omfattes av utvidelsen den sekstiende dag etter den notifikasjon som er nevnt i foregående ledd.

Artikkel 41

Denne konvensjon skal gjelde i fem år regnet fra den dag da den trådte i kraft etter artikkel 38, første ledd, også for de stater som ratifiserer eller tiltrer den senere.

Konvensjonen forlenges stilltiende for fem år om gangen, såfremt den ikke blir sagt opp.

En oppsigelse skal notifiseres til Nederlands Utenriksministerium senest seks måneder før utløpet av femårsperioden.

Oppsigelsen kan være begrenset til enkelte av de territorier som konvensjonen gjelder for.

Oppsigelsen har bare virkning i forhold til den stat som har oppsagt konvensjonen. Konvensjonen skal forbli i kraft for de andre kontraherende stater.

Artikkel 42

Nederlands Utenriksministerium skal notifisere følgende til de stater som omfattes av artikkel 37, og de stater som har tiltrådt konvensjonen etter artikkel 39:

- (a) undertegninger og ratifikasjoner etter artikkel 37,
- (b) datoen for konvensjonens ikrafttreden etter artikkel 38 første ledd,
- (c) tiltredelser etter artikkel 39 og den dato de trer i kraft,
- (d) utvidelser etter artikkel 40 og den dato de trer i kraft,
- (e) utpekinger, forbehold og erklæringer som nevnt i artikkel 33 og 35,
- (f) oppsigelser som nevnt i artikkel 41 tredje ledd.

Til bekreftelse herav har de undertegnede, som har behørig fullmakt, undertegnet denne konvensjon.

Utferdiget i Haag 18. mars 1970 i ett eksemplar, med samme gyldighet for den engelske og den franske tekst, som skal deponeres i den nederlandske regjerings arkiv, og hvorav en bekreftet kopi skal sendes på diplomatisk vei til hver stat som var representert på den ellefte sesjon av Haag-konferansen for Internasjonal Privatrett.

Forbehold og erklæringer fra norsk side ved ratifikasjonen av
bevisopptakskonvensjonen

1. Justis- og politidepartementet, Postboks 8005 Dep., OSLO 1, er utpekt som sentralmyndighet etter artikkel 2 og som kompetent myndighet etter artiklene 15, 16 og 17.
2. Etter artikkel 4 annet ledd, jf. artikkel 33, er tatt forbehold om ikke på godta rettsanmodninger på fransk.
3. Rettsanmodninger på dansk og svensk vil bli godtatt, jf. artikkel 4 fjerde ledd.
4. Det er avgitt erklæring om at ved å godta at rettsanmodninger blir mottatt på annet språk enn norsk, påtar ikke norske myndigheter seg noen plikt til å utfører rettsanmodningen eller tilbakesende de opptatte bevis på slikt språk eller å besørge oversatt de dokumenter som godtgjør at anmodningen er utført.
5. Bevisopptak som nevnt i artikkel 15 kan bare foretas av diplomatisk eller konsulær representant som på forhånd har fått tillatelse etter innvilget søknad.
6. Det vil ikke bli utført rettsanmodninger som har til formål å oppnå den form for bevisopptak som i «Common Law»-land er kjent som «pre-trial discovery of documents», jf. artikkel 23.

Vedlegg 6 Overenskomst mellom Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige om gjensidig rettshjelp av 26. april 1974

Mellom den norske, danske, finske, islandske og svenske regjering er det avsluttet følgende overenskomst om gjensidig rettshjelp:

Artikkel 1

Begjæring om forkynning og om bevisopptak (rettshjelp) framsettes ved direkte skriftveksling mellom vedkommende statlige myndigheter i de kontraherende stater.

Regelen for statlige myndigheter i første ledd gjelder for Finlands vedkommende også rådstuvurätt, magistrat, stadsfiskal og stadsfogde.

Artikkel 2

Begjæring om rettshjelp og dokumenter som følger med denne, skal være skrevet på dansk, norsk eller svensk eller være ledsaget av bekreftet oversetting til et av disse språk.

Ved begjæring om forkynning er oversetting av det dokument som skal forkynnes, ikke nødvendig når adressaten frivillig mottar dokumentet. Vedkommende myndighet kan også i andre tilfelle når det finnes ubetenkelig, etterkomme en begjæring om forkynning uten at oversetting foreligger.

Bestemmelsen i første ledd gjelder også attest om forkynning og andre dokumenter som er foranlediget av begjæringen om forkynning.

Artikkel 3

Protokoll og andre dokumenter i forbindelse med iverksatt bevisopptak skrives på språket i den stat hvor bevisopptaket er foretatt.

Dersom dokumenter som nevnt i første ledd ikke er skrevet på dansk, norsk eller svensk, skal de oversettes til et av disse språk når dette begjæres av den stat som har framsatt begjæringen om bevisopptak.

Artikkel 4

Med de unntak som er nevnt i annet og tredje ledd, bæres kostnadene ved rettshjelp av den stat hvor forkynningen eller bevisopptaket er foretatt.

Dersom en begjæring om rettshjelp eller en begjæring etter artikkel 3 annet ledd medfører betydelige utgifter til oversetting til eller fra et annet språk enn et av dem som er nevnt i artikkel 2, kan utgiftene kreves dekt av den stat som har framsatt begjæringen.

Utgifter til annen sakkyndig bistand enn blodundersøkelse kan kreves dekt av den stat som har framsatt begjæringen.

Artikkel 5

De kontraherende stater kan slutte seg til denne overenskomst ved

- a) undertegning uten forbehold om ratifikasjon eller
- b) undertegning med forbehold om ratifikasjon og etterfølgende ratifikasjon.

Ratifikasjonsdokumentene skal deponeres i det danske utenriksministerium.

Overenskomsten skal tre i kraft to måneder etter at tre av de kontraherende stater har sluttet seg til den. For en kontraherende stat som slutter seg til overenskomsten på et senere tidspunkt, skal den tre i kraft to måneder etter at denne stat har sluttet seg til overenskomsten.

Fra den tid overenskomsten trer i kraft i forholdet mellom Norge, Danmark og Sverige, oppheves protokoll 26. juni 1957 mellom disse land om gjensidig rettshjelp.

Hver av statene kan i forhold til hver av de andre stater si opp overenskomsten med seks måneders varsel.

Til bekreftelse herav har de respektive staters befullmektigete undertegnet nærværende overenskomst.

Utferdiget i København den 26. april 1974 i ett eksemplar på norsk, dansk, finsk, islandsk og to eksemplarer på svensk, ett for Finland og ett for Sverige.

Vedlegg 7 Overenskomst mellom Norge og Storbritannia om den sivile rettergang av 30. januar 1931

Den britiske sendemann i Oslo har i note til den norske utenriksminister av 30 sep 1931 meddelt at overenskomsten utstrekkes til også å gjelde *Nord-Irland* og *Skotland* med ikrafttredelse for disse lands vedkommende fra 30 okt 1931 overensstemmende med overenskomstens art. 14 (b).

Begjæringer om forkynnelse eller rettsanmodninger blir å oversende « The Registrar of the Supreme Court of Judicature of Northern Ireland » for Nord-Irlands vedkommende, og « The Crown Agent at Edinburgh » for Skotlands vedkommende. Det engelske språk blir i begge tilfelle å benytte i meddelelser og oversettelser.

I en annen note av samme dag har den britiske sendemann meddelt at i anmodninger om bevisoptagelse i Skotland utgående fra norske myndigheter bør de skotske betegnelser « pursuer », « defender », « advocate » [og « law agent »] anvendes i stedet for de tilsvarende engelske betegnelser « plaintiff », « defendant », « barrister » og « solicitor ». Jfr. skr. 12 feb 1934.

Se skr. 18 des 1931 og 9 jan 1932 om utvidelse av overenskomsten til britiske kolonier, protektorater og territorier, skr. 25 jan 1932 ang. *New Zealand*, skr. 22 april 1933 ang. *Syd-Rhodesia*, skr. 6 okt 1933 ang. *Australia*, skr. 26 sep 1934 ang. *New Foundland*, skr. 10 april 1935 ang. *Kanaløyene og Man*, skr. 20 juli og 14 des 1935 ang. *Canada*. - For så vidt angår tidligere britiske kolonier som er blitt selvstendige, gjelder avtalen nå i forholdet mellom Norge og følgende stater: *Kenya* (noteveksling 17 mai/28 mars 1965), *Swaziland* (noteveksling 3 sep/23 okt 1970), *Fiji* (noteveksling 20 okt/31 jan 1972), *Lesotho* (noteveksling 7 jan/27 juli 1972). Konvensjonen ansees å være i kraft mellom Norge og Malta, mellom Norge og Bahamas (1977) og mellom Norge og Dominica (1987).

I. Innledning.

Art 1. (a) Denne konvensjon kommer bare til anvendelse i civile og kommersielle saker, deri innbefattet saker hvori det ikke er tvist.

(b) I denne konvensjon skal ordene « den ene (eller den annen) høie kontraherende parts territorium » fortolkes som omfattende det territorium som til enhver tid tilhører en sådan høi kontraherende part som konvensjonen da får anvendelse på.

II. Forkynnelse av judisielle og ekstra-judisielle dokumenter.

Art 2. Når judisielle eller ekstrajudisielle dokumenter som er opprettet på den ene av de høie kontraherende parters territorium, begjæres forkynt for personer, firmaer, selskaper, foreninger eller andre korporasjoner på den annen høie kontraherende parts territorium, kan sådanne dokumenter forkynnes for mottageren, uten hensyn til hans nasjonalitet, på den måte som omhandles i artikkel 3.

Art 3. (a) En diplomatisk eller konsulær tjenestemann for den høie kontraherende part fra hvis territorium de dokumenter som skal forkynnes, utgår, skal skriftlig rette anmodning om forkynnelse til den kompetente myndighet i det land hvor dokumentene skal forkynnes, med begjæring om at nevnte myndighet skal foranledige dokumentene forkynt. Begjæringen skal av nevnte diplomatiske eller konsulære tjenestemann sendes vedkommende myndighet.

(b) Begjæringen om forkynnelse skal være avfattet i det lands sprog, hvor forkynnelsen skal iverksettes.

Forkynnelsesbegjæringen skal beskrive partene og angi deres fulle navn, beskrive mottageren og angi hans fulle navn og adresse og beskaffenheten av det dokument som skal forkynnes, samt være vedlagt in duplo de dokumenter som skal forkynnes.

(c) Det dokument som skal forkynnes, skal enten være avfattet i det lands sprog, hvor det skal forkynnes, eller være ledsaget av en oversettelse til nevnte sprog.

Oversettelsens riktighet skal være bekreftet av en diplomatisk eller konsulær tjenestemann for den høie kontraherende part fra hvis territorium dokumentene utgår eller av en edsvoren translatør i et av de to respektive land.

(d) Begjæringen om forkynnelse skal rettes og sendes:

I Norge til herreds- eller byretten i den jurisdiksjon hvor forkynnelsen skal iverksettes.

I England til « the Senior Master of the Supreme Court of Judicature ».

Hvis den myndighet til hvem en forkynnelsesbegjæring er blitt sendt, ikke er kompetent til å utføre forkynnelsen, skal nevnte myndighet på embeds vegne oversende dokumentet til den kompetente myndighet i samme stat.

(e) Forkynnelsen skal iverksettes av den kompetente myndighet i det land hvor dokumentet skal forkynnes. Dokumentet forkynnes på den måte som er foreskrevet i dette land for forkynnelse av lignende dokumenter, medmindre forkynnelsesbegjæringen måtte uttrykke ønsket om en spesiell forkynnesmåte. Denne forkynnesmåte skal i så fall følges for så vidt det ikke er uforenelig med landets lov.

(f) Når begjæring om forkynnelse er fremsatt overensstemmende med de foranstående bestemmelser i denne artikkel, skal utførelsen ikke kunne nektes medmindre (1) forkynnelsesbegjæringens ekthet ikke er godtgjort eller (2) den høie kontraherende part på hvis territorium den skal iverksettes, mener at iverksettelse av forkynnelsen vilde gjøre inngrep i dens suverenitet eller sikkerhet.

(g) Den myndighet som utfører forkynnelsen, skal utferdige en bevidnelse om forkynnelsen eller om den grunn som har vært til hinder for den. Bevidnelsen skal gi opplysning om den måte og den dag som forkynnelsen eller den forsøkte forkynnelse er foregått på, og skal sendes til den diplomatiske eller konsulære tjenestemann som har fremsatt begjæringen om forkynnelse. Bevidnelsen om forkynnelse eller forsøkt forkynnelse skal være påført det ene eksemplar eller festet til dette.

Art 4. (a) Forskriftene i artiklene 2 og 3 skal ikke være til hinder for at judisielle eller ekstrajudisielle dokumenter som er utferdiget på den ene høie kontraherende parts territorium, forkynnes på den annen høie kontraherende parts territorium uten henvendelse til eller mellomkomst av dette lands myndigheter på en av følgende måter:

- (1) Forkynnelse ved en diplomatisk eller konsulær representant for den høie kontraherende part fra hvis territorium dokumentet utgår,
- (2) Forkynnelse ved en representant som til det formål er opnevnt enten av den judisielle myndighet som begjærer forkynnelse av dokumentet, eller av den part på hvis begjæring dokumentet blev utferdiget;
- (3) Gjennem posten;
- (4) En hvilken som helst annen forkynnesmåte som på forkynneestiden anerkjennes av loven i det land hvorfra dokumentet utgår.

(b) Det er underforstått at gyldigheten og virkningen av en sådan forkynnelse blir å bedømme av de høie kontraherende parters domstoler i overensstemmelse med deres eget lands lov.

(c) De høie kontraherende parter er enig om at det i prinsippet er ønskelig at dokumenter som forkynnes på en av disse måter, enten er avfattet i det lands sprog, hvor forkynnelsen skal utføres, eller ledsaget av en oversettelse til dette sprog - med mindre mottageren er den høie kontraherende parts undersått fra hvis territorium det dokument som skal forkynnes, utgår. Da deres lands respektive lover ikke har bestemmelser som foreskriver oversettelser i sådanne tilfelle, påtar de høie kontraherende parter sig imidlertid ingen forpliktelse i denne henseende.

Art 5. (a) Når dokumenter er blitt forkynt overensstemmende med forskriftene i art. 3, skal den høie kontraherende part hvis diplomatiske eller konsulære tjenestemann har fremsatt forkynningsbegjæringen, godtgjøre den annen høie kontraherende part de gebyrer og utgifter som etter loven i det land hvor forkynnelsen iverksettes, skal betales til de personer som er ansatt til å besørge forkynnelser, og de gebyrer og utgifter som er påløpet ved at forkynnelsen er iverksatt på en spesiell måte. Disse gebyrer og utgifter skal ikke være høiere enn de som i nevnte land vanligvis gjelder.

(b) Godtgjørelse for disse gebyrer og utgifter skal den kompetente myndighet som har iverksatt forkynnelsen, når den sender den i artikkel 3 (g) omhandlede bevidnelse, avkreve den diplomatiske eller konsulære tjenestemann som har fremsatt begjæringen.

(c) Bortsett fra det som ovenfor er bestemt, skal den ene høie kontraherende part ikke betale den annen noen som helst avgift i anledning av forkynnelse av dokumenter.

III. Bevisoptagelser.

Art 6. Når en judisiell myndighet på den ene av de høie kontraherende parters territorium begjærer foretatt bevisoptagelse på den annen høie kontraherende parts territorium, kan sådan bevisoptagelse foretas på den i artikkel 7 beskrevne måte. Bevisoptagelse innbefatter fremleggelse, identifikasjon og undersøkelse av dokumenter.

Art 7. (a) Den judisielle myndighet som ønsker bevisoptagelsen, kan overensstemmende med sin egen lovs forskrifter henvende sig med en rettsanmodning til den kompetente myndighet i det land hvor bevisoptagelsen skal finne sted, og anmode den nevnte myndighet om å foreta bevisoptagelsen.

(b) Rettsanmodningen skal være avfattet i det lands sprog, hvor bevisoptagelsen skal foretas eller være ledsaget av en oversettelse til dette sprog. Oversettelsens riktighet skal være bekreftet av en diplomatisk eller konsulær tjenestemann for den høie kontraherende part hvis judisielle myndighet fremsetter begjæringen, eller av en edsvoren translatør i et av de to respektive land. Rettsanmodningen skal angi arten av den sak, hvori bevisoptagelsen ønskes, partenes fulle navn og beskrivelse av vidnene samt disses fulle navn og adresse. Den skal likeledes enten være ledsaget av en liste over de spørsmål som skal fremsettes for vidnet eller vidnene, og en oversettelse hvis riktighet er bekreftet på den ovenfor angitte måte, eller inneholde nøiaktige instruksjoner eller opplysninger angående de forhold som bevisoptagelse er begjært om, eller i stedet inneholde begjæring til den kompetente myndighet om å tillate at det muntlig stilles de spørsmål som partene eller deres representanter ønsker å fremsette.

(c) Rettsanmodninger skal oversendes:

I Norge, av en britisk diplomatisk eller konsulær tjenestemann, til herreds- eller byretten i den jurisdiksjon hvor bevisoptagelsen skal foretas.

I England av en norsk diplomatisk eller konsulær tjenestemann til « the Senior Master of the Supreme Court of Judicature ».

I tilfelle av at den myndighet til hvem rettsanmodningen er blitt oversendt, ikke er kompetent til å etterkomme den, skal nevnte myndighet uten noen ytterligere begjæring oversende rettsanmodningen til sitt eget lands kompetente myndighet.

(d) Den kompetente myndighet som rettsanmodningen er oversendt eller videresendt til, skal ta den til følge og foreta den begjærte bevisoptagelse under anvendelse av de samme tvangsmidler og den samme fremgangsmåte som anvendes til utførelsen av en begjæring der utgår fra myndighetene i dens eget land. Dersom det i rettsanmodningen er uttalt ønske om at en spesiell fremgangsmåte skal følges, skal dog denne fremgangsmåte i så fall brukes så langt som det måtte være forenlig med loven i det land hvor bevisoptagelsen skal foregå.

(e) Den diplomatiske eller konsulære tjenestemann som rettsanmodningen er oversendt gjennom, skal - hvis han så ønsker - underrettes om dagen og stedet for rettshandlingen, for at han kan underrette den interesserte part eller de interesserte parter, som skal ha rett til å være til stede personlig eller til å være representert såfremt de ønsker det.

(f) Efterkommelse av rettsanmodningen kan bare nektes:

(1) Såfremt rettsanmodningens ekthet ikke er godtgjort.

(2) Såfremt utførelsen av vedkommende rettsanmodning ikke inngår under den dømmende makts beføielser i det land hvor bevisoptagelsen skal foretas.

(3) Såfremt den høie kontraherende part på hvis territorium bevisoptagelsen skal finne sted, mener at den vilde gjøre inngrep i dens suverenitet eller sikkerhet.

(g) I ethvert tilfelle hvor rettsanmodningen ikke efterkommes av den myndighet til hvem den er rettet, skal denne straks underrette den diplomatiske eller konsulære tjenestemann som den er oversendt gjennom, med opplysning om grunnene til at efterkommelse av rettsanmodningen er avslått eller med angivelse av den rettslige myndighet som den er blitt oversendt til.

Art 8. (a) Forskriftene i artiklene 6 eller 7 er ikke til hinder for at bevisoptagelse som ønskes av en judisiell myndighet på den ene høie kontraherende parts territorium, optas på den annens territorium uten henvendelse til eller mellomkomst av myndighetene i det land hvor vidneforklaringen optas, ved hjelp av en person som har betingelsene for det etter loven i det land hvis domstol har begjært bevisoptagelsen. Den nevnte person kan være en diplomatisk eller konsulær tjenestemann for den høie kontraherende part hvis domstol ønsker vidneforklaringen, eller en hvilken som helst annen skikket person som opnevnes direkte for anledningen.

(b) Det er underforstått at hvor den i foregående avsnitt omhandlede form for bevisoptagelse anvendes, må den foregå helt frivillig og der kan ikke anvendes noen slags tvangsforanstaltninger, likesom det vil henhøre under de høie kontraherende parter respektive domstoler overensstemmende med sitt eget lands lov å avgjøre hvorvidt en således foretatt bevisoptagelse kan tillates brukt.

Art 9. Den omstendighet at et forsøk på å foreta bevisoptagelse på den i artikkel 8 omhandlede måte er blitt resultatløst fordi et vidne har avslått å møte, avgi forklaring eller fremlegge dokumenter, er ikke til hinder for at der senere fremsettes begjæring overensstemmende med artikkel 7.

Art 10. (a) Når bevisoptagelse foregår på den i artikkel 7 omhandlede måte, skal den høie kontraherende part hvis judisielle myndighet har fremsatt rettsanmodningen, godtgjøre den annen høie kontraherende part de utgifter som den sistnevntes kompetente myndighet ved å etterkomme begjæringen har hatt til gebyrer og utgifter til vidner, sakkyndige, tolker eller translatører, omkostninger ved fremstilling av vidner som ikke har møtt frivillig, og gebyrer og utgifter til personer som av vedkommende myndighet er blitt opnevnt til å opptre i saker hvor deres eget lands lov tilsteder at dette skjer, samt gebyrer og utgifter som er påløpet fordi en særlig fremgangsmåte har vært forlangt og er blitt fulgt. Utgiftene skal være de samme som vanlig for lignende saker i det land hvor bevisoptagelsen har funnet sted.

(b) Krav på godtgjørelsen av disse utgifter blir av den kompetente myndighet som har utført rettsanmodningen, når dokumentene i saken tilbakesendes, å fremsette for den diplomatiske eller konsulære tjenestemann som har oversendt dokumentene.

(c) Bortsett fra det som ovenfor er bestemt, skal den ene høie kontraherende part ikke betale den annen noen som helst avgift i anledning av bevisoptagelsen.

IV. Rettshjelp for ubemidlede, fengsling for gjeld og sikkerhetsstillelse for omkostninger.

Art 11. Den ene høie kontraherende parts undersåtter skal på den annen høie kontraherende parts territorium nyte godt av fullstendig samme behandling som den sistnevnte parts egne undersåtter for så vidt angår fri rettshjelp for fattige og fengsling for gjeld; og forutsatt at de bor innen et av disse territorier, skal de ikke plikte å stille sikkerhet for saksomkostninger i noe tilfelle hvor den annen høie kontraherende parts egne undersåtter ikke vilde ha plikt til det.

V. Almindelige bestemmelser.

Art 12. Vanskeligheter som måtte oppstå i forbindelse med praktiseringen av nærværende konvensjon, skal løses på diplomatisk vei.

Art 13. Nærværende konvensjon hvis norske og engelske tekster begge er like autentiske, skal ratifiseres. Ratifikasjonene skal utveksles i London. Konvensjonen skal tre i kraft en måned efter den dag på hvilken ratifikasjonene er utvekslet, og skal forbli gjeldende i tre år efter den dag da den er trådt i kraft. Hvis ingen av de høie kontraherende parter minst seks måneder før utløpet av den nevnte treårsperiode på diplomatisk vei har gitt den annen meddelelse om at den ønsker at konvensjonen skal opphøre å gjelde, skal den forbli i kraft inntil der er gått seks måneder fra den dag da den ene av de høie kontraherende parter måtte ha oppsagt den.

Art 14. (a) Denne konvensjonen skal ikke *ipso facto* ha anvendelse med hensyn til Skottland eller Nord-Irland, eller overfor Hans Britanniske Majestets kolonier og protektorater, territorier under hans overhøihet eller mandatland som administreres av

hans regjering for det forente kongerike Storbritannia og Nord-Irland, men Hans Britanniske Majestet kan når som helst, så lenge konvensjonen etter artikkel 13 gjelder, ved en meddelelse gjennom sin sendemann i Oslo utstrekke konvensjonens gyldighetsområde til et hvilket som helst av de ovennevnte territorier.

(b) En meddelelse som her nevnt, skal angi de myndigheter [i] angjeldende territorium, til hvem begjæringer om forkynnelse eller rettsanmodninger skal oversendes, og det sprog hvori meddelelsene og oversettelsene skal være avfattet. Ikraftttredelsen for enhver sådan utvidelse skal regnes fra en måned efter den dag da meddelelsen er gitt.

(c) Enhver av de høie kontraherende parter kan, når som helst efter at der er gått tre år fra konvensjonen blev utvidet til å gjelde et av de territorier som omhandles i nærværende artikkels avsnitt (a), ved på diplomatisk vei å gi seks måneders varsel bringe den omhandlede utvidelse til ophør.

(d) Såfremt konvensjonen bringes til ophør i henhold til artikkel 13, skal dette, medmindre begge de høie kontraherende parter uttrykkelig måtte komme overens om noe annet, *ipso facto* medføre at den ophører å gjelde med hensyn til territorier hvortil den er blitt efter avsnitt (a) i nærværende artikkel.

Art 15. (a) Hans Britanniske Majestet kan når som helst, så lenge nærværende konvensjon gjelder, i henhold til artikkel 13 eller efter tiltredelse i henhold til denne artikkel, ved en meddelelse gitt på diplomatisk vei, tiltre konvensjonen for så vidt angår et av hans selvstyrte «Dominions» eller India, dog således at der ikke kan gis meddelelse om tiltredelse på et tidspunkt da Hans Majestet Norges Konge har opsagt konvensjonen med hensyn til samtlige de av Hans Britanniske Majestets territorier som den har anvendelse på. Bestemmelsene i artikkel 14 (b) kommer til anvendelse på en sådan meddelelse. Enhver sådan tiltredelse skal tre i kraft en måned efter den dag da den er meddelt.

(b) Enhver av de høie kontraherende parter kan, når der er gått tre år fra den dag da en tiltredelse i henhold til avsnitt (a) i nærværende artikkel er trådt i kraft, ved på diplomatisk vei å gi opsigelse med seks måneders varsel bringe konvensjonen til å ophøre å ha gyldighet overfor et land med hensyn til hvilket der er gitt meddelelse om tiltredelse. At konvensjonen ophører å gjelde i henhold til artikkel 13 skal ikke berøre dens anvendelighet overfor et sådant land.

(c) En meddelelse om tiltredelse efter avsnitt (a) i denne artikkel kan omfatte et biland eller mandatlandsom administreres av regjeringen i det land for hvis vedkommende tiltredelsesnotifikasjonen gis; og en opsigelse i henhold til avsnitt (b) for så vidt et sådant land angår, skal omfatte et biland eller mandatlandsom var innbefattet i meddelelsen om landets tiltreden.

Til bekreftelse herav har undertegnede undertegnet nærværende konvensjon på norsk og engelsk og forsynt den med sine segl.

Utfærdiget i to eksemplarer i London, den 30. januar 1931.

Vedlegg 8 Overenskomst mellom Norge og Tyskland av 17. juni 1977 om ytterligere forenkling av den gjensidige rettshjelp etter Konvensjon om den sivile prosess av 1. mars 1954

MEDDELELSE AV RETTSLIGE OG UTENRETTLIGE DOKUMENTER

Artikkel 1

I sivile saker og handelssaker kan rettslige og utenrettslige dokumenter, som utgår fra en av de to stater, også oversendes direkte

1. fra vedkommende norske justismyndighet til presidenten for den Landgericht eller Amtsgericht i hvis distrikt mottakeren oppholder seg, når forkynnelse skal foretas for personer i Forbundsrepublikken Tyskland,
2. fra vedkommende tyske justismyndighet til herreds- eller byretten i hvis distrikt mottakeren oppholder seg, når forkynnelse skal foretas for personer i Norge.

Artikkel 2

Er den myndighet som dokumentet er blitt oversendt til ikke kompetent, skal den av eget tiltak videresende dokumentet til den kompetente myndighet. Den førstnevnte myndighet skal uten opphold og på samme vei som dokumentet er mottatt, underrette den anmodende myndighet om dette.

Artikkel 3

(1) I anmodningen skal det angis om forkynnelsen skal utføres som enkel overlevering av dokumentet til mottakeren (Haag-konvensjonens artikkel 2), eller utføres på den måte som er foreskrevet i den anmodede myndighets lov, eller på en særskilt måte (Haag-konvensjonens artikkel 3, 2. ledd). Ønsket om at forkynnelse skal finne sted på en måte som er angitt i Haag-konvensjonens artikkel 3, 2. ledd, kan også uttales bare subsidiært for det tilfelle at enkel overlevering ikke er mulig fordi mottakeren ikke er villig til å ta imot dokumentet.

(2) Har den anmodende myndighet ikke, slik som forutsatt i Haag-konvensjonens artikkel 3, 2. ledd, gitt uttrykk for ønsket om at dokumentet skal forkynnes på en måte som er foreskrevet i Haag-konvensjonens artikkel 3, 2. ledd, og kan forkynnelse ikke utføres som enkel overlevering etter Haag-konvensjonens artikkel 2, skal den anmodede myndighet uten opphold sende dokumentet tilbake til den anmodende myndighet og meddele grunnene til at enkel overlevering ikke var mulig. Er dokumentet ledsaget av en oversettelse, skal forkynnelse likevel finne sted etter den fremgangsmåte som den anmodede stats lov foreskriver for liknende forkynnelser.

(3) Har den anmodende myndighet, dersom det er anmodet om forkynnelse på den måte som er foreskrevet i Haag-konvensjonens artikkel 3, 2. ledd, unntaksvis ikke vedlagt en oversettelse av dokumentet, skal en slik oversettelse tilveiebringes av den anmodede myndighet. Omkostningene ved oversettelsen blir å dekke av den anmodende myndighet.

(4) Den oversettelse som er nevnt i Haag-konvensjonens artikkel 3, 2. ledd, kan også bekreftes av en edsvoren translatør i den anmodende stat.

(5) De to stater frafaller gjensidig krav på dekning for utlegg som i de tilfelle som er nevnt i Haag-konvensjonens artikkel 3, 2. ledd, er oppstått ved at en rettsbetjent har medvirket ved forkynnelsen, eller ved at forkynnelsen er blitt foretatt på en særskilt måte. Den anmodede norske myndighet skal likevel underrette den anmodende tyske myndighet om størrelsen av disse utlegg.

Artikkel 4

(1) De diplomatiske og konsulære representanter for hver av de to stater kan foreta forkynnelser uten anvendelse av tvang (Haag-konvensjonens artikkel 6, 1. ledd, nr. 3, jfr. 2. ledd, 2. punktum) også når mottakeren ved siden av statsborgerrett i senderstat også har statsborgerrett i en tredje stat. Kan det bli spørsmål om å bedømme statsborgerforholdet til den person som forkynnelsen skal utføres overfor etter forskjellige staters lov, er loven i den stat avgjørende hvor forkynnelsen skal utføres.

(2) I forholdet mellom de to stater tillates ikke de direkte forkynnelsesmåter som er beskrevet i Haag-konvensjonens artikkel 6, 1. ledd, nr. 1 og 2, og heller ikke den direkte forkynnelser ved diplomatiske eller konsulære representanter overfor personer som har statsborgerrett i mottakerstaten eller i en tredje stat.

RETTSANMODNINGER

Artikkel 5

I sivile saker og handelssaker kan rettsanmodninger også sendes direkte mellom myndighetene i de to stater. Artikkel 1 og 2 gjelder tilsvarende.

Artikkel 6

(1) I de tilfelle hvor en rettsanmodning unntaksvis ikke er vedlagt en oversettelse til den anmodede myndighets språk, skal en slik oversettelse tilveiebringes av den anmodede myndighet. Omkostningene ved oversettelsen blir å dekke av den anmodende myndighet.

(2) Den oversettelse som er nevnt i Haag-konvensjonens artikkel 10, kan også bekreftes av en edsvoren translatør i den anmodende stat.

Artikkel 7

(1) De to stater frafaller gjensidig krav på refusjon av utlegg som er oppstått i forbindelse med utførelse av en rettsanmodning. Godtgjørelse til sakkyndige og tolker skal likevel refunderes, medmindre det gjelder utlegg for å ta blodprøve eller for en blodtypeundersøkelse.

(2) Den anmodede norske myndighet skal underrette den anmodende tyske myndighet om størrelsen av de påløpne utlegg også når de etter 1. ledd ikke skal refunderes.

Artikkel 8

Hver av de to stater kan la rettsanmodninger utføre direkte og uten anvendelse av tvang ved sine diplomatiske eller konsulære representanter når de personer som skal avhøres eller anmodes om å fremlegge dokumenter, bare har statsborgerrett i senderstaten eller har slik statsborgerrett ved siden av statsborgerrett i en tredje stat. Kan det bli spørsmål om å bedømme statsborgerforholdet til den person som anmodningen gjelder etter forskjellige staters lov, er loven i den stat avgjørende hvor rettsanmodningen skal utføres.

FULLBYRDELSE AV AVGJØRELSER OM SAKSOMKOSTNINGER

Artikkel 9

(1) Begjæringen om at en avgjørelse om saksomkostninger etter Haag-konvensjonens artikkel 18 og 19 skal erklæres for eksigibel (at en avgjørelse om saksomkostningene skal kunne fullbyrdes), kan også fremsettes direkte av den interesserte part til vedkommende domstol.

(2) Det samme gjelder for begjæringen om at en rettsavgjørelse som senere har fastsatt saksomkostningsbeløpet, skal erklæres for eksigibel (at en avgjørelse om saksomkostningene skal kunne fullbyrdes).

Artikkel 10

(1) Bestemmelsene i Haag-konvensjonens artikkel 19, 2. ledd nr. 2 og 3. ledd anses oppfylt ved at avgjørelsen er vedlagt en erklæring fra vedkommende domstol om at avgjørelsen er rettskraftig.

(2) Som bevis for at den domstol som utferdiger det i 1. ledd nevnte dokument er kompetent, kreves ingen ytterligere bekreftelse fra annen myndighet.

Artikkel 11

De oversettelser som er nevnt i Haag-konvensjonens artikkel 19, 2. ledd nr. 3, kan også bekreftes av en edsvoren translatør i den stat hvor avgjørelsen er truffet.

FRI RETTSHJELP

Artikkel 12

(1) Søknader om fri rettshjelp som fremsettes etter Haagkonvensjonens artikkel 23, kan også sendes direkte mellom myndighetene i de to stater. I så fall skal søknaden

1. når fri rettshjelp blir søkt i Forbundsrepublikken Tyskland, sendes fra vedkommende norske justismyndigheter til presidenten i den Landgericht eller Amtsgericht, i hvis distrikt avgjørelsen av søknaden skal treffes;

2. når det blir søkt om fri rettshjelp i Norge, sendes fra vedkommende tyske justismyndigheter til Det kgl. Justis- og politidepartement i Oslo.

(2) De oversettelser som skal vedlegges i henhold til Haagkonvensjonens artikkel 23, 2. ledd, jfr. artikkel 10, kan også bekreftes av en edsvoren translatør i den stat som fremsender søknaden.

Artikkel 13

Den myndighet som skal avgjøre en søknad om fri rettshjelp som er innsendt etter artikkel 12, kan vende seg direkte til den myndighet i den annen stat som har fremsendt søknaden etter artikkel 12, når den ønsker supplerende opplysninger fra den kompetente myndighet om inntekts- og formuesforholdene til søkeren (Haagkonvensjonens artikkel 22, 2. ledd).

SLUTTBESTEMMELSER

Artikkel 14

Hva man foran er kommet til enighet om, utelukker ikke at anmodninger om forkynnelser, rettsanmodninger og søknader om fri rettshjelp blir fremsendt på den måte som er foreskrevet i Haag-konvensjonen (artikkel 1, 1. ledd, artikkel 9, 1. ledd, artikkel 23, 1. ledd).

Artikkel 15

Denne overenskomst gjelder også for Land Berlin, for så vidt Forbundsrepublikken Tysklands regjering ikke innen 3 måneder etter ikrafttreddelsen av denne overenskomst har underrettet den norske regjering om det motsatte.

Artikkel 16

Meningsforskjell om forståelsen eller anvendelsen av denne overenskomst skal løses på diplomatisk vei.

Artikkel 17

(1) Tidspunktet for ikrafttreddelsen av denne overenskomst fastsettes ved noteveksling så snart de nødvendige internrettslige forutsetninger for ikrafttreddelsen foreligger.

(2) Denne overenskomst kan når som helst oppsies skriftlig. Oppsigelsen trer i kraft seks måneder etter notifiseringen.

(3) Ved ikrafttreddelsen av denne overenskomst opphører deklarasjonen av 2. august 1909 mellom Norge og Det Tyske Rike angående videre forenkling av den gjensidige rettshjelp å gjelde.

Vedlegg 9 Overenskomst mellom Norge og Østerrike av 21. mai 1984 om forenkling av rettshjelp etter Konvensjon om den sivile prosess av 1. mars 1954

Overenskomst mellom Kongeriket Norge og Republikken Østerrike om forenkling av rettshjelp etter Haag-konvensjonen 1. mars 1954 om den sivile prosess.

Kongeriket Norge og Republikken Østerrike er blitt enig om følgende:

Artikkel 1 Rettsvern

Borgere av og personer med fast opphold i en av de to stater, skal i den andre stat ha rett til samme rettsvern for person og eiendom som borgere av denne stat. De har for dette formål fri adgang til domstolene og kan opptre ved disse under samme vilkår og på samme måte som borgere av den andre stat.

Artikkel 2 Direkte oversending

(1) De anmodninger om forkynning av rettslige og utenrettslige dokumenter samt rettsanmodninger som omhandles i Haag-konvensjonen 1. mars 1954 skal oversendes direkte mellom Justisministeriet (Bundesministerium für Justiz) i Republikken Østerrike og Justisdepartementet i Kongerike Norge.

(2) Dokumenter som utferdiges som følge av slike anmodninger skal sendes direkte fra den myndighet som har mottatt begjæringen til den begjærende myndighet.

Artikkel 3 Oversettinger

De oversettinger som er nevnt i Haag-konvensjonen 1. mars 1954 artikkel 3 andre og tredje ledd samt artikkel 10, kan også bekreftes av en autorisert translatør i den anmodende stat.

Artikkel 4 Utlegg

De to stater frafaller gjensidig krav på dekning av utlegg som er påløpt ved forkynning av dokumenter eller ved tiltak i forbindelse med utførelse av rettsanmodning. Unntatt fra dette er godtgjørelse til sakkyndige.

Artikkel 5 Fullbyrding av avgjørelser om sakskostnader

(1) Begjæring etter Haag-konvensjonen 1. mars 1954 artikkel 18 om fullbyrding av avgjørelse om sakskostnader kan framsettes direkte av den interesserte part til vedkommende domstol eller kompetente myndighet. Slike begjæringer kan også

sendes direkte gjennom departementet som nevnt i artikkel 2 (1) i overenskomsten her.

(2) Blir begjæringen som nevnt i første ledd framsatt for en domstol eller en myndighet som ikke er kompetent, skal denne av eget tiltak oversende begjæringen til rett domstol eller myndighet.

Artikkel 6

(1) De to stater avstår fra å kreve slik bekreftelse av den høyeste tjenestemann som står for administrasjonen av rettsvesenet i den anmodende stat som nevnt i Haag-konvensjonen 1. mars 1954 artikkel 19 tredje ledd annet punktum.

(2) De oversettelser som er nevnt i Haag-konvensjonen 1. mars 1954 artikkel 19 annet ledd nr 3 og tredje ledd tredje punktum, kan også bekreftes i den stat hvor avgjørelsen er truffet av en translatør som nevnt i artikkel 3 i overenskomsten her.

Artikkel 7

Fritak for legalisering

Offentlige eller private dokumenter eller avskrifter av slike, hvis ekthet er bekreftet av en domstol, en forvaltningsmyndighet eller en notarius publicus i en av de to stater, trenger ikke noen legalisering, apostille eller annen liknende formalitet for å bli anerkjent i den andre staten.

Artikkel 8

Rettsinformasjon

Justisdepartementet i de to land skal på begjæring, ved direkte forsendelse og uten kostnader, gi hverandre opplysninger om privatrettslige bestemmelser som gjelder eller har gjeldt i deres stat.

Artikkel 9

Ratifikasjon. Ikrafttredelse

Overenskomsten skal ratifiseres. Ratifikasjonsdokumentene skal utveksles i Oslo.

Overenskomsten trer i kraft den første dag i den tredje kalendermåned som følger etter den måned da ratifikasjonsdokumentene ble utvekslet.

Artikkel 10

Oppsiing

Enhver avtalestat kan si opp overenskomsten ved en skriftlig note til den annen avtalestat. Oppsiingen trer i kraft seks måneder etter dagen for notifikasjon.

Til bekreftelse av dette har begge staters befullmektigete undertegnet overenskomsten. Utfærdiget i Wien den 21. mai 1984 i to eksemplarer på norsk og tysk språk, idet begge tekster skal ha samme gyldighet.

For Kongerike Norge

For Republikken Østerrike

Vedlegg 10 Rundskriv av 27. april 1977 fra Utenriksdepartementet til fagstasjonene

Avskrift

DET KGL. UTENRIKSDEPARTEMENT

Oslo, 27. april 1977.
RUNDSKRIV NR. 21.

Til fagstasjonene.

Direkte korrespondanse med Justis- og Politidepartementet i saker vedrørende bidrag, forkynnelse og rettsanmodninger – stasjonenes utlegg.

Som et ledd i rasjonaliseringsarbeidet i statsadministrasjonen er Utenriksdepartementet og Justis- og Politidepartementet blitt enige om at Justisdepartementet i alminnelighet skal korrespondere direkte med de utenrikske fagstasjoner i bidragssaker, forkynnelsessaker og ved begjæringer om bevisopptak i utlandet.

I mange tilfelle mottar Justisdepartementet sakene fra en fylkesmann, en domstol eller en politimester. Stasjonene returnerer da dokumentene direkte til disse, med mindre Justisdepartementet har gitt spesiell instruks om hvordan de skal tilbakesendes. Finner stasjonen at en sak har utviklet seg til å bli av prinsipiell interesse eller at det er en annen særlig grunn til det, returneres dokumentene til Justisdepartementet, eventuelt via Utenriksdepartementet når sakens art tilsier det.

I tilbakesendingsskrivet bør det kort redegjøres for hva som har skjedd i saken, eventuelt hvilket utfall den har fått. Om nødvendig bes stasjonen ha saken til observasjon, slik at den kan følges opp overfor landets myndigheter. Det bes påsett at ekstra gjenpart av tilbakesendingsskrivet vedliggjer.

I en del tilfelle vil stasjonene påføres utgifter i disse saker. Oppgave over utgiftene bes om mulig gitt i tilbakesendelsesekspedisjonen med opplysning om at utgiftene vil bli innkrevet av/via Utenriksdepartementet. Debetnota innsendes som vanlig til Utenriksdepartementet uten følgeskriv. Av debetnotaen må det fremgå klart hvilken sak det gjelder (for eksempel domstolens saksnummer), Justisdepartementets journalnummer, datoen for stasjonens tilbakesendelsesekspedisjon og om mulig hvem som skal refundere utgiftene, for eksempel en domstol, fylkesmannen o.s.v., slik at Utenriksdepartementet kan innkreve beløpene direkte fra vedkommende.

For Utenriksministeren:

Kjell Eliassen(sign.)

Gustav Heiberg (sign.)

Vedlegg 11 Kongelig resolusjon av 25. juni 1909

Kongelig resolution, hvorved anmodninger fra fremmede domstole eller judicielle myndigheter om forkyndelse av dokumenter og anmodninger om bevisoptagelse eller andre retslige handlinger i borgerlige saker blir i forhold til de stater, som har tiltraadt den under 27. april 1909 i kraft traadte overenskomst angaaende den civile proces av 17. juni 1905, ratifisert 24. april 1909, at efterkomme, naar anmodningen fremkommer direkte fra den fremmede stats konsul til underdommeren paa det sted, hvor forkyndelsen eller den retslige handling skal finde sted.

Vedlegg 12 Kongelig resolusjon av 28. april 1950

Utenriksdepartementet bemyndiges til etter samråd med Justis- og politidepartementet å autorisere norske diplomatiske og konsulære tjenestemenn, som har de egenskaper som er foreskrevet for herreds- og byrettsdommere, til overensstemmende med domstollovens § 50 å oppta bevis i sivile saker i utlandet. Bemyndigelsen kan gis én gang for alle eller for et enkelt tilfelle. Den kan når som helst tilbakekalles.

Det fastsettes følgende særregler i henhold til domstollovens § 50, 2. ledd, for framgangsmåten ved norske diplomatiske og konsulære tjenestemenns bevisopptak i utlandet:

§ 1

Ved begjæring om bevisopptak ved norsk utenriktjenestemann får reglene i domstollovens §§ 47 og 48 tilsvarende anvendelse. Rettsanmodningen sendes Utenriksdepartementet gjennom Justisdepartementet.

§ 2

Dommeren skal til rettsmøter tilkalle et rettsvitne. Rettsvitnet bør ha fylt 21 år og helst være norsk, dansk eller svensk borger. Vedkommende stasjons personale kan benyttes. Kreves det særlig kyndighet, bør så vidt mulig et sakkyndig rettsvitne tilkalles.

§ 3

Rettspråket er norsk, men avhøring og protokollasjon kan dog foretas på et fremmed språk når så vel dommeren som rettsvitnet og den som avhøres behersker dette. Skal det avhøres en person hvis språk dommeren og rettsvitnet ikke behersker, skal det antas en tolk som ved forsikring på ære og samvittighet bekrefter oversettelsens riktighet.

§ 4

Dommeren skal så vidt mulig gi partene betimelig varsel til rettsmøtet hvis disse ikke har gitt avkall på det. Spesielt uttalte ønsker med hensyn til varselsmåte og varselsfrist skal så vidt mulig etterkommes.

Som prosessfullmektig kan uten hinder av bestemmelsene i tvistemålslovens 4. kapittel benyttes enhver voksen person som finnes verdig til det.

§ 5

Avhøringen foretas av dommeren. Partene og dissers representanter har anledning til å begjære spørsmål forelagt den som avhøres.

§ 6

Kjæremål mot dommerens kjennelser og beslutninger avgjøres av den rett som har begjært bevisopptaket, hvis denne er en høyere rett. I motsatt fall går kjæremålet til den vanlige kjæremålsinstans på det sted hvor den rett som har begjært bevisopptaket, har sitt sete.

Vedlegg 13 Eksempel på rettsanmodning

RETTSANMODNING TIL RETTE JUDISIELLE MYNDIGHET I XX (land)

Under henvisning til Haag - konvensjonen om bevisopptak på sivil- og handelsrettens område 18. mars 1970 / Haag- konvensjonen om den sivile prosess 1. mars 1954 / nordisk overenskomst 26. april 1974 tillater XX tingrett seg å be den ærede domstol om bistand til gjennomføring av rettslig avhør av statsborger XX (navn).

/evt. hvis ingen konvensjon: XX tingrett tillater seg å be den ærede domstol om bistand til gjennomføring av rettslig avhør av statsborger

NN, født.....

bor:.....

NN ønskes avhørt som vitne til bruk i norsk sivil sak som gjelder....

(Kort om sakens bakgrunn, og eventuelt om partene.)

NN ønskes avhørt om.....

(Konkret om hva vedkommende ønskes avhørt om. Det kan eventuelt vedlegges eget spørsmålsskrift.)

NN bes bekrefte sin forklaring på ære og samvittighet.

(Dersom det er ønskelig at prosessfullmektiger eller lignende er til stede under gjennomføringen av rettsanmodningen, og herunder gis anledning til å stille spørsmål til vitnet, må dette uttrykkelig anmodes om.)

Kontaktperson i Norge: tingrettsdommer AA, XX tingrett, tlf...., telefaks..., e-post...

XX tingrett,.....(dato)

AA

tingrettsdommer

Vedlegg 14 Eksempel på kombinert rettsanmodning i farskapssak

RETTSANMODNING TIL RETTE JUDISIELLE MYNDIGHET I XX

Under henvisning til Haag- konvensjonen om bevisopptak på sivil- og handelsrettens område 18. mars 1970 / Haag- konvensjonen om den sivile prosess 1. mars 1954 / nordisk overenskomst 26. april 1974 og Haag-konvensjonen om forkynning av rettslige og utenrettslige dokumenter på sivil- og handelsrettens område 15. november 1965 tillater XX tingrett seg å be den ærede domstol om bistand til:

1. Forkynning av stevning og innkalling til hovedforhandling for NN
2. Rettslig avhør avstatsborger NN, født....., adresse.....
3. Blodprøvetaking av NN

Sakens bakgrunn:

.....

Nærmere om rettsanmodningen:

XX tingrett tillater seg herved å be den ærede domstol om bistand til å forkynne stevning uttatt av YY (dato), pålegg om tilsvær, og innkalling til hovedforhandling.... (dato) for NN. Dokumentene følger vedlagt (evt. sammen med utfylt standardskjema etter 1965 konvensjonen) i to eksemplarer, sammen med oversettelse til, også i to eksemplarer. (Bilag 1.)

Videre bes den ærede domstol om å foreta avhør av NN. Han bes spurt om han er villig til å erkjenne farskapet. Dersom han er villig til å erkjenne farskapet må dette gjøres overfor norsk diplomatisk eller konsulær tjenestemann, jf. barnelova § 4 annet ledd bokstav c. Erkjennelsen skal skje på blankett IA/NAV 55-00.10 «Erkjennelse av farskap», som følger vedlagt som bilag 2.

Dersom NN ikke er villig til å erkjenne farskapet, bes den ærede domstol om å foreta rettslig avhør av NN. Hans partsforklaring vil bli brukt ved hovedforhandlingen og pådømmelsen av farskapssaken. Han bes oppgi fødselsdata og personalia for øvrig, og eksaminert om sitt forhold til ZZ (barnemoren).

NN bes særlig spurt om:

(Her spesifiseres spørsmålene retten ønsker skal stilles.)

Eksempel:

1. Om han hadde samleier med ZZ på den tid hun kan ventes å ha blitt med barn.
 2. Om han antar at ZZ på besvangringstiden har hatt samleier med andre menn.
- Dersom NN har denne oppfatning. bes oppfatningen nærmere begrunnet og opplysninger om angjeldende menn gitt, herunder navn og adresse.
3. Om han har vitner som han ønsker avhørt. I tilfelle må han oppgi fullt navn og adresse på disse, samt oppgi hva vitnene skal forklare seg om.

Etter at NN har avgitt sin forklaring og besvart spørsmålene, bes han gjort kjent med ZZ's forklaring, vedlagt som bilag 3. Det bes anført at dette er gjort. Dersom det er uoverensstemmelser mellom partenes forklaringer, bes NN foreholdt disse og oppfordret til å gi nærmere forklaring.

NN bes også gjort kjent med at han ikke har møteplikt for norsk domstol. Eventuelle reiseutgifter for å møte til hovedforhandlingen(dato) vil ikke bli dekket.

NN bes bekrefte sin forklaring på ære og samvittighet.

Dersom NN ikke erkjenner farskapet til barnet, bes det om at det blir truffet nødvendige forføyninger til at det blir tatt blodprøve av NN. Dersom han etter vedkommende stats lovgivning ikke kan pålegges å ta blodprøve, bes han spurt om han frivillig vil medvirke til at blodprøve blir tatt. Blankett IA/NAV 55-00.36 «Blodprøve i farskapssak» inneholder også en «Rettledning for legen». Den er vedlagt som bilag 2.

(Dersom det er ønskelig at for eksempel barnemorens prosessfullmektig eller andre er tilstede ved gjennomføringen av rettsanmodningen, må dette uttrykkelig anmodes om.)

Kontaktperson i Norge: tingrettsdommer AA, XX tingrett, tlf...., telefaks..., e-post....

XX tingrett,.....(dato)

AA
tingrettsdommer

Vedlegg: 1. Stevning, pålegg om tilsvare og innkalling til hovedforhandling
 (eventuelt standardskjema etter forkynningskonvensjonen)
 2. Blanketten IA/NAV 55-00.36 «Erkjennelse av farskap» med
 «Rettledning for legen».
 (3. Forklaring fra ZZ)

Vedlegg 15 Anmodning om tilsva
(til bruk ved stevning av fremmede stater ved norsk domstol)

ANMODNING OM TILSVAR

«Part» – «Fremmed stat»

Senest åtte uker etter at denne stevning er forkynt, bes saksøkte

«Fremmed stat»

enten innlevere til retten et skriftlig tilsva i saken eller møte personlig i retten og gi tilsva. Sendes tilsvaret i posten må det være postlagt senest på siste fristdag.

Dersom tilsva ikke inngis, kan dom (uteblivelsesdom) bli avsagt på grunnlag av saksøkerens fremstilling av sakens sammenheng.

Skriftlig tilsva bør gis i minst * likelydende eksemplarer.

Har saksøkte innsigelser å gjøre mot at saken blir fremmet, må saksøkte komme med dem i tilsvaret. Saksøkte oppfordres til i tilsvaret å opplyse om sitt standpunkt til saksøkerens påstand. Saksøkte bør også komme med eventuelle bemerkninger om tid, sted og varsel for hovedforhandlingen, og om det kreves tilkalt meddommere.

De bevis saksøkte ønsker å føre, bør nevnes eller fremlegges i tilsvaret eller så snart en har anledning til det. Retten kan etter nærmere regler nekte bevis ført blant annet dersom de ikke er tilbudt så snart der ble anledning til det.

«Embetets navn»

«Underskrivers navn»

«Tittel»

REQUEST FOR A REPLY

The respondent (name of the foreign state) is requested either to deliver to the court a written reply in this case or to appear in person before the court to make a reply not later than eight weeks after this process has been served. If the reply is sent by mail, it must be posted no later than on the last day of the time limit.

If a reply is not submitted, judgment (judgment by default) may be pronounced on the basis of the applicant's presentation of the case.

A written reply should be submitted in at least ** identical copies.

Any grounds the respondent may have for petitioning the court to dismiss the case must be specified in the reply. The respondent is requested to express its views on the applicant's claim in the reply. The respondent should also present any comments on the date, venue and notice of the main hearing and whether it is necessary to summon lay judges.

Any evidence the respondent wishes to submit should be mentioned or submitted in the reply or as soon as there is an opportunity to do so. The court may pursuant to further provisions refuse to allow evidence to be submitted, inter alia if it is not presented as soon as there is an opportunity to do so.

(Name of government office)

(Title)